

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES POSTBUS 1992, 6201 BZ MAASTRICHT

Aan de leden
van de gemeenteraad

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

WWW.MAASTRICHT.NL

ONDERWERP
Voortgang Student en Stad

DATUM
10 februari 2015

BIJLAGEN

BEHANDELD DOOR
S. (Simone) Van der Steen

VERZONDEN 13 FEB. 2015

DOORKIESNUMMER
043 350 47 19

ONZE REFERENTIE
2015-05609-

E-MAILADRES
simone.van.der.steen@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 350 -- --

UW REFERENTIE

Geachte leden van de raad

Via deze brief maak ik u op attent op het feit dat u dit voorjaar wordt voorzien van een uitgebreide informatieve rapportage inzake de voortgang van het actieprogramma student en stad. Aan de griffie is het voorstel gedaan dit aan de orde te stellen in de stadsronde op 21 april. Een van de zaken die daar tevens kunnen worden gepresenteerd, is de rapportage die u heeft gevraagd inzake de best practices gericht op het bevorderen van de leefbaarheid in de stad voor studenten en andere bewoners in de diverse universiteitssteden. Omdat dit onderzoek reeds is afgerond treft u dit onderzoek hierbij aan.

Bijgaand treft u tevens het persbericht aan inzake de intentieovereenkomst die wethouder student en stad, mevrouw Damsma en de voorzitter van het College van Bestuur - de heer Paul - hebben getekend inzake de vestiging van de International Students'Club in de Timmerfabriek.

Nog voor de stadsronde zult u separaat worden geïnformeerd over de inrichting van een studentenportal, eveneens een onderdeel uit het actieprogramma student en stad. Dit is voorzien op 3 maart.

Met vriendelijke groet,

Mieke Damsma,
Wethouder Cultuur, Onderwijs, Jeugdzorg, Gezondheid en Student & Stad.

Maastricht University *Leading in Learning!*

Gemeente Maastricht

International Students' Club naar Timmerfabriek

De Universiteit Maastricht en de gemeente Maastricht hebben overeenstemming bereikt over de huisvesting van de International Students' Club (ISC). Gekozen is voor huisvesting in de Timmerfabriek. Vandaag is door de partners een intentieovereenkomst getekend die de marsroute uitzet voor de ingebruikname van de ISC. De ISC is één van de eerste tastbare resultaten uit de Top 5 prioriteiten van het in 2013 gestarte project Student & Stad.

Het initiatief tot oprichting van de ISC werd in juni 2013 genomen naar aanleiding van signalen van (internationale) studenten dat de aantrekkelijkheid van Maastricht als studentenstad niet aan hun verwachtingen voldoet, omdat de stad zich met name richt op Nederlandse studenten. Dit blijkt uit cijfers uit de Nationale Studenten Enquête en is bevestigd door studenten in zgn. ateliersessies, georganiseerd door de universiteit en gemeente, waarin dit thema verder werd uitgediept.

De UM en de gemeente hebben samen ruim 15 verschillende locaties onderzocht op geschiktheid, rekening houdend met de functionele wensen en omgevingsfactoren. Deze uitgebreide analyse heeft in juni 2014 geleid tot een short-list van drie locaties. De uiteindelijke keuze is op de Timmerfabriek gevallen, vanwege de functionele mogelijkheden die hier geboden worden, de mogelijkheden voor samenwerking met de reeds in de Timmerfabriek gevestigde Muziekgieterij en Bureau Europa, vanwege het aantrekkelijke exploitatiemodel en vanwege de gunstige omgevingsfactoren voor deze locatie.

Multifunctionele ontmoetingsplek

Hoofddoel van de ISC is het realiseren van een ontmoetingsplek voor internationale én internationaal georiënteerde studenten. Dit biedt tevens een geschikt alternatief voor de thuisfeesten die nu verspreid door de stad worden georganiseerd en door de grootschaligheid nogal eens overlast voor omwonenden veroorzaken. In de ISC is een ruimte voor dagelijkse ontmoetingen (woonkamerfunctie), culturele en sociale evenementen, feesten, presentaties/workshops, lezingen en vooral voor het organiseren van eigen initiatieven voor en door de doelgroep. Om concurrentie met omliggende horecazaken te voorkomen zijn de ISC-feesten alleen toegankelijk voor (aspirant)leden (para-commerciële vergunning).

De permanente ISC-huisvesting wordt naar verwachting in de loop van 2017 gerealiseerd. Tot dat moment wordt samen met de Muziekgieterij een tijdelijke situatie gecreëerd. Op maandag en dinsdag gaat ESN de concertzaal van de Muziekgieterij gebruiken. Daarnaast zal er voor bestuur en kleinere borrels een aparte ruimte gecreëerd worden. De internationale studentenvereniging ESN gaat fungeren als primaire exploitant.

Actieprogramma Student en Stad

In december 2013 is het actieprogramma student en stad vastgesteld door de gemeenteraad van Maastricht en door de universiteitsraad van de Universiteit Maastricht. Student en Stad richt zich op de vraag hoe Maastricht van oudste stad van Nederland met de jongste universiteit een echte internationale universiteitsstad wordt, die qua aantrekkelijkheid voor studenten kan concurreren met andere studentensteden, waarin de

leefbaarheid voor alle bewoners optimaal is en (internationale)studenten maximaal geïntegreerd zijn. Binnen de eerder vastgestelde lijst met actiepunten voor Student en stad zijn topprioriteiten aangeduid: Imago van de stad, B(l)oeiend studentenleven, Openbaar vervoer en bereikbaarheid, Communicatie informatie en ondersteuning en Integratie en Leefbaarheid.

Noot voor de pers:

Voor meer informatie over de inhoud van dit persbericht kunt u terecht bij Maurice Evers (Studenten Service Centrum), tel. 06 4670 5598, e-mail

maurice.evers@maastrichtuniversity.nl en Carla Wetzels (bestuurs- en communicatieadviseur gemeente Maastricht), tel 043 350 430, e-mail

Carla.wetzels@maastricht.nl.

De afdeling Marketing and Communications van de UM is bereikbaar via 043 388 5222, e-mail pers@maastrichtuniversity.nl. Voor urgente zaken buiten kantooruren: 06 4602 4992.

De persberichten van de Universiteit Maastricht staan op internet:

www.maastrichtuniversity.nl/pers. Zie ook het [Webmagazine](#) voor interessant onderzoek aan de UM en volg ons op Twitter: @MaastrichtU.

Student en Stad

Onderzoek naar praktijkvoorbeelden gericht op het bevorderen van de leefbaarheid in de stad voor studenten en andere bewoners

Rondgang langs een aantal Nederlandse universiteitssteden en Aken met het zoeklicht op praktijkvoorbeelden die de leefbaarheid bevorderen en andere projecten die betrekking hebben op Student en Stad

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Samenvatting.....	5
Conclusies.....	10
Aanbevelingen voor Maastricht	15
Onderzoeksresultaten per stad.....	20
Rotterdam: the girl next door.....	20
Tilburg: een ontluikende muurbloem	26
Utrecht: het zondagskind en de student.....	33
Aken: beter een goede buur dan een verre vriend.....	39
Wageningen: de groene motor	42
Leiden: de ontdekkingsreiziger	45
Groningen: het populairste meisje van de klas.....	49
Eindhoven: een slimme meid is op haar toekomst voorbereid	55
Nijmegen: Doornroosje, spint garen bij cultuur.....	59
Bronvermelding.....	64

Inleiding

Student en Stad: onderzoek naar praktijkvoorbeelden gericht op het bevorderen van de leefbaarheid in de stad voor studenten en andere bewoners

Een hogeschool of universiteit binnen de stadsgrenzen heeft een positief effect op een stad. De onderwijsinstellingen zorgen voor een constante stroom van afgestudeerden, reuring, diversiteit en toekomstige werknemers (menselijk kapitaal) in de stad. Tevens heeft de aanwezigheid van jonge afgestudeerden een effect op de arbeidsproductiviteit, leereffecten, ondernemerschap en creëert ook werkgelegenheid voor de lager opgeleiden (denk aan het schoonmaken, logistieke ondersteuning, catering, detailhandel, noodzakelijke apparatuur etc.). In hun onderzoeksprogramma's produceren de universiteiten en hogescholen ook nieuwe kennis. Als deze kennis voor het lokale bedrijfsleven toegankelijk wordt gemaakt (valorisatie) kan dit leiden tot innovaties en verhoogde productiviteit. Hierdoor heeft de aanwezigheid van een kennisinstelling een positief effect op de lokale economie.¹

Onderzoeksbureau TNO onderzocht in 2009 in opdracht van Kences (kenniscentrum studentenhuysvesting) wat het economisch effect is van de kennissector op de stedelijke economie. Hieruit bleek dat de kennissector een bijdrage leverde van 14,5 miljard aan de Nederlandse economie. Omgerekend is dat een bijdrage van 25.000 euro per student. Dit bedrag is inclusief de gemiddelde besteding van een student die ongeveer 10.000 euro per jaar uitgeeft. De Maastrichtse kennissector droeg in die tijd voor 654 miljoen euro bij aan de stedelijke economie, wat neerkomt op een percentage van ruim 14 procent aan de totale Maastrichtse economie.²

Ook blijkt uit onderzoek naar de invloed van de creatieve klasse en economische groei in stedelijk Nederland dat er (voor regio's) een positief verband bestaat tussen de aanwezigheid van de woonachtige creatieve klasse en de totale werkgelegenheidsontwikkeling. Dit wil zeggen dat er meer werkgelegenheid ontstaat op plekken waar de creatieve klasse woont.³

Het is dus in het belang van een stad om hoogopgeleide jongeren aan zich te binden. Voor veel steden is dit dan ook een expliciete beleidsdoelstelling. Dat geldt ook voor Maastricht. In Maastricht studeren ongeveer 20.000 studenten van wie er circa 11.000 studenten in Maastricht wonen. Een visvijver vol met (internationaal) talent. Toekomstige ambassadeurs van de stad in Nederland en de wereld.

Wat kan een stad doen om ervoor te zorgen dat studenten een onvergetelijke tijd beleven en als ambassadeur in de toekomst Maastricht een warm hart toedragen? Tevens wil de gemeente dat pas afgestudeerden de stad niet direct verlaten, ze wil dat de hoogopgeleiden in de omgeving een baan vinden. Want zoals gezegd zijn hoogopgeleiden een belangrijke vestigingsfactor voor het bedrijfsleven en hiermee goed voor de economie.

¹ Nicis Institute, Steden en kennisinstellingen, april 2011

² TNO, Kennis als economische motor, 2009

³ Creatieve klasse en economische groei in Stedelijk Nederland (Irina van Aalst e.a., 2006)

Om te zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving voor studenten en andere bewoners in Maastricht werden in het voorjaar van 2013 in Maastricht ateliersessies georganiseerd. Studenten, buurtbewoners, medewerkers van Zuyd Hogeschool, Maastricht University en andere onderwijsinstellingen, het culturele veld, medewerkers welzijn, politie, brandweer e.a. gingen met elkaar in gesprek over verschillende thema's die betrekking hadden op Student en Stad waaronder Sport, Wonen, Cultuur en Vervoer. Uit deze bijeenkomsten kwam naar voren dat de stad op een aantal terreinen nog verbeteringen door kon voeren, namelijk op het gebied van culturele activiteiten, werkgelegenheid, leefbaarheid & integratie, (eu)regionale bereikbaarheid met het openbaar vervoer, sportvoorzieningen in de openbare ruimtes en de communicatie over woningaanbod, huurbescherming, brandveiligheid etc.

Om te inventariseren of andere, voornamelijk, Nederlandse universiteitssteden ook met deze knelpunten kampen en om te ontdekken welke oplossingen zij hiervoor aandragen is besloten om hier een kwalitatief onderzoek naar uit te voeren. Namens de gemeente Maastricht, in opdracht van de afdeling Economie en Cultuur, is middels interviews met verschillende betrokken gemeentelijke beleidsmedewerkers, medewerkers van de universiteiten of voorzitters van studentenverenigingen in kaart gebracht hoe de uiteenlopende steden, ieder met een eigen profiel, vormgeven aan studentenbeleid, welke praktijkvoorbeelden er plaatsvinden die de leefbaarheid bevorderen en welke andere projecten uitgevoerd worden met betrekking op de student en de stad. Tevens is geschetst in hoeverre gemeenten en universiteiten samenwerken om voor studenten (en andere bewoners, de niet-studenten) een aantrekkelijke stad te presenteren.

Verantwoording

Dit onderzoek is uitgevoerd in een tijdsbestek van drie maanden. Dit is dan ook geen uitputtend verslag of kwantitatieve data-analyse van beleidsresultaten. Er is niet gemeten hoe succesvol bepaald beleid of een programma daadwerkelijk is. Hiervoor is afgegaan op de ervaringen uit het veld en hun analyse en (getoetste) meningen en literatuurbronnen. De meest opmerkelijke initiatieven en beleidsuitvoeringen zijn eruit gepikt. In het verslag is hier extra aandacht aan besteed en zijn de opmerkelijkste projecten (klein en groot) en de ervaringen per stad op een rij gezet. Met het begrip leefbaarheid wordt aangegeven hoe aantrekkelijk en/of geschikt een gebied of gemeenschap is om er te wonen, of te werken. Wat voor de een de leefbaarheid bevordert hoeft dit niet ook voor de ander te doen. Verschillende mensen, groepen kunnen hier andere ideeën over hebben. Het onderzoek richt zich op interviews met betrokkenen van universiteiten, gemeenten en soms studentenverenigingen. Vaak is een hogeschool ook in een stad gevestigd. Zij zijn via praktijkonderwijs (bijvoorbeeld medische zorg) ingebed in de stad en trekken veel studenten. De projecten die onder deze vlag uitgevoerd worden blijven hierdoor onderbelicht maar gezien het kleinere aantal studenten aan de Zuyd Hogeschool in Maastricht en de beperkte tijd is hiervoor gekozen. Tevens zijn universiteiten net als gemeentelijke overheden grote instellingen, soms vindt er samenwerking plaats tussen een faculteit en een gemeentelijke afdeling (bijvoorbeeld via stageplekken of afstudeeronderzoeken). Dit is in dit onderzoek niet uitgebreid ter sprake gekomen.

Sonja Coenen, oktober 2014

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Maastricht is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar praktijkvoorbeelden gericht op het bevorderen van de leefbaarheid in de stad voor studenten en andere bewoners. Aan bod komen onderwerpen zoals de culturele activiteiten voor studenten, belang studenten(verenigingen), studentenhuisvesting, initiatieven om buurtbewoners aan studenten te koppelen om de leefbaarheid te bevorderen, imago stad, behoud van de kenniswerkers en andere zaken. Het onderzoek schetst tevens hoe de gemeente en de universiteiten met elkaar samenwerken en op welke manier deze samenwerking is vormgegeven. De bezochte steden zijn Rotterdam, Tilburg, Utrecht, Aken, Wageningen, Leiden, Groningen, Eindhoven en Nijmegen. Er is gesproken met gemeentelijke beleidsadviseurs, medewerkers van universiteiten of (ex)-voorzitters van studentenverenigingen.

Hieronder is per stad het opvallendste initiatief samengevat en wordt een geleerde les uit de praktijk weergegeven. Uit het onderzoek blijkt dat er veel initiatieven in en met buurten zijn opgezet. Aan deze projecten wordt apart aandacht besteed omdat ze de leefbaarheid in de buurten kunnen bevorderen. Vervolgens komen in de conclusie de belangrijkste bevindingen aan bod. Tenslotte worden aanbevelingen geformuleerd die op Maastricht van toepassing kunnen zijn.

Rotterdam: the girl next door

Het project Student City startte in 2006 in Rotterdam met als doel het kennispotentieel beter voor de stad te benutten en ervoor te zorgen dat het imago van Rotterdam als studentenstad een positiever beeld kreeg. Dit project werd na een evaluatie niet in dezelfde vorm gecontinueerd omdat bleek dat de betrokkenheid van de diverse partners (Erasmus Universiteit, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool, INHOLLAND, Stadswonen en de gemeente Rotterdam) fors uiteenliep. De financiële inbreng van de gemeente was veel groter dan de financiële inbreng van de andere partijen en dit leidde tot ongelijke betrokkenheid. Ook werd het binden en behouden van jonge hoogopgeleiden voornamelijk door de onderwijsinstellingen gezien als een opdracht en belang voor de gemeentelijke overheid en minder voor de eigen organisaties. Vervolgens is de gemeente in 2010 gestart met een uitvoeringprogramma Rotterdam Carrière stad waarbij de gemeente per project samenwerkt met verschillende partners die voor dat speciale project van belang zijn. Een belangrijke ontwikkeling in Rotterdam Carrière stad is de oprichting van een platform Yup'R om structurele kennisdeling tussen studentenverenigingen, studieverenigingen, Young Professionals en gemeente te bevorderen zodat niet ieder jaar met nieuwe besturen, nieuwe studenten, dezelfde discussies gevoerd worden.

Bij de viering van hun 100-jarig bestaan afgelopen jaar bood de Erasmus Universiteit een cadeau aan de Rotterdamse samenleving aan. Ze stimuleerden studenten en medewerkers om vrijwilligerswerk uit te voeren bij projecten in de Rotterdamse samenleving. Denk aan vrijwilligerswerk bij een dansactiviteit, boodschappenservice, voorleesuur, geven van computerlessen, vrijwilliger bij een evenement etc. Hiermee wil de EUR laten zien dat zij midden in de maatschappij staat. Het project 'erasmus4rotterdam' wordt dit jaar wegens succes verlengd. Vorig jaar hebben in totaal 1352 studenten en medewerkers, 76.560 uren vrijwilligerswerk verricht bij 43 verschillende organisaties. Voorbeelden van organisaties die projecten aanbieden zijn MasterPeace, Sinterklaasbank, Resto

VanHarte, Stichting Lezen & Schrijven, Albeda College, UNICEF, Amnesty International, Poetry International, Marathon Rotterdam.

Tilburg: een ontluikende muurbloem

Na overleg met onderwijsinstellingen (e.a. partners) stelde de gemeente vanaf 2009 verschillende notities op met betrekking tot hoger onderwijs en studenten waarbij besloten werd zich specifiek te richten op vijf verschillende thema's waaronder de positionering van Tilburg als (Kennis- en) Studentenstad, stimulering ondernemerschap en versteviging arbeidsmarkt voor hoogopgeleiden, ondersteuning internationalisering instellingen en stimulering kennisproductie, op medewerkers en - studentenniveau. Positieve beleidsresultaten zijn de oprichting van een Tilburgse Studentenraad als adviesorgaan en de inzet van gemeenschappelijke communicatie en middelen, die leidde tot successen zoals de naamsverandering van station West (nu Tilburg Universiteit) en een Facebookpagina waarop studenten geïnformeerd worden over studentactiviteiten maar ook NS-werkzaamheden. Tevens werden grootschalige studentencomplexen aan de stad toegevoegd om de studentenhuisvesting kwalitatief te verbeteren. De uitdaging voor Tilburg ligt nu volgens de studentenraad erin om meer inhoudelijke invulling te creëren in de stad (niet alleen evenementen ondersteunen) maar er ook voor te zorgen dat studenten middels afstudeerprojecten, scripties, experimenten en opdrachten een bijdrage kunnen leveren aan de stad. De universiteit voert momenteel een strategische discussie, ook over kerntaken onderwijs en onderzoek, waarin de regio een relatief bescheiden plek inneemt. Echter, in het kader van social innovation en de nieuwe onderwijsvisie (bijvoorbeeld ruimte in het onderwijs voor stages) kan de samenwerking geconcretiseerd worden. De gemeente werkt momenteel aan een nieuw uitvoeringsprogramma waarin de samenwerking uitgewerkt wordt.

Utrecht: het zondagskind en de student

In Utrecht is met een actieplan studentenhuisvesting middels transformatie, tijdelijk verhuur sloopwoningen en nieuwbouw projecten de laatste jaren vooral gefocust op het verbeteren van de studentenhuisvesting om het tekort op de kamermarkt tegen te gaan. Om grootschalige huisvesting voor studenten mogelijk te maken en te houden in de stad is het belangrijk om buurten in een vroegtijdig stadium bij de huisvestingsplannen te betrekken om draagvlak te creëren en hierdoor proberen te voorkomen dat projecten tegengewerkt worden. Met gemeentelijke ondersteuning van een huurteam met 250.000 euro per jaar wordt geprobeerd de te hoge huren in de particuliere kamermarkt een halt toe te roepen. Een van oorsprong Utrechtse stichting, Stichting Move, koppelt studenten en kinderen uit aandachtswijken aan elkaar om samen kortlopende projecten uit te voeren. Zij krijgen het eigenaarschap en de verantwoordelijkheid voor het bedenken en uitvoeren van een eigen plan. Sinds 2008 zijn 91 projecten uitgevoerd waar ruim 2800 studenten en kinderen aan hebben deelgenomen.

Aken: beter een goede buur dan een verre vriend

In Aken vinden de bestuurlijke overleggen met de onderwijsinstellingen momenteel bilateraal plaats. De gemeente wil deze overleggen graag verbreden omdat bij de verschillende partijen dezelfde onderwerpen aan bod komen waar men gezamenlijk aan kan werken. De gemeente wil hiervoor een

alliantie smeden en men hoopt in het voorjaar van 2015 hiervoor een plan te presenteren. Omdat de stad meer afgestudeerden wil behouden dan nu het geval is probeert men via de Nacht der Unternehmen studenten aan een plaatselijk bedrijf te koppelen. Lastig voor Aken is de concurrentie met andere grotere (wereld) steden waardoor ook veel afgestudeerden wegtrekken. Voor Aken geldt net als in Tilburg en Rotterdam dat opgemerkt wordt dat de universiteit opleidt voor de wereld en dat de stad niet de eerste prioriteit heeft van de universiteit, hoewel het van belang is dat Aken zich aantrekkelijk presenteert om nieuwe studenten te blijven trekken. In de alternatieve culturele scene in de stad was er onlangs onrust omdat verschillende clubs hun deuren sloten of dreigden te moeten sluiten. Er is een taskforce opgericht om te zoeken naar alternatieve, geschikte ruimtes voor nieuwe clubs en evenementen. Hoewel er tal van evenementen zijn in Aken spreken die niet altijd de doelgroep studenten aan en er is potentieel om hier vernieuwing in aan te brengen.

Wageningen: de groene motor

Wageningen is in deze groep een kleine, vreemde eend in de bijt. De kleinste stad, zonder een bruisend imago zoals Utrecht, Groningen en Amsterdam, maar het studentaantal aan de Wageningen University groeit sinds 2007 als kool en de economische bijdrage van Wageningen UR aan de stad is bijna 40 procent. De stad en universiteit werken samen o.a. op het gebied van ontwikkelingen met betrekking tot de campus, mobiliteit en huisvesting. De groei dankt de universiteit volgens haar aan kleinschaligheid, gespecialiseerd onderwijs, goede faciliteiten, internationale karakter, moderne campus en goede begeleiding. Een gemeentelijk studentcontactpersoon (geen geformaliseerde functie) wijst de (internationale) studenten de weg binnen de gemeentelijke organisatie. Een International Club Association biedt sinds 1958 een plek waar alle nationaliteiten elkaar kunnen ontmoeten voor sociale en culturele activiteiten, tevens zijn er andere studentorganisaties zoals International Student Organisation Wageningen (ISOW) en International and Erasmus Student Network (IxESN) die activiteiten voor internationale (of internationaal georiënteerde) studenten aanbieden. Een stuurgroep Veilig Uitgaan zorgt er (mede) voor dat het aantal klachten van horecaoverlast in het centrum de laatste jaren gehalveerd is.

Leiden: de ontdekkingsreiziger

Leiden huisvest de oudste universiteit van Nederland en studenten maken deel uit van het DNA van de stad. Toch betekent dit niet dat de gemeentelijke politiek en de universiteit al jaren innig met elkaar vervlochten zijn. De rol van de Leidse bestuurders is hierbij van belang geweest. Wethouder, Pieter van Woensel, in Leiden actief in 2007-2014, was bijvoorbeeld ook in Groningen betrokken bij de oprichting van de politieke partij Student en Stad. De samenwerking tussen stadspartners in Leiden (waaronder de universiteit) en gemeente kreeg vorm in Leiden Marketing. Maar een horizontale programmering om de stad te promoten kwam moeizaam van de grond omdat er (in het begin) veel partners bij betrokken waren. Momenteel werken de gemeente, partners in de stad en universiteit de laatste tijd meer op een natuurlijke manier samen en ondernemen gezamenlijk activiteiten. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de samenwerking tijdens de Open Dagen van de Universiteit, de organisatie van de Museumnacht (de organisatie hiervan is in handen van de Leidse studentenvereniging Quintus in samenwerking met de Leidse musea) en de nacht van Kunst en Kennis waarin wordt geparticipeerd door gemeente, musea en universiteit en waarbij ook organisaties als Leiden Marketing en de Cultuurmanager een belangrijke rol spelen.

Groningen: het populairste meisje van de klas

Groningen, studentstad bij uitstek. Populair bij beoordelingen van studenten en qua studentaantal. Maar ook een stad waar, om overlast van kamerverhuurpanden tegen te gaan, een quotum is ingesteld voor het aantal af te geven vergunningen voor particuliere kamerverhuur. Tevens is er in 2009 een campagne Leven in de Stad gestart die moet leiden tot een betere verhouding tussen stadger (plaatselijke geuzennaam voor Groningers) en studenten. Sinds het begin van 2013 wordt er minder geld uitgegeven aan de grootschalige campagne maar zet de gemeente meer geld in voor microcampagnes. Burgers kunnen voor een klein bedrag subsidie aanvragen als zij een activiteit organiseren waar studenten en stadgers elkaar daadwerkelijk ontmoeten.

De inbedding van de Rijksuniversiteit Groningen in de stad blijkt uit de viering van het 400-jarig bestaan in 2014. Er was naast aandacht voor wetenschap ook ruimte voor sport, feest en cultuur. Deze festiviteiten trokken het afgelopen voorjaar gezamenlijk ongeveer 150.000 bezoekers.

De stad dankt de hoge waardering van de studenten voor het culturele aanbod in de stad volgens de gemeente aan de vele festiviteiten en evenementen die er plaatsvinden (bijvoorbeeld op het Ebbingekwartier) en doordat de horeca niet gebonden is aan sluitingstijden. Het Cultureel Studentencentrum USVA zorgt (met ondersteuning van de RUG en gemeente) voor een goedkoop cursusaanbod voor studenten op het gebied van dans, body en mind, film en fotografie.

Eindhoven: een slimme meid is op haar toekomst voorbereid

Na een jubileumfeest van de TU/e in 2006 waarbij de stad nadrukkelijk werd opgezocht ontstond in Eindhoven de behoefte aan afgestemde beleidsnotities tussen de TU/e en de gemeente. Door zich te richten op drie kernthema's: ten eerste ondersteuning van meer activiteiten voor en door studenten, ten tweede het opzetten van een website (shift040) en ten derde debatten organiseren over huisvesting, was het de bedoeling om Eindhoven te profileren en positioneren als studentenstad. In drie jaar tijd is er vervolgens vooral ingezet op financiële ondersteuning van studentinitiatieven. Na drie jaar was het de bedoeling dat studenten via het Eindhovens city marketing bureau (Eindhoven365) subsidie aanvroegen. Maar dit werkt volgens de geïnterviewde niet goed omdat de organisatie te ver afstaat van studenten en andere beoordelingscriteria handhaaft voor de te ondersteunen initiatieven. Een toentertijd opgerichte studentenportal werd geen breed gedragen studentencollectief omdat het moeilijk was de organisatorische kant (zonder subsidie) te borgen. Door de Stad als Lab in te zetten én door gebruik te maken van beurzen van het bedrijfsleven lopen er banden via het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de gemeente om de kenniswerkers voor de stad te behouden.

Nijmegen: Doornroosje, spint garen bij cultuur

Om o.a. de levendigheid op de Nijmeegse campus te bevorderen startte ongeveer 15 jaar geleden het culturele programma Cultuur op de Campus. Tegenwoordig verzorgen vijftig studenten de programmering en productie van dit cultureel programma o.a. op het gebied van film, theater, muziek, exposities. Talentontwikkeling voor de studenten zelf en ook voor de jonge bands, kunstenaars, dichters of theatermakers die zij een podium bieden.

Platform Kamerbreed werd in het najaar van 2013 opgericht, een samenwerkingsverband van bewoners, wijkraden en bewonersorganisatie, om te strijden tegen de oprukkende verkamering van Nijmegen. De gemeenteraad buigt zich binnenkort over het omzettingsbeleid met betrekking tot verkamering. Het is allereerst van belang om de klachten beter in kaart te brengen, zodat er bij ontoelaatbare overlast ook gehandhaafd kan worden.

Projecten in de wijk

In veel steden vinden er projecten in buurten plaats waar studenten actief bij betrokken worden om de leefbaarheid te verbeteren. Studenten gaan hierbij (tijdelijk) tegen een lagere huur in een buurt wonen en zetten zich met vrijwilligerswerk in voor de buurt. Bijvoorbeeld het project Livable in Rotterdam, de Wijkstudent in Tilburg en het woonproject Woensel West in Eindhoven. De uitvoering hiervan ligt in handen van verschillende partijen: soms is dit een commerciële organisatie, soms een welzijnsorganisatie of woningcorporatie.

Via projecten uitgevoerd door Stichting Move uit Utrecht en Serve the City (o.a. Tilburg) worden studenten via kortdurende vrijwilligersprojecten aan een buurt gebonden. Dit komt overeen met de wensen van de studenten die zich door hun studie, bijbaan vaak niet langdurig aan vrijwilligerswerk willen en kunnen verbinden. Ook ikvrijwillig.nl in Nijmegen informeert de student over de opties voor vrijwilligerswerk.

Het BOOT initiatief, van de Hogeschool van Amsterdam⁴, is een voorbeeld van een initiatief waarbij de stad als lab dient. In vier wijkkantoren zetten studenten hun kennis in voor buurtbewoners. Een win-win situatie voor alle betrokkenen: hogeschool, buurtbewoners en studenten. Bij het kleinschalige project studenteninzet in Groningen helpen studenten professionals en vrijwilligers in een wijk. De studenten volgen een opleiding die bij hun inzet past. In ruil voor zijn of haar inzet ontvangt de student woonruimte.

⁴ Amsterdam is niet meegenomen in dit onderzoek. Maar omdat Groningen ook onderzoekt of dit project toepasbaar is en door het unieke karakter van het project wordt het hier genoemd.

Conclusies

Politieke agenda's en samenwerking

Uit de interviews met verschillende betrokkenen blijkt dat de intensiviteit van de samenwerking tussen universiteiten en gemeenten verschilt en fluctueert in de loop der tijd. Het (besproken) beleid dateert meestal uit het eind van het vorige decennium. Steden realiseren zich dat het behoud van de kenniswerkers van groot belang is voor de bedrijvigheid en economische ontwikkeling van hun stad. Ook komt er meer aandacht voor het valoriseren van wetenschappelijke kennis (niet alleen bij de technische studies) wat samenwerking tussen kennisinstellingen, overheden (en het bedrijfsleven) stimuleert. Universiteiten en gemeenten realiseren zich dat ze niet tot elkaar veroordeeld zijn en meer zijn dan toevallige burens in een stad. Ze kunnen elkaar versterken, één plus één is drie en zoeken verdieping.

Thema's als studentenhuisvesting, mobiliteit, of ontwikkelingen op een campus (afwijkend per thema) staan in iedere stad op de politieke agenda. Maar de intensiviteit (of de institutionalisering), en de breedte van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma ten aanzien van studentzaken verschillen per stad. In Rotterdam startte de gemeente in 2010 met een uitvoeringsprogramma Rotterdam Carrière stad waarbij per project de betrokken partner wordt gezocht. In Utrecht staan onderwerpen zoals strategie, mobiliteit en marketing Utrecht als kennisstad op de gezamenlijk politieke agenda. In Tilburg is een gezamenlijk beleidsagenda opgesteld. Men is tevreden over de gezamenlijke communicatie naar buiten, de inbedding van studentzaken bij de relevante betrokkenen en men werkt momenteel aan een nieuw uitvoeringsprogramma. In Eindhoven hebben de TU/e en de gemeente gezamenlijk tijdelijk studentenactiviteiten financieel gesteund maar blijkt dat het lastig is om projecten zonder subsidie voort te zetten. In Aken vinden er bilaterale overleggen plaats tussen de gemeente en de onderwijsinstellingen maar wil men liever een bredere alliantie creëren met de uiteenlopende betrokkenen. In Wageningen is de vervlechting van de WUR in stad groot en vindt er bilateraal overleg plaats over de campus, mobiliteit en huisvesting. In Leiden werken de universiteit en de gemeente o.a. op het gebied van City Marketing samen zoals de promotie van de stad tijdens de Open Dagen van de universiteit en in het programma Leiden Kennisstad. In Groningen werd in 2005 het Akkoord van Groningen gesloten om een betere samenwerking met kennisinstellingen te bewerkstelligen. Ook dit startte in het begin met een gezamenlijke campagne (City of Talents) en nu wordt via de kennispijlers Energie en Healty Ageing de verdieping gezocht. Ook voor Nijmegen geldt dat er sprake is van bilaterale overleggen (zoals in Aken, Wageningen, Utrecht) op de bekende thema's zoals huisvesting en onderwijs.

Behoud kenniswerkers voor de stad

De inhoudelijke invulling van projecten om ervoor te zorgen dat studenten in de (binnen)stad aarden, pas afgestudeerden in de stad blijven wonen én werk in de regio vinden, verloopt qua samenwerking tussen universiteit en gemeente soms moeizamer. Dit omdat het binden van kenniswerkers aan de regio voor een universiteit niet de eerste prioriteit heeft. Dat is onderwijs en onderzoek. Dit blijkt bijvoorbeeld uit gesprekken met betrokkenen van de Erasmus Universiteit, Tilburg Universiteit en de gemeente Aken. Een universiteit leidt op voor de wereld (of Nederland, Duitsland) en het heeft voor hen geen directe prioriteit om kenniswerkers langdurig aan de stad te binden of ze leiden op voor banen waarvoor in de stad geen werkgelegenheid is. Voor het prestige

van een universiteit is ook goed voor de naamsbekendheid en uitstraling als afgestudeerden wereldwijd uitvliegen naar gerenommeerde bedrijven en onderzoek- en onderwijsinstututen. Hierbij bestaat er dus een verschil tussen het belang van een gemeente (afgestudeerden aan de stad te binden) en het belang van een universiteit (zoveel mogelijk studenten trekken naar een aantrekkelijke studiestad met uitstekend onderwijs en onderzoek).

De invulling van projecten is uiteraard ook afhankelijk van de werkelijkheid. De ene universiteit richt zich op een stad (omdat bijvoorbeeld de hoogconjunctuur dit toelaat), terwijl een andere universiteit (gedwongen door de financiële werkelijkheid) zich beraadt over de toekomst van de universiteit en zich focust op de kerntaken onderwijs en onderzoek en hierdoor (in ieder geval in tijdelijk) wat meer naar binnen gericht is.

In interviews wordt ook opgemerkt dat de universiteiten onderling in een concurrentieslag verwickeld zijn of raken. Bepaling van hun positie en het schetsen van toekomstbeelden is dan uitermate belangrijk. Is het een maatschappelijke universiteit (met relatief veel financiering van derden, het bedrijfsleven)? Een ondernemende (met veel financiering uit de tweede geldstroom en de derde geldstroom)? Een onderwijzende (relatief minder financiering uit de derde en tweede geldstroom)? Of wetenschappelijke? (veel financiering is afkomstig uit de tweede geldstroom voor onderzoek)⁵ Allemaal factoren die van invloed zijn op de inbedding in de regio. Wat is het speelveld van de universiteit in de toekomst: de regio, de natie, Europa of de wereld?⁶ Met andere woorden voor wie leidt de universiteit de studenten op? Voor de regio of voor de wereld? Dit is uiteraard afhankelijk van het onderwijsaanbod. Daarnaast geldt ook dat de situatie voor de Technische Universiteit Eindhoven en Wageningen Universiteit en Researchcentrum door hun unieke onderwijsaanbod anders is. De TU/e is heeft van oudsher al banden met het bedrijfsleven en leidt voor het bedrijfsleven op. Dit heeft ook invloed op de rol van de gemeentelijke overheid.

Van belang voor alle betrokkenen is echter de profilering van een voor studenten aantrekkelijke stad. Dit wordt door beide partijen gedeeld en hier kunnen slagen gemaakt worden.

Belang bruisend imago en communicatie

Alle bezochte gemeenten en universiteiten vinden een aantrekkelijk, levendig, bruisend imago van de stad ontzettend belangrijk voor het aantrekken van nieuwe studenten uit het binnen- en buitenland. Bij de City Marketing worden studenten momenteel vaak als aparte doelgroep benoemd. Bij een bruisend imago hoort ook een inhoudelijk invulling in de praktijk en het bereiken van de doelgroep middels communicatie. (Soms gezamenlijke) portals voor studenten zijn er o.a. in Tilburg (Tilburg Studentenstad) en Groningen (GroningenLife) en Aken. De student vindt hier informatie over wonen, werken, uitgaan, ondernemen, verenigingen, cultuur en andere zaken. Daarbij vragen sommigen zich af of dat wel noodzakelijk is: een culturele agenda en informatie over huurtoeslag is ook van belang voor andere mensen Het is vervolgens niet wenselijk om verschillende website, met dezelfde informatie, voor uiteenlopende doelgroepen te onderhouden. Voor de internationale

⁵ De Nederlandse universiteiten, Rathenau Instituut, Den Haag, April 2012.

⁶ Vizier vooruit, vier toekomstscenario's voor Nederlandse universiteiten, Rathenau Instituut in samenwerking met VSNU, februari 2014.

student wordt gewerkt (of het wordt al aangeboden) aan geschikte aangepaste dienstverlening en de specifieke wensen (qua voorlichting en activiteiten) van deze doelgroep. Denk hierbij aan de oprichting (of uitbreiding) van een expatdesk of informatiedesk voor internationale studenten en medewerkers (Wageningen) of aparte locaties voor activiteiten voor internationals (Tilburg).

Evenementen en activiteiten studenten

De geïnterviewde voorzitters van de studentenvereniging uit Tilburg, Utrecht, Leiden en Eindhoven vinden hun stad allemaal voor studenten aantrekkelijk. Er is genoeg te beleven en zij wonen er graag. Groningen wordt al jarenlang gezien als aantrekkelijke studentenstad. Dit komt volgens betrokkenen mede doordat de horeca niet gebonden is aan sluitingstijden (net zoals in Utrecht en in Nijmegen is sprake van venstertijden).⁷ Ook is er in Groningen op verschillende locaties in de stad plek voor evenementen zoals het Ebbingekwartier. Het is voor steden soms lastig om te weten welke activiteiten, initiatieven of evenementen studenten willen. Uit een onderzoek in Rotterdam blijkt dat studenten behoefte hebben aan meer studentinitiatieven maar het is nog niet duidelijk wat dit dan precies inhoudt. Aken geeft aan dat er evenementen in de stad plaatsvinden maar dat er voor studenten ruimte is voor nieuwe activiteiten die aansluiten bij deze doelgroep.

In sommige steden zoals Groningen (USVA)⁸ en Nijmegen (pilot in samenwerking met Huis voor de Kunsten Lindenberg) wordt er een goedkoper cultureel cursusaanbod (en productie van cultuur) voor studenten, medewerkers en/of buitenstaanders aangeboden door een studentorganisatie of door samenwerking met een professionele instelling.⁹ In Nijmegen organiseerde de Studenten Programmerings Commissie in 2011-2012 vnl. op de campus een honderdtal activiteiten ((theater, dans, muziek, literatuur, exposities etc.) die gezamenlijk ruim 7.300 bezoekers trokken. Ook deze activiteiten kunnen bijdragen aan het beeld dat een student van het culturele leven in een stad heeft.¹⁰

Financiering projecten

Uit de praktijk blijkt dat het van belang is om financiële middelen vrij te maken voor de start en uitvoering van projecten, programma's en/of ondersteuning van activiteiten, campagnes of evenementen. Zoals bij Rotterdam Carrièrestad, Tilburg Studentenstad, akkoord van Groningen, Eindhoven Studentenstad het geval is (of was). De vrijgemaakte middelen zorgen ervoor dat ideeën

⁷ Venstertijd in Nijmegen houdt in dat er tussen 4.00 uur en 8.00 uur in de ochtend in de horecagelegenheid geen nieuwe bezoekers meer toegelaten mogen worden. Dit is ingevoerd om te voorkomen dat de bezoekers van cafés en discotheken na sluitingstijd tegelijk op straat komen te staan. Bron: gemeente Nijmegen

⁸ In Utrecht regelt Parnassos het cursusaanbod voor studenten en in Rotterdam de EUR in samenwerking met Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam. Dit is echter niet besproken met de geïnterviewden.

⁹ Studenten in Maastricht kunnen ook op sommige cursussen van Kumulus korting krijgen (25%). Dit geldt voor alle voltijd studenten niet alleen studenten aan de UM.

¹⁰ Team Cultuur (niet de SPC) organiseerden in dat jaar de Diesviering, Cultuurfeest en Kunstnacht. Deze drie grote activiteiten trokken gezamenlijk 5.900 bezoekers (in totaal 13.200 bezoekers).

en plannen werkelijkheid worden. Als de financiering niet onevenredig uiteenloopt, is het aannemelijk dat de betrokkenheid van de partners in de projecten ook op één lijn ligt.

'Ei van Columbus' voor studentenhuisvesting bestaat niet

In steden zoals Utrecht, Leiden en Tilburg is de laatste jaren veel grootschalige studentenhuisvesting van de grond gekomen (of in ontwikkeling) door nieuwbouw of (tijdelijke) transformatie van panden. In Tilburg kwamen in de binnenstad en bij de universiteit nieuwbouw projecten tot stand en Groningen en Nijmegen kiezen er bewust voor om de hele stad als campus te beschouwen. Tevens zorgt een quotum in Groningen ervoor dat de afgegeven vergunningen voor kamerverhuur door de stad verspreid worden (m.u.v. de binnenstad daar geldt het quotum niet, waarbij opgemerkt kan worden dat niet iedereen positief is over de spreiding omdat de leefstijlen van gezinnen in buitenwijken en studenten vaker botsten). Nijmegen voert in de nabije toekomst met de gemeenteraad een discussie over kamerbewoning omdat deze in de afgelopen tien jaar flink is toegenomen en steeds meer buurtbewoners klagen over de overlast van studentenpanden door verloedering, rommelig plaatsen van de fietsen of geluidsoverlast.

Opvallend is het dat het aantal meldingen van studentenoverlast in Groningen de afgelopen jaren fors is gestegen (stijging van 2008 tot 2012 met 111%). Dit kan komen doordat mensen beter weten hoe en waar ze kunnen melden (waardoor de meldingen op één plek verzameld worden), het niet inzichtelijk is of één iemand vaak klaagt, en uit de totaalcijfers is niet op te maken of het om een paar adressen gaat en mensen tegenwoordig via e-mail overlast kunnen melden. Dit maakt de drempel om een klacht te melden laag.

Een wondermiddel om de overlast (in brede zin) via beleidsmaatregelen tegen te gaan bestaat niet. Gemeentelijke beleidsadviseurs Wonen geven aan dat het gemeentelijk woonbeleid geen honderd procent oplossingen hiervoor aandraagt. Het instellen van een quotum en het sturen met het afgeven van vergunningen hebben voor- en nadelen. In Groningen zoeken mensen naar manieren om het quotum te omzeilen: ze verhuren aan minder personen zodat ze geen vergunning hoeven aan te vragen, gingen woningen splitsen in plaats van omzetten en er zijn straten waar het quotum in het verleden overschreden was en de ontstane situatie dus lastig aan te pakken is. In Utrecht is de leefbaarheidstoets het instrument om vergunningen voor omzetting te wegen er wordt hierbij door een ambtelijke commissie o.a. gekeken naar klachten uit de buurt, het straatbeeld en deze toets is ook enigszins subjectief. In de praktijk wordt in Utrecht een vergunning voor omzetting niet vaak geweigerd.¹¹

Met campagnes zoals Leven in de Stad (Groningen) en Pimp je Voortuin (afgesloten campagne Nijmegen) worden studenten gewezen op hun verantwoordelijkheid om de buurt leefbaar te houden. Effect van de campagnes is niet gemeten in dit onderzoek. Wel is geleerd van Pimp je Voortuin dat het voor de volgende keren leerzaam is om het project kleinschaliger uit te rollen en vervolgens wellicht uit te breiden. Sinds kort is in Groningen de nadruk minder op de voorlichting komen te liggen maar is de gemeente sinds drie jaar gestart met het uitgeven van microsubsidies om

¹¹ Momenteel wordt in Utrecht het beleid m.b.t. omzettingsvergunningen geëvalueerd, hieruit zal blijken hoeveel vergunningen daadwerkelijk geweigerd worden.

direct contact tussen studenten en andere bewoners (niet-studenten) te stimuleren. Dit om de dialoog tussen verschillende partijen te bevorderen en aandacht voor elkaars belangen te kweken. Dit jaar zijn er door de gemeente 12 aanvragen gehonoreerd waarbij er ook een aantal initiatieven voor het tweede keer zijn georganiseerd en kennelijk een succes waren.

Tevens vinden in veel steden projecten plaats waarbij de kennis en inzet van een student gebruikt wordt om de leefbaarheid in een buurt te bevorderen via maatschappelijke dienstverlening en vrijwilligerswerk. Soms staat hier goedkope of gratis woonruimte tegenover, soms werkt de student aan zijn studie en verdient hij studiepunten met zijn werkzaamheden. De student en de buurt of de betrokkenen hebben er allemaal in ieder geval direct een belang bij.

DNA studenten in de stad

Leiden, Utrecht, Groningen zijn van oudsher studentensteden waar alle bewoners weten dat studenten in de stad thuishoren en hier zelf vaak nog gestudeerd hebben. Steden met een jongere universiteit of waar de universiteit aan de randen van stad gevestigd is hebben het lastiger om zich zichtbaar te maken in de binnenstad (Rotterdam, Eindhoven, Tilburg). Ook zijn de absolute aantallen voltijd studenten in de onderzochte steden vaak hoger dan in Maastricht en studeren in Maastricht relatief veel buitenlandse studenten wat de situatie voor de stad uniek maakt. Onderstaande tabel geeft een beeld van het aantal voltijd studenten (percentage in verhouding tot het totaal aantal inwoners) dat binnen (of buiten) de studiestad woont. Hieruit blijkt bijvoorbeeld dat in Nijmegen, Utrecht, Leiden, Rotterdam, Eindhoven en Tilburg relatief veel voltijd studenten studeren die buiten de stad wonen en dat het percentage buitenlandse studenten (voltijd) dat binnen de studiestad woont in Wageningen en Maastricht het hoogst is.

Tabel 1. Percentage voltijd studenten woonachtig binnen of buiten de studiestad in verhouding totaal aantal inwoners in de stad. Bron DUO via ABF Research (Landelijke monitor studentenhuysvesting 2014).

	Groningen	Nijmegen	Wageningen	Utrecht	Leiden	Rotterdam	Eindhoven	Tilburg	Maastricht
Totaal voltijd studenten in verhouding totaal aantal inwoners	25.7	21.5	24.4	18.1	22.9	9.2	11.8	11.7	15.9
Voltijd studenten woonachtig <u>binnen</u> studiestad (NLS, internationals, en totaal)	15.0 NL	9.6 NL	12.6 NL	7.4 NL	8.3 NL	3.4 NL	3.9 NL	4.9 NL	6.0 NL
	1.7 INT	0.5 INT	3.9 INT	0.3 INT	0.6 INT	0.4 INT	0.6 INT	0.3 INT	2.8 INT
	16.7 TOT	10.1 TOT	16.5 TOT	7.7 TOT	8.9 TOT	3.8 TOT	4.5 TOT	5.2 TOT	8.8 TOT
Voltijd studenten woonachtig <u>buiten</u> studiestad	9.1	11.4	7.9	10.4	14.1	5.4	7.3	6.5	7.1

Aanbevelingen voor Maastricht

Student en Stad

Het Maastrichtse actieprogramma Student en Stad werd in het najaar 2013 aangenomen door de gemeenteraad en de universiteitsraad. Binnen verschillende werkgroepen zoals de werkgroep cultuur en bereikbaarheid werden uiteenlopende acties voor uitvoering geformuleerd. Enkele uitgevoerde acties zijn bijvoorbeeld het uitbreiden van fietsstallingen, Code043 onder de aandacht brengen bij studenten, financiële ondersteuning Breaking Maas, beschikbaarheid gebouw M op de Tapijnkazerne voor kunst en cultuurevenementen, en de organisatie van een Dag van de Buurten met de Maastrichtse Studentenraad. Momenteel werken de universiteit en de gemeente samen aan een nieuwe prioriteitenlijst voor Student en Stad. Bij het uitvoeren en vaststellen hiervan kan men rekening houden met onderstaande aanbevelingen.

Verschillende belangen van betrokkenen

Factoren zoals de ligging, werkgelegenheid in de buurt, onderzoek- en onderwijscampussen, imago, aanbod opleidingen spelen naast een aantrekkelijke cultureel aanbod en goede studentenhuisvesting een rol bij de aantrekkelijkheid van een stad. Ook zijn er veel verschillende belanghebbenden betrokken bij een studentenstad: de studenten, de gemeente, de universiteit, andere onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven, de horecaondernemers en andere buurtbewoners. Vaak hebben deze verschillende groepen andere belangen en wensen. De student wil het liefst een afwisselend, bruisend studentenleven waar veel te doen is en een goede opleiding. Met goedkope kwalitatief goede studentenhuisvesting. Andere bewoners verlangen vaak naar rust in hun wijk en willen geen nachtelijke feestjes, rommel in de tuin of fietsen of auto's voor de deur. De stad heeft er baat bij om de kennis en ideeën van studenten in te zetten om de stad leefbaarder en sterker te maken denk aan medisch onderzoek, (incidenteel) vrijwilligerswerk en de stad als laboratorium. Het bedrijfsleven heeft belang bij goed opgeleide werknemers. (Bepaalde) horeca vaart wel bij studenten en projectontwikkelaars of vastgoedeigenaren willen winstgevende huisvesting creëren. Benoem en zie deze verschillende belangen.

Zoek de juiste probleemeigenaar

Tevens is het belangrijk om bij het uitvoeren van projecten een goede probleemeigenaar te vinden. Als een project alleen draait op incidentele ondersteuning van een gemeente en/of universiteit is de kans uiteraard groot dat na het stopzetten van de gelden het project een stille dood sterft. Dit hoeft niet erg te zijn. Wellicht heeft een project zijn doel gedeeltelijk behaald (bijvoorbeeld bekendheid Rotterdamse studenten met het Student City initiatief, ondersteuning tientallen initiatieven Eindhoven) maar het is van belang dat de verwachtingen hierover helder zijn. Verwachtingsmanagement en de uitvoering neerleggen bij de juiste verantwoordelijke is van doorslaggevend belang voor het langdurig slagen van een project.

Zo worden woonprojecten met studenten uitgevoerd door commerciële organisaties, woningcorporaties of welzijnsorganisaties. Bedrijven komen naar bijeenkomsten als er ook direct iets te halen valt. Creëer een win-win situatie. Het behoud van pas afgestudeerden is wellicht niet voor

de hele universiteit van belang maar kan ook verschillen per faculteit of per bedrijf. Maak hier gebruik van.

Aantrekkelijkheid stad

De universiteit en gemeente hebben beide belang bij de promotie van een aantrekkelijke stad. In Student en Stad is afgesproken dit vervolgens via inhoud ook naar de buitenwereld te communiceren. Het tonen van de stad begint bij de nieuwe student vaak bij een Open Dag, een introductieweek of een Open Huizen dag waar studenten met of zonder ouders de stad met hun toekomstige kamer bezoeken. Toon bij deze activiteiten ook de stad met haar faciliteiten en mogelijkheden en niet alleen de universiteit of de feesten. Daarnaast hebben studenten soms behoeften aan een ander cultureel aanbod dan het geijkte aanbod dat vaak aanwezig is in de grotere kennissteden.

Communicatie

Uit de interviews blijkt dat studenten vaker niet op de hoogte zijn van wat een stad te bieden heeft. Studenten worden erkend als belangrijke doelgroep en soms worden hier ook aparte informatiemiddelen voor vrijgemaakt. Maar een apart gemeentelijk spreekuur voor studenten is er niet in andere steden. Wel werken (of hebben) veel steden aan het opzetten van een welkomstcentrum/informatiecentrum voor expats en de internationale studenten. In Maastricht kan het Holland Expat Centrum South i.s.m. met het Studenten Service Centrum (UM) ervoor zorgen dat internationale studenten relatief soepel een plek weten te vinden in de Nederlandse samenleving.

Binnen de werkgroep communicatie Student en Stad werkt men momenteel ook aan een studentenportal voor Maastricht zodat studenten (Nederlandse studenten en internationals) één digitale ingang hebben als ze op zoek zijn naar praktische informatie over wonen, werken, ondernemen, uitgaan en andere zaken. Mocht de portal gerealiseerd worden zorg er dan voor dat de continuïteit van de portal gewaarborgd wordt door studenten, indien mogelijk, er verantwoordelijk voor te maken (het beste is het uiteraard dat de studenten dit zelf oppakken en uitvoeren, zij weten aan welke informatie zij behoefte hebben) en dit voor langere tijd te ondersteunen.

Leefbaarheid in wijken

Het vorig jaar opgerichte Student en Samenleving Initiatief van Maastricht University werkt momenteel aan de ontwikkeling van een sociaal project. Het is de bedoeling dat studenten in de buurt gaan helpen, zorgen of op een andere manier iets betekenen in de stad.¹² Hiermee, en met de ontwikkeling van een vrijwilligersapp voor studenten (verbonden aan de app van de INKOM en een nieuwe website voor vrijwilligerswerk), lijkt Maastricht op de juiste weg. Het kan voor SSI leuk zijn om contact te zoeken met basisscholen als zij zich zoals Stichting Move uit Utrecht ook willen verbinden met kinderen uit buurten.

¹² <http://www.studentbuddies.nl/nl/projects>

Voor Maastricht is het interessant om uit te zoeken of er bij woningcorporaties of andere betrokkenen (bijvoorbeeld Livable uit Rotterdam) animo bestaat om een project zoals de wijkstudent met maatschappelijk betrokken studenten uit te voeren. Het Maastrichtse bedrijf Jules en You, gespecialiseerd in dienstverlening voor studenten, heeft dit jaar een (voorzichtige) start gemaakt met het koppelen van goedkope huisvesting voor studenten aan maatschappelijk werk maar dit project staat momenteel nog in de kinderschoenen. Is een project als de wijkstudent iets voor studenten die in Sittard aan de Hogeschool Zuyd Social Work studeren of studenten van University College Maastricht?

Overlast

Naast beleidsinstrumenten om de woningvoorraad in een stad te sturen via het instellen van een quotum, een leefbaarheidstoets of andere beleidsinstrumenten zoals een facetbestemmingsplan tegen splitsing, zetten steden campagnes in om bewoners met elkaar in contact te brengen (Leven in de Stad) of bewust te maken van de overlast (Pimp je Voortuin). Dit om de dialoog tussen de verschillende groepen te bevorderen en de campagnes proberen aan te sporen tot gedragsverandering.

Maastricht is met de werkgroep Leefbaarheid en Integratie (onderdeel van het programma Student en Stad) ook deze weg ingeslagen met bijvoorbeeld de deelname van de Maastrichtse Studentenraad aan de Dag van de Buurten. Laten zien wat een student voor de stad kan betekenen én voor de stad doet. Het ondersteunen van buurtactiviteiten waar studenten en stadjes (geuzennaam Groningers) in Groningen samenkomen, ervaart de gemeente als succesvol. Het kan een relatief goedkoop instrument zijn om ervoor te zorgen dat de studenten en andere bewoners met elkaar in contact komen. Hierbij geldt dat dit gepromoot en (financieel) mogelijk gemaakt kan worden door de gemeente en/of universiteit maar het initiatief ligt uiteindelijk bij de bewoners en de studenten.

Het is bij overlast raadzaam om het aantal klachten, aard van de klachten, locatie van de klacht, locatie van de klager goed te registreren. Als dit niet het geval is (de klachten bij verschillende instanties of afdelingen binnenkomen), kan er bij een leefbaarheidstoets niet goed inzichtelijk gemaakt worden of de leefbaarheid door verkamering wordt aangetast en kan er ook niet gehandhaafd worden. In Groningen worden de klachten verzameld via het Meldpunt Overlast en Zorg (maar hier wordt geen leefbaarheidstoets uitgevoerd).¹³ Burgers lijken dit meldpunt in Groningen goed te kunnen vinden. Melden via e-mail lijkt dan ook gemakkelijk maar men dient ervoor te waken dat de drempel niet te laag wordt waardoor er een vertekend beeld kan optreden en ook werkte het meldpunt stigmatiserend voor studenten en is besloten niet meer apart over studentenoverlast te rapporteren. Ook is het goed om in kaart te brengen of enkele personen vaak klagen en hoeveel adressen/wijken het betreft (meerdere klachten over 1 pand?). Daarnaast dient voor de omwonenden duidelijk te zijn wat de gemeente hierin voor de burger kan betekenen. Welke instrumenten en mogelijkheden hebben handhavers om daadwerkelijk te handhaven bij overlast (verloedering van tuinen of geluidsoverlast?). Het verbeteren van de registratie van de klachten wil niet zeggen dat er een apart meldpunt opgezet dient te worden.

¹³ Andere steden hebben ook een meldpunt voor overlast maar deze worden niet specifiek aan studentenoverlast of een campagne zoals Leven in de Stad gekoppeld.

De studentagent is in Maastricht sinds het najaar van 2013 in deze functie aan het werk. Paul Vermin is in Maastricht meer dan alleen een studentagent voor overlast. Dat is een klein deel van zijn werkzaamheden. Hij fungeert ook als aanspreekpunt voor vragen van studenten, geeft voorlichting over veiligheid en inbraakpreventie etc. Bezoekt studentenpanden bij overlastmeldingen en onderhoudt contact met de studentenverenigingen en buurtbewoners. Daarnaast zit hij ook in de werkgroep Leefbaarheid en Integratie van Student en Stad waar gemeente, universiteit en politie elkaar informeren en op de hoogte houden van de laatste ontwikkelingen en projecten. De politie is van plan ook in de toekomst (reorganisatie nationale politie) ruimte in te ruimen voor een studentagent.

Cultuur

Studenten hebben behoefte aan andere culturele voorzieningen, evenementen of studentinitiatieven dan overige inwoners van een stad. Dit werd bijvoorbeeld opgemerkt in Groningen, Rotterdam, Aken. Ook (internationale) studenten in Maastricht geven aan soms niet op de hoogte te zijn van het aanbod of het aanbod niet altijd passend te vinden. De gemeente Eindhoven en de TU/e subsidiëren studentinitiatieven om de stad als studentenstad een impuls te geven. Tilburg maakte studentenactiviteiten meer zichtbaar door ze naar de binnenstad te verplaatsen.

Een evenemententerrein, broedplaats, experimenteerruimte waar ook plek is om processen van onderop vorm te geven kan hier een helpende hand bieden. Studenten kunnen zelf het beste aangeven wat ze willen en zorgen dat de invulling vorm krijgt. Dit kan leiden tot een soort Cultuur op de Campus, een Museumnacht, Muziek op de Dommel, USVA Groningen etc.

Wellicht is samenwerking mogelijk met de Faculty of Arts and Social Sciences (Maatschappij en Cultuurwetenschappen), Academy of Fine Arts and Design (Academie voor Beeldende Kunsten), Aken en/of het culturele veld om invulling te geven aan andere op (internationale) studenten gerichte activiteiten. En zijn er in Maastricht studenten die behoefte hebben aan een goedkoper cursusaanbod voor kunstzinnige activiteiten zoals dans, muziek, fotografie, schrijven, toneel, producties van de grond op opbouwen? Voorziet het cursusaanbod bij Kumulus voldoende in die behoefte of kunnen de studenten (met een vraag) en Kumulus (met een aanbod) elkaar nog meer dan nu het geval is versterken? Is hier vanuit de student of een aanbieder behoefte aan?

Als de International Students Club inderdaad in de Timmerfabriek een plek vindt zorg er dan voor dat deze club een podium en ontmoetingsplek wordt voor alle (internationale) studenten. Is een Studenten Programmering Commissies zoals in Nijmegen ook iets voor deze club? Verschillende studenten hebben ook allemaal verschillende wensen.

Naast dat een geschikt, divers cultureel aanbod voor studenten de stad aantrekkelijk maakt is het ook van belang om qua het verstrekken van vergunningen met deze groep mee te denken. Niet dat alles maar goed moet zijn of dat er met twee maten gemeten moet worden. Maar de doelgroep is belangrijk voor de stad. Teveel regelgeving volgens de kleine lettertjes, die mensen demotiveert om nog iets te ondernemen, kan averechts werken. In Rotterdam wordt opgemerkt dat het belangrijk is dat er bij vergunningen ook oog is voor deze wensen en in Eindhoven lopen ze er momenteel tegenaan dat voor sommige studentactiviteiten de subsidieaanvraag veel te vroeg binnen moet zijn of dat de studentactiviteit niet aan de gewenste criteria voldoet.

De Stad als Laboratorium

Met o.a. stages, het PREMIUM programma van de UM of afstudeeronderzoeken vergaren studenten werkervaring. Betrek studenten en/of faculteiten bij het oplossen van (maatschappelijke) vraagstukken en gebruik hun kennis. Dat is goed voor de ontwikkeling van de student en voor de valorisatie van wetenschappelijke kennis. Door deze initiatieven vervolgens onder de aandacht te brengen zien mensen wat een kennisinstelling en student doet en profiteert de maatschappij van wetenschappelijke kennis. Tevens kunnen mensen via crowd-funding betrokken worden bij onderzoek dat ze aanspreekt waardoor de wetenschap in de maatschappij komt te staan. Crowd-funding is nu ook al mogelijk via het Universiteitsfonds Limburg/SWOL. Deze stichting ondersteunt de UM in haar wetenschappelijk onderzoek en onderwijs. Crowd-funding vergroot de betrokkenheid van mensen bij een onderzoek en laat praktisch zien wat een kennisinstelling bijdraagt bijvoorbeeld aan het verbeteren van de gezondheid van de burger of het oplossen van sociale vraagstukken.

Toekomstige scenario's

Het is belang om zicht te houden op de ontwikkeling van studentenhuysvesting met de invoering per 1 september 2015 van het nieuwe leenstelsel (afschaffing basisbeurs, invoering studievoorschot). Tenminste als de invoering doorgaat, dit is op het moment van schrijven nog niet zeker. Studentenhuisvester Idealis uit Wageningen meldde bijvoorbeeld dat vijf procent minder kamerzoekers zich hadden ingeschreven deze zomer dan een jaar geleden. Dit is een opvallende ontwikkeling omdat het aantal vooraanmeldingen bij de Wageningse universiteit juist met negen procent is gestegen.¹⁴ Is er in de toekomst minder behoefte aan studentenhuysvesting omdat de student langer thuis blijft wonen? Ook vrezen studentenverenigingen door de op handen zijnde verandering dat zij wellicht geen goede bestuurders meer kunnen vinden. Dit verslechtert de daadkracht van de verenigingen.

En in welke richting ontwikkelt Maastricht University zich? Een internationale universiteit gericht op de wereldmarkt of wordt via de Kennis-As Limburg binding in de regio steeds belangrijker?

Ten slotte:

Maastricht is een oude stad met een jonge universiteit. Het actieprogramma Student en Stad biedt een eerste aanzet voor de gemeente en universiteit om kennis met elkaar te maken, elkaar te leren vertrouwen en elkaar weten te vinden. Samenwerking voor de versterking bijvoorbeeld met een gezamenlijk lobby op strategische agendapunten, én waar het gewenst en noodzakelijk is, inhoudelijke invulling en uitvoering van een project. Samenwerking en (de bundeling van) financiële middelen biedt kansen om ervoor te zorgen dat de historische stad al haar mogelijkheden, kennis en mensen benut.

¹⁴ Wageningen Universiteit, 'Minder eerstejaars op kamers', augustus 2014

Onderzoeksresultaten per stad

Rotterdam: the girl next door

De havenstad van Nederland. World Port, World City. Een stad waar de Erasmus Universiteit zich een eeuw geleden vestigde. Een stad die je misschien niet direct verbindt met studenten. Bij Rotterdam denk je (van oudsher) aan industrie, zeewind, haven, Feyenoord en arbeiders. Maar in Rotterdam studeren ruim 62.000 mensen en ruim 27.000 hiervan wonen in de stad.¹⁵ Ze studeren aan de Erasmus Universiteit, Codarts Rotterdam, Hogeschool Inholland, Hogeschool Rotterdam en andere onderwijsinstellingen. Deze jonge kenniswerkers wil Rotterdam graag (blijvend) aan de stad verbinden en de stad ondergaat de laatste decennia verschillende metamorfoses die fysiek zichtbaar zijn op de Blaak, Centraal Station en de Kop van Zuid. Salomé Aussen (gemeente Rotterdam) vertelt over het programma Rotterdam Carriërestad en Marjo Gallé en Pranita Murli (Erasmus Universiteit) besteden aandacht aan diverse ontwikkelingen binnen de universiteit.

Student City / Rotterdam Life

Het project Student City startte in 2006 in Rotterdam met als doel het kennispotentieel beter voor de stad te benutten en ervoor te zorgen dat het imago Rotterdam studentenstad een positiever beeld kreeg. Dit project werd na een evaluatie in 2010 niet in dezelfde vorm gecontinueerd omdat bleek dat de betrokkenheid van de diverse partners (Erasmus Universiteit, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool, INHOLLAND, Stadswonen en de gemeente Rotterdam) fors uiteenliep. De financiële inbreng van de gemeente was veel groter dan de financiële inbreng van de andere partijen. Hierdoor kreeg het (voormalige) Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam (OBR, onderdeel van de gemeente Rotterdam) ongewild een dominante rol binnen het project wat de betrokkenheid van de partners bij het project beïnvloedde. Ten tweede werd het binden en behouden van jonge hoogopgeleiden voornamelijk door de onderwijsinstellingen gezien als een opdracht en belang voor de gemeentelijke overheid en minder voor de eigen organisaties. De onderwijsinstellingen streven naar het verhogen van het aantal inschrijvingen aan de instelling. Maar waar deze studenten vandaan komen of waar zij wonen is daarbij voor hen van minder groot belang. De onderwijsinstellingen gaven aan echter wel baat te hebben bij een sterk imago van Rotterdam als stad voor studenten. Ten derde leidde de economische crisis ertoe dat het lokale bedrijfsleven minder geneigd was om tijd en geld in het project te steken. Ten vierde wekte de kleinschalige, gerichte marketingcampagne soms verkeerde verwachtingen naar de doelgroep toe die aansluiting (financiële ondersteuning) zocht bij de campagne. Een ruimer budget om relevante initiatieven vanuit de stad te ondersteunen was gewenst geweest. Maar dit wil lang niet zeggen dat alles kommer en kwel was. Uit onderzoek bleek dat het beeld van Rotterdam door studenten die bekend waren met 'Student City-initiatieven' positief werd beïnvloed. De onderwijsinstellingen gebruikten de stad actiever bij hun positionering en ook kwam er gemeentebreed het besef dat het faciliteren en stimuleren van hoogopgeleid talent de stad structureel kan versterken (in plaats van alleen beleid om armoede in te perken).¹⁶

¹⁵ NSE 2014 data afkomstig van Duo WoonMonitor

¹⁶ Eindrapportage Student City 2006-2009, Gemeente Rotterdam Ontwikkelingsbedrijf

Rotterdam Carrièrestad

Student City / Rotterdam Life werd in 2010 opgevolgd door een nieuw gemeentelijk uitvoeringsprogramma Rotterdam Carrièrestad (2010-2014). Een programma om hoger opgeleiden aan de stad te binden, waarin samengewerkt wordt met allerlei domeinen zoals citymarketing, huisvesting, arbeidsmarkt etc.. Met betrekking tot het behouden van meer hbo'ers voor de regio is deze doelstelling gehaald en kan je het programma geslaagd noemen.¹⁷

Dit programma is een initiatief van de gemeente waarbij ze samenwerkt met verschillende partners maar is niet samen opgesteld. Aussen merkt op dat de Erasmus Universiteit Rotterdam een entiteit op zich is, met een focus op onderwijs en onderzoek, en niet altijd de stad Rotterdam. Wel zijn er ontwikkelingen te zien waarbij dit verandert, zoals het Erasmus University College dat zich in de binnenstad heeft gevestigd, of de inspanningen om samen met het havenbedrijf, gemeente en universiteit aan hun profilering te werken. Dat zijn belangrijke samenwerkingspartners. De Hogeschool van Rotterdam richt zich meer op de Rotterdamse arbeidsmarkt en is beter ingebed in de samenleving. Maar dat ligt ook meer in de aard van een HBO. Hoewel deze studenten dan weer vaker buiten de stad wonen.

Rotterdam Carrièrestad leunt op drie pijlers (werken, wonen en leven) en is gestart met losse projecten. Salomé Aussen, projectleider Rotterdam Carrièrestad, benadrukt het belang van netwerken opbouwen om de doelstellingen te bereiken. Tevens is het bij het organiseren of faciliteren van projecten van groot belang dat iedere belanghebbende er iets aan heeft. Bij het organiseren van een netwerkevenement verliep de eerste bijeenkomst bijvoorbeeld uitstekend maar bij de tweede bijeenkomst lieten de bedrijven het afweten. Er was voor hen niets te halen. Geen win-win situatie. 'Bij de uitvoering van projecten moet je', aldus Aussen, 'mensen hebben en vinden met een hart voor de stad, een hart voor Rotterdam. Dan krijg je projecten van de grond. De persoon binnen een bedrijf moet van goede wil zijn, affiniteit hebben met de doelgroep en Rotterdam een warm hart toedragen. Of er moet direct iets uit te halen zijn. Tevens is het van belang om het opgebouwde netwerk te borgen. Bij een vertrek van een medewerker moet niet het hele netwerk in rook opgaan.

Onderzoek en Marketing

Uit de Nationale Studenten Enquête 2014 blijkt dat studenten aan de Erasmus Universiteit hun studieomgeving fors beter beoordelen dan het voorgaande jaar (score 4,19 in 2014 t.o.v. 3,88 in 2013). Volgens de Nationale Onderwijsgids blijkt hierdoor dat de vernieuwing van universiteitscampus Woudestein zijn vruchten afwerpt. Op deze vernieuwde campus is naast de onderwijslocaties geïnvesteerd in huisvesting (voor vnl. ruim 300 internationals) en detailhandel. Er is een horecapaviljoen en een plek voor verschillende uitbaters zoals een SPAR University Campus Supermarket, Starbucks e.a.

¹⁷ Het is nog onbekend of er ook meer wo'ers anderhalf jaar na hun afstuderen in de regio zijn gebleven hierover zijn verschillende cijfers bekend en hierdoor is de meting op het moment van schrijven nog niet voltooid. Meer informatie over projecten in Analyse Rotterdam Carrièrestad.

Uit de enquête blijkt tevens dat Erasmus studenten het culturele aanbod in hun stad met een 4,33 (schaal 1 tot 5) beoordelen. Deze waardering is significant hoger dan het landelijk gemiddelde en ook gestegen t.o.v. 2013. Maar meten is lang niet altijd weten. Uit een imago-onderzoek uitgevoerd in 2013 door studenten van de Erasmus blijkt dat de studenten (hbo en wo) het winkelaanbod in de stad en de studiemogelijkheden het hoogst waarderen. Het culturele aanbod en de uitgaansmogelijkheden scoren respectievelijk een 7,1 en 7. De festivals en evenementen slechts een 6,7. Dit is redelijk laag gezien de gemeente Rotterdam zich graag als festivalstad etaleert. Ook initiatieven gericht op studenten scoren laag en worden gewaardeerd met een 6,5. Nader onderzoek is nodig om te achterhalen welke initiatieven de studenten graag uitgebreid zouden willen zien.¹⁸

Salomé Aussen merkt op dat het evenementen aanbod de afgelopen drie jaar is gestegen. Het is echter volgens haar de vraag of de studenten dat ook weten. De gemeente werkt er momenteel met uiteenlopende partijen hard aan om die informatie ook bij deze doelgroep voor het voetlicht te brengen. 'Rotterdam is nooit een stad geweest waar niets te doen is. Rotterdam is een stad die je echt moet ontdekken,' aldus Aussen. Ze vergelijkt Rotterdam met een catcity versus dogcity. 'Amsterdam is als een kwispelende hond die je meteen enthousiast begroet, Rotterdam is meer een catcity. In het begin lijkt zij wat afstandelijk en moet ze niets van je hebben (en jij ook niet van haar). Maar op den duur stelt ze zich open, springt op je schoot, spint ze en wil je nooit meer zonder haar. Rotterdam is de girl next door versus de dure callgirl. Eerst wordt je helemaal van je voeten geveegd door de betoverende schoonheid van de callgirl maar dan zie jij je buurmeisje weer en ontdek je dat zij alles heeft wat jij begeerd: liefde op het tweede gezicht dus,' vertelt Aussen met enthousiasme voor haar stad.

Dat de studenten momenteel gezien worden als een belangrijke doelgroep voor de stad blijkt uit het feit dat ze in de City Marketing van de stad opnieuw benoemd zijn als aparte doelgroep (naast de bewoners, bezoekers en bedrijven).

Marjo Gallé en Pranita Murli van de EUR geven aan dat de internationale studenten Rotterdam meer waarderen dan de nationale studenten. De nationale studenten richten zich meer op Amsterdam. De student die veelal kiest voor de Erasmus Universiteit zijn de carrièrezoekers, die kiezen voor business en financiën, een studie die een hoog startsalaris garandeert.

Platform Yup'R

Een belangrijke stap die het afgelopen jaar gemaakt is (in het kader van Rotterdam Carrièrestad) is volgens Aussen de oprichting van een platform Yup'R. Hierin zijn (overkoepelende) studieverenigingen, studentenverenigingen en young professionals organisaties verenigd. De laatste groep is heel belangrijk voor Rotterdam Carrièrestad omdat deze mensen bewust voor Rotterdam gekozen hebben. Dit platform komt momenteel maandelijks bij elkaar en is bedoeld om gezamenlijke doelen te formuleren waar ze elkaar kunnen versterken en informeren.

In het verleden kwamen bij bijeenkomsten onderwerpen naar boven waar allang aan gesleuteld werd (bijvoorbeeld werken in de haven). Dit was alleen niet bekend bij de betrokkenen. Betere

¹⁸ Imago-onderzoek Rotterdam onder studenten, februari 2013

communicatie, in een platform, moet dit verhelpen zodat niet iedere jaar bij een bijeenkomst tussen studenten en politici hetzelfde toneelstuk opgevoerd wordt.

Hierbij is het voor een gemeente van belang om zich te realiseren dat hun rol veranderd is. Dit is de tendens in het Nederlandse politieke speelveld. De gemeente staat niet aan het roer. Tenminste als het niet om vergunningenverstrekking gaat (en dat laatste kan dan nog weleens spanningen opleveren, aldus Aussen). Er zijn heel veel betrokken partijen en je kunt en moet als gemeente niet meer alles zelf doen. Zij is als gemeenteambtenaar verbindend en faciliterend bezig.

In het platform hebben de organisaties een gemeenschappelijk belang. Dat meer mensen in de stad komen wonen en dat ze gezamenlijk via city marketing laten zien wat de stad allemaal te bieden heeft. Als er meer studenten in de stad komen wonen dan wordt het avondprogramma van een studievereniging drukker bezocht, meer mensen worden lid van een studentenvereniging en er komen door meer bewoners meer voorzieningen die de stad aantrekkelijker maken voor de Young Professional. Ook praktische zaken worden besproken bijvoorbeeld dat de gemeente een opdracht wegzet bij een jonge Rotterdam starter (als dat mogelijk is) dan stimuleer je start-ups die dat nodig hebben.

'Het is hierbij van belang dat jij je als gemeenteambtenaar realiseert dat je niet meer bepaalt maar je wel kunt helpen met bijvoorbeeld het verstrekken van een vergunning. De vraag van een student of organisatie bij de juiste persoon in de organisatie neerleggen. Er wordt nu bij de afdeling Vergunningen in Rotterdam ook meer meegedacht met de vergunningaanvrager. Je merkt dat de gemeentelijke organisatie in beweging is. Dit zijn de mensen die belangrijk zijn voor onze stad, laten wij ze niet weggagen,' verduidelijkt Aussen haar standpunt.

'Terugkijkend op de uitvoering van Rotterdam Carrièrestad, is de stad op je juiste weg,' vertelt Aussen. 'Maar in het bijzonder in de marketing kan nog veel verbeterd worden. Je moet een gedragsverandering proberen te bewerkstelligen zodat de studenten meer gebruik maken van de stad en ziet wat ze te bieden heeft.'

Carrière evenementen

Voor de gemeente Rotterdam zijn de MKB recruitment days belangrijk. In Rotterdam vormt het MKB de motor van de economie. Een student zoekt volgens Aussen vaak contact met multinationals zoals Shell, Unilever, KPN en Deloitte. Deze bedrijven hebben de mankracht, geld en tijd om evenementen bij te wonen, te ondersteunen en stages te begeleiden. Dit heeft het MKB niet altijd en de kleinere onderneming wordt vaak geleefd door de waan van de dag. Sinds een jaar wordt er tijdens de Erasmus Recruitment Days een speciale dag ingericht voor het midden- en kleinbedrijf.

Een ander belangrijk carrière event voor de stad is The Battle of Excellence. The Battle of Excellence is een jaarlijks evenement waar toptalenten en topbedrijven elkaar ontmoeten. In multidisciplinaire teams werken 100 excellente studenten aan een casus van een Rotterdams topbedrijf. Elk bedrijf kiest één winnend team dat in het bedrijf en onder hun begeleiding verder werkt aan de casus. Aussen geeft aan dat het tijd nodig heeft en werk kost voordat genoeg wetenschappelijk studenten zich hiervoor aanmelden.

Andere opvallende Rotterdamse initiatieven:

Open huizendag voor studenten en ouders. Nieuw initiatief in 2014. Georganiseerd door de Eureka-week (introductie Erasmus Universiteit) en stichting woonpromotie Rotterdam. Aankomende studenten kunnen in juli met (of zonder) hun ouders studentenhuizen en andere woonruimtes bezoeken om een beeld te krijgen van de studentenkamers en echte studentenhuizen.

Toekomstig tabblad internationale studenten Rotterdam.nl. Uit onderzoek bleek dat internationale studenten niet kijken op de informatie die voor hen vindbaar is onder expatdesk.nl van Rotterdam. Ook als deze informatie voor hen relevant is. Ze voelen zich niet aangesproken door deze doelgroep. 'Het aanpassen hiervan heeft meer met gastvrijheid dan met noodzaak te maken,' aldus Aussen.

Welkomstkaart burgemeester. Via hun onderwijsinstelling ontvangt een nieuwe student bij inschrijving een welkomstkaart van de burgemeester.

Livable. Livable biedt een oplossing voor leegstand (en leefbaarheid in de buurt) door leegstaand vastgoed te laten bewonen door maatschappelijk betrokken studenten. Bewoners (tachtig procent hiervan zijn studenten) kunnen beschikken over een goedkopere woonruimte (in verband met de tijdelijkheid) en bewaken de kwaliteit van het vastgoed. Tegelijkertijd zetten zij zich in voor de wijk door het verrichten van vrijwilligerswerk als voorleesstudent op een basisschool of geven ze extra aandacht en ondersteuning aan ouderen in een zorginstelling. Studenten leren op hun beurt de stad beter kennen en binden zich (idealiter) als toekomstig kenniswerker aan de stad. Livable is een commerciële organisatie en is momenteel actief in vier steden in Nederland waarbij ze ongeveer 600 studenten geplaatst hebben. Als het tijdelijke project goed verloopt dan krijgt de student (na een evaluatie) ook een certificaat voor zijn inzet.

Erasmus University College. Sinds kort is er in de Rotterdamse binnenstad in de voormalige gemeentelijke bibliotheek Erasmus University College gevestigd. De gemeente wilde ook graag meer studenten/onderwijs naar de binnenstad halen. Hiermee is een stap gezet. Maatschappelijke stages maken vanaf de eerste dag onderdeel uit van het extracurriculair programma aan de Erasmus University College. De studenten krijgen een onderzoeksopdracht in de stad en leggen o.a. door middel van discussiemiddagen contacten met de buurt.

Erasmus4Rotterdam.nl. Het honderdjarig bestaan van de Erasmus Universiteit werd in het academisch jaar 2013-2014 op vele manieren gevierd. Ook met opgestroopte mouwen. Met het project Erasmus 4 Rotterdam gaf de EUR een cadeau aan de Rotterdamse samenleving. Studenten en medewerkers zetten zich op vrijwillige basis in om een maatschappelijk initiatief uit te voeren. Denk aan vrijwilligerswerk bij een dansactiviteit, boodschappenservice, voorleesuur, geven computerlessen, vrijwilliger evenement etc. Op deze manier wil de EUR laten zien dat zij als academische wereld middenin de Rotterdamse samenleving staat en dat jongeren bereid zijn om zich in te zetten voor de samenleving, waardoor bruggen geslagen kunnen worden tussen verschillende generaties, bevolkingsgroepen en opleidingsniveaus. Het programma wordt het komend jaar wegens succes voortgezet. Vorig jaar hebben in totaal 1352 studenten en medewerkers, 76.560 uren

vrijwilligerswerk verricht bij 43 verschillende organisaties. Meer informatie is te vinden onder erasmus4rotterdam.nl.

De stad als lab. Gebruik de stad voor stageplekken en onderzoek zoals Generation R. Sinds 2004 wordt de ontwikkeling en gezondheid van 10.000 opgroeiende kinderen in Rotterdam, allemaal geboren tussen 2002 en 2006 gevolgd. Deze kinderen worden gevolgd vanaf de vroege zwangerschap en tot hun jong volwassenheid. Centraal staat de vraag waarom het ene kind zich optimaal ontwikkelt en het andere kind niet of minder.

Behoud internationale kenniswerkers. Voor het behoud van internationale kenniswerkers behoort Rotterdam samen met de omliggende gemeente (Leiden, Delft, Den Haag) tot de regio die als pilot fungeert in het Make it in the Netherlands programma. In dit programma krijgt de regio extra geld om zich als aantrekkelijke regio voor kenniswerkers te ontwikkelen en presenteren. Bij de praktische uitvoering om internationale studenten kansen te bieden op de arbeidsmarkt stuit men soms op tegenwerkende regels. Een niet EU/EER student mag officieel geen stage lopen als dit niet in het curriculum van de opleiding zit. De onderwijsinstelling moet voor een niet EU/EER student achter de stage staan anders kan de student beboet worden. Dit stimuleert dus geen kennisvergaring buiten het curriculum om.

Taalcursus NL voor internationale studenten. De EUR start (net als de UM) in het najaar van 2014 met het gesubsidieerd NL aanbieden voor internationale studenten.

University Games zomer 2014 in Rotterdam. Een internationaal sportevenement dat jaarlijks gehouden wordt en over de wereld rouleert. Ongeveer 47 landen nemen hieraan deel.

Rotterdampas. Deze kortingspas (voor voltijd studenten tegen gereduceerd tarief) wordt veelvuldig aangeschaft door de doelgroep (Vergelijkbaar met Social Deal in Maastricht).

Tilburg: een ontluikende muurbloem

Na een grappig onderzoek van twee SLAM!FM deejays waarbij vier studentensteden met elkaar vergeleken werden (Wageningen, Rotterdam, Tilburg en Eindhoven) werd Tilburg in augustus 2013 uitgeroepen tot de beste studentenstad. Tijdens de introductieweek bleek het met de ontgroening, fiets, kebab, reputatie en gastvrijheid volgens de deejays wel snor te zitten. Leuke reclame voor de stad waar ongeveer bijna 28.642 studenten studeren en ruim 13.370 studenten wonen.¹⁹ Pieter Siebers (gemeente Tilburg), Liesbeth Leijssen (Tilburg University) en Lawrence Bolte (voorzitter Tilburgse studentenraad 2013-2014) brengen in kaart hoe Tilburg samenwerkt met haar studenten en besteden in brede zin aandacht aan het studentenbeleid.

Sinds enige jaren timmert de Noord-Brabantse stad aan de weg om zich te profileren als Tilburg Studentenstad. Voor die tijd verdiepte de gemeente zich in beleidsmatige zin niet nadrukkelijk in deze doelgroep. De verklaring ligt volgens Pieter Siebers (gemeente Tilburg) o.a. in het feit dat Tilburg lang een klassieke arbeidersstad was. Na de crisis in de jaren zestig en zeventig in de vorige eeuw was de beleidsstrategie er vooral op gericht om moderne industrie (Slogan: Tilburg Moderne Industriestad, komst Fuji, Sony) naar de stad te trekken. Hierbij was er minder oog voor de explosieve groei van het onderwijs in de stad en de kansen die dat bood. Ook zaten (en zitten) de onderwijsinstellingen grotendeels buiten het centrum, wat de samenwerking niet vooruit hielp.²⁰

Aan het eind van het vorige decennium veranderde dit. In 2009 leidde dit tot de notities Tilburg Studentenstad en een derde Nota Hoger Onderwijs die in 2013 geactualiseerd werden middels de notitie Hoger Onderwijs & Studenten in Tilburg (HOST). De notities kwamen tot stand naar (bestuurlijke) overleggen met de uiteenlopende partners (o.a. onderwijsinstellingen). De gesprekken brachten de lacunes en de ambitie in kaart en er werd een gezamenlijke agenda geformuleerd. Uiteindelijk moet het huidige beleid ook de basis leggen voor een meer strategische samenwerking tussen de onderwijsinstellingen en de gemeente. Voor 2009 was er voornamelijk sprake van abstracte beleidsnotities maar werd er geen uitvoeringsprogramma aan gekoppeld. Bij de laatste notitie is dit wel het geval.

De stad heeft ervoor gekozen om in te zetten op vijf thema's. Dit zijn:

1. Positionering van Tilburg als (Kennis- en) Studentenstad;
2. Stimulering van ondernemerschap onder hoger opgeleiden;
3. Versteving van de arbeidsmarkt hoger opgeleiden;
4. Ondersteuning internationalisering instellingen;
5. Stimulering van kennisproductie, op medewerkers- en studentenniveau.

In onderstaande toelichting besteed ik vooral aandacht aan de invulling en uitwerking van de eerste drie punten, namelijk positionering van Tilburg als studentenstad, stimulering ondernemerschap en het versteven van de arbeidsmarkt voor hoger opgeleiden.

¹⁹ NSE 2014 data afkomstig van Duo WoonMonitor

²⁰ Notitie Tilburg Studentenstad 2010

Ad. 1. Imago

Vanuit Tilburg University werd het verbeteren van het imago als belangrijk aandachtspunt op de agenda gezet. Uit onderzoek bleek dat mensen van buiten de stad letterlijk geen beeld hadden van de stad: de stad kampt met een zogenaamd 'non-descript' imago. Als het gaat om studenten strookt dit beeld niet met de werkelijkheid. Veel studenten ervaren Tilburg in toenemende mate als een goede studentenstad. De belangrijkste taak hierbij was het gat vullen tussen de identiteit en het imago. Via het inzetten van city marketing en andere kanalen wil de stad laten zien dat ze een aantrekkelijke studentenstad zijn, ook voor aankomende studenten, scholieren. Aan dit imago werd gewerkt door de inzet van gemeenschappelijke communicatie (en middelen), nieuwe studentenhuisvesting en de oprichting van een studentenraad.²¹

Gemeenschappelijk communicatie en middelen

Van 2009 tot 2012 werd er een, vooral op scholieren, gerichte gemeenschappelijke campagne (Tilburg University, Fontys, Avans en gemeente) gevoerd, onder regie van de afdeling Economie & Arbeidsmarkt van gemeente Tilburg. De campagne heette Tilburg is Thuis en bestond uit een combinatie van gerichte activiteiten, inzet social media en coalities met studenten. Kwantitatief heeft de campagne geleid tot een aantoonbaar groot bereik van scholieren in een straal tot 80 kilometer van de stad. In hoeverre de daadwerkelijke studiekeuze is beïnvloed is niet vastgesteld (dit kon alleen via (te) kostbaar onderzoek).

Een succesvol voorbeeld van de geslaagde samenwerking op communicatief vlak tussen de universiteit en de gemeente betreft de nieuwe naamgeving van het voormalige NS station Tilburg-West. Dit station draagt sinds 2010 de naam Tilburg Universiteit.

Tegenwoordig bestaat er in Tilburg een samenhangend pakket van activiteiten en die onder de noemer Tilburg Studentenstad op een multimediale benadering naar buiten wordt gebracht. Er is momenteel o.a. een website www.tilburgstudentenstad.nl (NE/ENG) en gelijknamige facebookpagina (> 5.000 likes), Studenten app en stedelijke middelen zoals verlichte informatiezuilen, vlaggen en beeldschermen. Er vindt redactioneel overleg plaats met communicatiemedewerkers van de onderwijsinstellingen, gemeente en studentenraad. Studentenverenigingen plaatsen hun activiteiten op de site en een halve dag per week onderhoudt iemand van de gemeente de inhoud. Op deze manier kunnen instellingen deze communicatiemiddelen ook inzetten bij hun eigen marketing.²²

De ontwikkelde Tilburgse stadsaanpak wordt momenteel voortgezet en wordt onderdeel van citymarketing nieuwe stijl waarbij de kennisinstellingen nauw betrokken zijn. Ook in Tilburg zijn studenten benoemd als aparte doelgroep bij de City Marketing.

²¹ HOST, Hoger Onderwijs & Studenten in Tilburg, November 2013

²² HOST, Hoger Onderwijs & Studenten in Tilburg, November 2013

Studentenhuisvesting

De laatste vier jaren is er qua studentenhuisvesting in Tilburg veel veranderd. Woningbouwcorporaties hebben hierin het voortouw genomen. Ze werken samen in het bestuurlijk overleg studentenhuisvesting waar onder meer prognoses en wensen van specifieke groepen aan de orde komen. Door de verwachte groei van de studentenaantallen en de wens dat studenten in de stad komen wonen is het woningaanbod veranderd.

In Tilburg zijn op grond daarvan de laatste jaren meerdere grootschalige studentencomplexen in de binnenstad (PAX, Talent Square) en bij de universiteit (Intermezzo) ontstaan. Deze zijn respectievelijk 450, 700 en 600 eenheden groot. In Talent Square bevinden zich meerdere voorzieningen, waaronder wasserette, café, vergaderlocaties, arbeidsbemiddeling en onder Intermezzo is een klein winkelcentrum ingericht. PAX in de binnenstad heeft allerlei voorzieningen onder handbereik. Een deel van deze wooneenheden is bedoeld voor internationale studenten (voornamelijk uitwisselingsstudenten die voor een kortere periode in Tilburg verblijven).

De nieuwe campussen hebben niet alleen het tekort opgevangen (er was in Tilburg met name een tekort aan kwalitatief goede woonruimte in plaats van een tekort in kwantitatieve zin volgens Pieter Siebers) maar hebben er ook voor gezorgd dat een deel van de studentenhuisvesting verplaatst is. In het bijzonder studentenhuizen buiten de ring zijn minder populair geworden onder de studenten. Hier wonen vaker gezinnen met kinderen en het leefritme van deze doelgroep verschilt nogal met het leefritme van de student. De leefbaarheid in deze wijken is volgens Siebers niet door leegstand aangetast. Veel (uitgewoonde) huizen zijn goedkoop verkocht en worden opgeknapt door de nieuwe bewoners.

Studentenraad Tilburg

Op 25 februari 2011 is de Studentenraad Tilburg opgericht en fungeert als officieel adviesorgaan voor de wethouder. De studentenraad adviseert gevraagd en ongevraagd de wethouder Jeugd, Onderwijs en Studentenzaken. Er is een aanspreekpunt voor de gemeente en de kennisinstellingen en de studenten weten ook bij wie ze terecht kunnen. In het najaar van 2013 zorgde een motie van D66 (in samenwerking met de Tilburgse studentenraad) er bijvoorbeeld voor dat 50.000 euro beschikbaar werd gesteld voor evenementen en activiteiten die Tilburg als studentenstad aantrekkelijk presenteren.

De studentenraad wisselt jaarlijks van samenstelling en wordt ambtelijk ondersteund door de accountmanager Hoger Onderwijs. De studentenraad had in 2012 op grond van een enquête vastgesteld dat de busverbinding tussen het Centraal Station in Tilburg en onderwijsgebied Stappegoor in de ochtendspits verbeterd kon worden. Op grond van overleg tussen vervoerder, gemeente en studenten rijden er sinds 1 januari 2013 meer bussen.

De kracht van de studentenraad is volgens Lawrence Bolte dat het ervoor zorgt dat verschillende studentenpartijen elkaar gevonden hebben en er ook achter kwamen dat de studenten aan Avans, Fontys of Tilburg University met dezelfde problemen kampten (bijvoorbeeld te weinig studieplekken). De studentenraad zorgt voor integratie en overleg binnen die groep en gezamenlijk weten ze de lokale instanties en instituten goed te vinden.

Ad 2. Stimulering van ondernemerschap onder hoger opgeleiden

De gemeente Tilburg wil door (o.a.) het inzetten van Starterslift ondernemerschap onder hoger opgeleiden bevorderen. Sinds 2011 is Starterslift ook gevestigd in de stad. Voorheen zat het bedrijf alleen op de campus en in Breda. Starterslift begeleidt kennisintensieve, techno- en creatieve starters en steunt startende ondernemers die o.a. verbonden zijn aan Tilburg University en Hogeschool Avans.

Ad 3. Versteving van de arbeidsmarkt hoger opgeleiden

Brabants Talents. Studenten, organisaties en werkgevers, overheden en kennisinstellingen HBO/WO werken samen aan kennismakingen en verbindingen met als doel de studenten na hun afstuderen te behouden voor de Brabantse arbeidsmarkt. Er moet een netwerk komen van 100 bedrijven, dat gekoppeld wordt aan de (internationale) uitstroom van HBO en WO op het gebied 'engineer', 'ICT' en 'economics & finance'. Studenten kunnen dan tijdens hun studie kennismaken met de loopbaanmogelijkheden bij de Brabantse werkgevers. In april 2014 was de dag georganiseerd in Tilburg.

Bijbaan voor de hoger opgeleiden. Cardan Talentflex (arbeidsbemiddeling) wordt (gedeeltelijk) in de aanloopkosten door de gemeente ondersteund om een duurzaam model te ontwikkelen dat beoogt om via 150 specifieke bijbanen per jaar (8-12 uur) de arbeidsmarkt voor hoogopgeleiden te verruimen. De pilot is in het voorjaar van 2014 gestart. Studenten komen in dienst van Cardan en worden tijdens hun studie in contact gebracht met bedrijven die hoger opgeleiden kunnen inzetten om innovatie en de ontwikkeling van de kenniseconomie te bevorderen. Er wordt gezocht naar nieuwe (betere) bijbanen die blijven liggen bij het Midden- en Klein Bedrijf. De eerste voortekenen van het project zijn volgens Siebers positief en studenten kunnen zich momenteel melden bij Cardan. Momenteel is de universiteit ook in gesprek met Cardan en de gemeente om de mogelijkheden te verkennen om aan te sluiten bij het project. De uitkomsten van de gesprekken zijn op het moment van schrijven nog niet duidelijk. Momenteel bemiddelt de universiteit zelf via Kennisklik voor studenten, afstudeeropdrachten en startersfuncties.

Bedreigingen voor de ambities

In HOST werd ook opgemerkt dat de kennissamenwerking vaak nog beperkt blijft. De kerntaak van wetenschappers blijft onderzoek en onderwijs, niet valorisatie. Ook blijft de kennissamenwerking vaak nog beperkt omdat er maar een gering aantal mensen processen aanzwengelen of ondersteunen (met een bescheiden budget). De gemeente heeft in de notitie HOST al aangegeven dat zij bij verdere ontwikkeling van plannen en dienstverlening (Technology Transfer Offices) voor wetenschappers en bedrijven moet passen.

Het vorige CvB van de Tilburgse universiteit was door de gunstiger financiële omstandigheden meer op de stad gericht. Vandaar dat er in die tijd ook nagedacht werd over een studentencentrum in de binnenstad en huisvesting van studenten zoals Talent Square. Het idee van een studentencentrum in de Spoorzone heeft echter het toenmalige CvB losgelaten omdat het een te dure financiële onderneming zou worden waar intern te weinig draagvlak voor was.

De oriëntatie van het huidige college van bestuur is verschoven en de focus ligt meer op de kerntaken onderwijs en onderzoek. Dit komt aldus Liesbeth Leijssen, directeur Student Services van de Universiteit van Tilburg, door een teruglopend marktaandeel, relatieve afname van de eerste geldstroom t.o.v. andere universiteiten en een bezuinigings- reorganisatieronde. Hierdoor is de universiteit introspectiever. 'Door de globalisering leiden wij niet op voor de stad. Maar het human capital is voor Nederland. Europa en de hele wereld is het toneel,' aldus Liesbeth Leijssen. Pieter Siebers beaamt dat de universiteit momenteel een strategische discussie voert, ook over kerntaken onderwijs en onderzoek, waarin de regio een relatief bescheiden plek inneemt. Echter, in het kader van social innovation en de nieuwe onderwijsvisie (bijvoorbeeld ruimte in het onderwijs voor stages) kan de samenwerking geconcretiseerd worden. De gemeente werkt momenteel, ook op verzoek van de UvT, aan een nieuw uitvoeringsprogramma waarin de samenwerking uitgewerkt wordt.

Liesbeth Leijssen merkt op dat de studenten en de universiteit nog niet verinnerlijkt zijn met de stad. Dit komt omdat de universiteit nooit in de binnenstad gezeten heeft. Mensen zijn niet van nature gewend aan studenten, of de opening van een academisch jaar in de binnenstad, zoals in Delft, Groningen, Leiden of Utrecht het geval is. 'In mijn tijd als directeur Binnenstad bij de gemeente belde mensen al om een fietsbarrel van straat te laten plukken, daar moet je in Utrecht eens voor komen,' aldus Leijssen. Ze merkt tevens op dat in Tilburg relatief veel thuiswonende studenten studeren. 'Dit is een ander type student dan de student die voor Utrecht, Amsterdam of Groningen kiest,' aldus Leijssen.

Lawrence Bolte beaamt dat de universiteit nu door omstandigheden introspectiever is en geeft aan dat er wel draagvlak is om zich voor de stad of regio in te zetten maar dat het niet teveel geld mag of kan kosten. Dit is ook probleem met het studentencentrum dat de studenten in de Spoorzone wensen als ontmoetingsplek voor studenten, ondernemers, MKB'ers, recruiters en horeca. 'Degene die het willen, hebben geen geld en degene met geld willen er niet als eerste instappen om een financieel fiasco te voorkomen,' aldus Lawrence Bolte.

De Tilburgse Studentenraad signaleert momenteel dat het voor studenten die in Tilburg (komen) wonen, goed toeven is. Maar nu moet een transitie gemaakt worden van studentenstad naar universiteitsstad. De invulling is nu oppervlakkig met ondersteuning van evenementen en de kennisinstellingen zitten grotendeels niet in het hart van de stad. Er moet meer inhoudelijke invulling komen en er zijn legio manieren waarop studenten een waardevolle bijdrage aan Tilburg kunnen leveren middels afstudeerprojecten, scripties, stages, opdrachten, experimenten, business cases etc.²³ Bolte is dan ook zeer verheugd dat de Fontys Academy for Creative Industries (samen met anderen) met studentenbedrijven aan de slag zijn gegaan in gebouw 84 van de Tilburgse Spoorzone in het zogenaamde House of Creative Concepts. Dit op initiatief van ACI directeur Pieter Bon om concepten van studenten uit te voeren en studenten te stimuleren om creatief te ondernemen.²⁴

²³ Opiniestuk Brabants Dagblad, 19 april 2014, Geef studenten een centrale plaats in de stad door Lawrence Bolte en Rosanne Broekhuizen (Tilburgse studentenraad).

²⁴ Fontys Academy for Creative Industries, 12 juni 2013 – The House of Creative Concepts strijkt neer in gebouw 84 Tilburgse Spoorzone.

HOST heeft er de afgelopen jaren volgens Pieter Siebers voor gezorgd dat veel zaken die van belang zijn voor studenten bij de juiste mensen of organisaties terecht zijn gekomen. Zoals het belang van de doelgroep studenten bij de marketing en communicatie, vestiging starterslift in Tilburg en het project betere bijbaan met Cardan Talentflex. Hieronder zet ik nog een aantal andere initiatieven op een rij waar men tevreden op terugkijkt.

Andere opvallende Tilburgse initiatieven

Serve the City. Dit is geen uniek Tilburg concept maar is met gemeentelijke ondersteuning van start gegaan. Het Serve the City project is een studenteninitiatief dat vrijwilligersactiviteiten organiseert, onder meer door studenten van de studentenverenigingen Olof, Plato en Vidar in te zetten. In samenwerking met welzijnsorganisatie Contourde Twern worden verschillende geschikte projecten geselecteerd die de student kan ondersteunen. Voorheen had de vrijwilligersorganisatie Contour (nu Contourde Twern) als taak om studenten bij vrijwilligerswerk te betrekken. Maar dit verliep moeizaam. Serve the City richt zich op andere vrijwilligersactiviteiten die veel meer incidenteel plaatsvinden en beter bij de studenten passen. Studentenvereniging Olof organiseert onder het motto 'Serve the Burger' een buurtbarbecue. Vanuit de onderwijsinstellingen zijn er bestuursbeurzen ingezet zodat studenten zich ook tijdens hun studie kunnen wijden aan het coördineren van Serve the City projecten.²⁵

De Wijkstudent. In samenwerking met WonenBreborg, Contourde Twern en Maatschappelijke Ontwikkelings Maatschappij worden sinds 2011 twee huizen in Tilburg West ter beschikking gesteld aan studenten die als 'beste buur' maatschappelijke taken verrichten in ruil voor een lagere huur (zie ook het project Livable in Rotterdam). Die aanpak heeft geleid tot onder meer huiswerkbegeleiding, taallessen, buurtbarbecues en het beschilderen van de kopgevels van flats. Een andere woningcorporatie onderzoekt momenteel of dit project ook in de Tilburgse wijk Jeruzalem uitgevoerd kan worden.

Evenementen. De gemeente verleent ondersteuning aan activiteiten waarmee de kennis en kunde van studenten bewust voor maatschappelijke doeleinden wordt ingezet zoals bovenstaande twee projecten maar ook aan studentenevenementen die ervoor zorgen dat de stad zich bij (aankomende) studenten goed profileert. Er wordt bijvoorbeeld een bijdrage geleverd aan de introductiemarkt, (Tilburg Orientation Program-festival dat pas sinds enkele jaren in de binnenstad plaatsvindt), de Tilburg University Cantus (zangfestijn voor studenten) en het Tilburgs Studenten Festival (podium voor studententalent). Door de ondersteuning moeten deze evenementen zich ook professionaliseren en daarmee kunnen ze in de toekomst wellicht gebruik maken van de stedelijk gesubsidieerde evenementenprogramma.

Internationals. Sinds 2011 beschikt de internationale studentenvereniging I*ESN over een eigen sociëteit in de binnenstad (als eerste afdeling in Nederland). Liesbeth Leijssen geeft aan dat het voor deze doelgroep zeer belangrijk is om over een eigen gezelligheidsvereniging in de binnenstad te

²⁵ In Maastricht is volgens de website van Serve the City een organisatie in oprichting. Aanmelding hiervoor zijn nog welkom tijdens schrijven.

beschikken. Tim van Bavel, de huidige voorzitter van de vereniging, beaamt dat het voor een vereniging belangrijk is om een eigen vaste locatie te hebben om hun feesten, borrelavonden en diners te organiseren. Het ledenaantal is in drie jaar tijd gegroeid van 500 naar bijna 800. Ongeveer tachtig procent van de leden is een international. De continuïteit wordt gewaarborgd doordat het bestuur en de commissieleden bestaat uit door Nederlandse studenten en internationals die in Nederland hun bachelor of master diploma willen halen. Hierdoor verblijven deze internationale studenten (zogenaamde degree-seekers) langere tijd in Nederland en is hun binding met de stad groter dan bij uitwisselingsstudenten.

Studentenalmanak. In het studiejaar 2013/2014 verscheen op initiatief van studentenfracties uit de universiteitsraad voor het eerst een papieren studentenalmanak van de UvT die de studenten informeert (hoofdzakelijk in het Nederlands) over studentenverenigingen, studieverenigingen, sportverenigingen voor studenten, culturele verenigingen voor studenten en overige verenigingen.

Utrecht: het zondagskind en de student

Domstad, terrassen aan de werven, vierde stad van Nederland naar inwoneraantal, het overdekte winkelcentrum Hoog-Catharijne, hét centrale station dat door een grootschalige verbouwing de komende jaren op de schop ligt omdat er in 2030 honderd miljoen reizigers per jaar worden verwacht. De stad waar in 2014 gestart wordt met de bouw van de grootste overdekte fietsenstalling ter wereld waarin plaats is voor 12.500 fietsen om een eind te maken aan de chaotische stallingsproblemen. En van oudsher een populaire studentenstad. Ellen van Beckhoven (gemeente Utrecht), Arjen van Vliet (Universiteit Utrecht) en Harm de Jong (voorzitter Vidijs, 2013-2014) stippen het woonbeleid aan en er komen een aantal initiatieven aan bod.

Arjen van Vliet geeft aan dat Utrecht van oudsher een studentenstad is.²⁶ 'Mensen die in Utrecht wonen, weten niet anders dan dat er studenten zijn. Die lopen hier rond en niet alleen tussen negen en vijf uur. Het maakt deel uit van het DNA van de stad, zoals dat in Leiden, Groningen en Nijmegen volgens mij ook het geval is. Hierdoor maak je volgens mij als student makkelijker deel uit van de stad. Je krijgt snel het gevoel dat je er thuishoort. De verenigingen zitten in de binnenstad en in de binnenstad is van alles te beleven.'

De officiële bestuurlijke overleggen tussen de burgemeester en de voorzitter van het College van Bestuur van de UU en HU vinden ongeveer 2 keer per jaar plaats. Maar er is vaker bestuurlijk informeel overleg over strategie, de marketing van Utrecht als Kennisstad, mobiliteit en andere zaken. Er vindt incidenteel een Utrechts Onderwijsoverleg plaats over de doorstroom van mbo, havo, vwo naar hbo en universiteit. Hierbij schuift ook het bedrijfsleven aan. Tijdens de Utrechtse Introductie Tijd (UIT) presenteren de burgemeester en de voorzitter van het CvB zich aan de nieuwe gebruikers van de stad. 'Het doel van de introductieweek is om de stad te leren kennen, niet de universiteit of hogeschool, dat gebeurt later bij de facultaire introductie,' aldus Van Vliet.

Een programma om kenniswerkers actief aan de stad te binden is er volgens Van Vliet niet. 'Dat is ook Nederlands, Amsterdam is dertig kilometer verderop. Wij zijn een suburb van Amsterdam en heel veel Utrechtenaren halen werk uit Amsterdam en wonen hier. Is dat erg?' Hij geeft aan dat de voor UU ander uitdagingen heeft. Het is voor de UU van belang dat niet teveel studenten voor hun masteropleiding uitvliegen naar Amsterdam, dat is voor hen nadelig. Gunstige ontwikkelingen zijn de vestiging van Danone Research en twee kennisinstituten, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) de komende jaren op het Utrechts Science Park. 'Gunstig voor stageplekken voor studenten en goedkope werving en selectie voor de bedrijven,' aldus Van Vliet.

²⁶ De Universiteit van Utrecht werd in 1636 opricht en bestaat momenteel 378 jaar.

Kamernood

Aan de Utrechtse universiteit en hogescholen studeren ongeveer 59.000 voltijd studenten. Van deze 59.000 studenten woont plusminus veertig procent ook in de stad.²⁷ Uit onderzoek van de gemeente Utrecht blijkt dat de studenten die in de stad wonen beduidend vaker gebruik maken van de diverse voorzieningen in de stad: cultuurpodia, festivals, uitgaansgelegenheden en sportvoorzieningen. Meer woonvoorzieningen in de stad zijn dus goed voor het gebruik van andere voorzieningen in de stad.

Dit onderzoek stipt ook aan dat de groep studenten die na de studie juist niet in Utrecht wil wonen bezwaren heeft tegen de stedelijkheid. De stad is te groot, te weinig groen en natuur, onveiligheid, te veel een studentenstad. Maar beide groepen (zowel de groep met een sterke evenals de groep met een zwakke binding aan de stad) kampen met problemen bij het bemachtigen van geschikte woonruime.²⁸ Qua studentenbeleid heeft de gemeente Utrecht de laatste jaren dan ook gefocust op het toevoegen van studentenhuysvesting om het tekort op de woningmarkt te lijf te gaan.

In 2012 is een actieplan studentenhuysvesting opgesteld en hierin heeft het college als ambitie benoemd om middels transformatie (1), tijdelijke verhuur sloopwoningen(2) en nieuwbouw projecten(3) ongeveer 4.000 wooneenheden te creëren (studentenkamers en zelfstandige wooneenheden).

Momenteel wonen ongeveer 2600 studenten in woningen die op den duur gesloopt gaan worden. Ook woont een deel in kantoren die getransformeerd zijn tot woonruimtes. In het voormalige Provinciehuis in Utrecht zijn in totaal (tijdelijk) 690 studentenkamers gerealiseerd. De kamers worden verhuurd door Stichting Studentenhuisvesting SSH, een grote landelijke studentenhuysvester.

De gemeente heeft ervoor gekozen om ook tijdelijke verhuur van (sloop)woningen mogelijk te maken om de leefbaarheid in een wijk te bevorderen. Momenteel zijn de 4000 extra eenheden nog niet allemaal gerealiseerd maar ligt de gemeente wel op stoom: er zijn bijna 1.600 eenheden gerealiseerd en er zijn er circa 2.600 in voorbereiding. De gemeente verwacht dat er in 2015 2200 woningen en studentenkamers worden opgeleverd waarvan 1.300 zelfstandige woningen en 900 onzelfstandige eenheden.

Momenteel bezint de gemeentelijke overheid zich op het vervolg van de aanpak. Een verschuiving van de focus naar het vergroten van het woningaanbod voor starters lijkt daarbij denkbaar. Zo kan de doorstroom van studentenkamers naar andere woningen sneller en soepeler plaats vinden. In ieder geval om hier meer op te sturen. Een ander instrument dat de doorstroom bevordert zijn de zogenaamde campuscontracten die huysvester SSH sinds 2006 gefaseerd heeft ingevoerd en handhaaft. In een campuscontract wordt vastgelegd dat studenten die huren van SSH maar beperkte

²⁷ Bron DUO via ABF Research (Landelijke monitor studentenhuysvesting 2014). NB SC In een notitie: Binding van studenten hoger onderwijs aan de stad Utrecht, maart 2013. Afdeling Onderzoek, gemeente Utrecht wordt gesproken over circa 52.000 voltijd studenten in Utrecht waarvan ongeveer 60 procent in de stad woont.

²⁸ Binding van studenten hoger onderwijs aan de stad Utrecht, maart 2013. Afdeling Onderzoek, gemeente Utrecht wordt gesproken over circa 52.000 voltijd studenten in Utrecht waarvan ongeveer 60 procent in de stad woont.

tijd na de afronding of beëindiging van de studie in de studentenkamer kunnen blijven wonen. Waarbij vervolgens opgemerkt dient te worden dat blijkt dat studenten met een campuscontract na de studie vaker naar een woning buiten de gemeente Utrecht verhuizen (45%) dan studenten zonder campuscontracten (30%).²⁹

M.b.t. het vergroten van het aanbod starterswoningen of studentenhuisvesting is het de taak van de gemeente om de projectontwikkelaars zo goed mogelijk te informeren en te faciliteren. Dit gebeurt bijvoorbeeld via ronde tafelgesprekken waarbij de verschillende belanghebbende aansluiten. Het actieplan Studentenhuisvesting wordt volgens Ellen van Beckhoven als positief ervaren. 'Het plan heeft ervoor gezorgd dat er aandacht en beweging is gekomen op het gebied van studentenhuisvesting. Ook hebben partijen elkaar goed kunnen vinden middels dit plan.'

City Campus MAX

Een voorbeeld van grootschalige studentenhuisvesting in de Domstad is City Campus MAX, dit complex is eind 2009 opgeleverd. MAX was een initiatief van Bouwfonds Ontwikkeling en Bouwfonds REIM. Het complex bevat drie opvallende torens met daarin een kleine 1000 huur- en koopappartementen aan de rand van het Utrechtse centrum. Op de begane grond van MAX is 2700 m² aan commerciële ruimten gerealiseerd, verdeeld over verschillende units. Kanttekeningen bij de Campus zijn dat de verkoop van de koopappartementen moeilijk verloopt (minder in trek dan gedacht) en dat de ruimte voor commerciële doeleinden moeilijk verhuurd kan worden. Er zijn momenteel te weinig initiatieven die zich hier willen vestigen. Waarschijnlijk komt dit doordat het grote ruimtes betreffen die nu lastig op te vullen zijn vanwege de hoge huurprijzen en de (on)mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Harm de Jong merkt op dat waarschijnlijk ook de prostitutiezone aan de Europalaan die in de buurt ligt een rol speelt in de aantrekkelijkheid van dit gebied voor ondernemers.

Vergunningenbeleid omzetten en splitsen

Een ander instrument waar de gemeente Utrecht de woningmarkt mee bestuurt om de woningvoorraad en de leefbaarheid te behouden in wijken is het zogenaamde omzettings- en splitsingsbeleid, de zogenaamde omzettings- en splitsingvergunning. Dit wil zeggen dat men bij de gemeente een vergunning aan moet vragen voor het omzetten van zelfstandige woonruimte in onzelfstandige woonruimte (bijv. studentenkamers). Of het splitsen van een woning waarbij men van één zelfstandige woning meerdere zelfstandige woningen maakt. Door de laatste ingreep neemt de woningvoorraad op de markt toe. Momenteel zijn er in Utrecht gebieden aangewezen waar niet gesplitst mag worden. Omdat de voorraad eengezinswoningen afneemt en bewoners van een buurt waar veel woningen worden gesplitst ervaren dat de leefbaarheid achteruit gaat. Woningen worden intensiever bewoond en buurten worden intensiever gebruikt. Het betekent bijvoorbeeld dat meer huishoudens hun auto willen parkeren.

²⁹ uitstroom campuscontracten. Het effect van campuscontracten op de huisvesting van (ex-)studenten. Afdeling Onderzoek, gemeente Utrecht.

Een aanvraag voor een omzettingsvergunning wordt door een ambtelijke werkgroep beoordeeld via een zogenaamde leefbaarheidstoets (zijn er bijvoorbeeld al klachten uit de buurt) en de volkshuisvestelijke toets (om betaalbare zelfstandige woningen te behouden). Mocht een woning die men wil omzetten voor kamergewijze verhuur goedkoper zijn dan 280.000 euro dan moet er een compensatie aan de gemeente worden betaald. Dit bedrag is bedoeld om nieuwe woningen door transformatie elders in de stad toe te voegen. Omdat door de omzetting naar kamers een woning op de startersmarkt verloren gaat. Bij de leefbaarheidstoets wordt door dezelfde ambtelijke werkgroep o.a. gekeken naar de klachten uit de buurt en het straatbeeld. Als de leefbaarheidstoets negatief uitvalt, wordt de vergunning geweigerd. In het verleden was omzetting (tijdelijk) niet toegestaan zogenaamde Krachtwijken in Utrecht (Ondiep, Zuilen, Overvecht, Hoograven en Kanaleiland/Transwijk). Later is dit criterium losgelaten en momenteel geldt de toets voor de hele stad want het speelt eigenlijk overal. Ellen van Beckhoven, adviseur Wonen, geeft ook aan dat er in andere steden soms anders tegenaan wordt gekeken, dan wordt studentenhuisvesting soms gestimuleerd omdat het ook de levendigheid in een buurt kan versterken. Maar dat hangt ook af van het imago dat er aan studentenhuisvesting kleeft. De vergunning wordt in de praktijk volgens van Beckhoven niet vaak geweigerd. Als dat dreigt te gebeuren wordt de eigenaar geadviseerd om bijvoorbeeld contact met de burens te leggen. Het kan soms al helpen als burens het mobiele nummer van de verhuurder krijgen, zodat ze kunnen bellen in geval van overlast. In geval van structurele overlast kan een afgegeven vergunning ook worden ingetrokken. Dat is in de praktijk nog niet voorgekomen. In geval van meldingen over overlast, wordt een eigenaar gewezen op de mogelijkheid dat de vergunning kan worden ingetrokken. Hij/zij krijgt wordt ook dan geadviseerd contact te leggen met de klagers en te bekijken of ze er samen kunnen uitkomen.

Nimby, not in my backyard

Toch werkt deze aanpak niet altijd. Ook in Utrecht klagen buurtbewoners over overlast van studenten en ondernemen bewoners vaker succesvol actie om nieuwe studentenkamers in hun wijk tegen te gaan. Een effectieve buurtbewonersactie is het tegengaan van de plaatsing van zogenaamde spaceboxen, wooncontainers voor studenten, in verschillende wijken in de stad. De spaceboxen moesten weg uit de Uithof maar zijn door protesten van verschillende bewoners voorlopig nog niet in een andere wijk geplaatst.

Ellen van Beckhoven en Harm de Jong (ex-voorzitter studentenvereniging Vidius) raden aan om buurtbewoners in een heel vroeg stadium bij nieuwe projecten voor studentenhuisvesting te betrekken om meer draagvlak te creëren. Projecten zijn vaak tegengehouden doordat er weinig draagvlak was. Zo is er bijvoorbeeld in de buurt Welgelegen (waar straks een voormalig kantoor van de gemeente tijdelijk wordt ingericht met 200 studentenkamers met kleinschalige horeca en ruimte voor ZZP'ers) nagedacht met bewoners hoe de wijk verbeterd kon worden door de studentenkamers. De oplossing ligt volgens De Jong in het feit dat er een goede wisselwerking tussen studenten en de wijk moet komen. Hij geeft aan dat niet alleen bewoners hoeven in te schikken. Ook

studenten zijn volgens hem verplicht zich aan te passen aan de omgeving waarin ze wonen. Dat kan door na te denken over de verbetering van een wijk.³⁰

Huurteam Utrecht tegen de hoge particuliere huurprijzen

Sinds een aantal jaar is de gemeente Utrecht opdrachtgever aan het zogenaamde Huurteam. Door de krapte op de kamermarkt wordt in de stad gemiddeld € 100 teveel huur gevraagd in de particuliere sector. Het project wordt uitgevoerd door Urbannerdam B.V. In Utrecht zijn deze diensten van het Huurteam voor huurders van een kamer of appartement van een particuliere verhuurder geheel gratis. Hier huurteam is er gekomen na politieke druk en ontzorgt de kamerbewoner vanaf de opname, meting van de kamer etc. tot de uitspraak van de Huurcommissie. De Rotterdamse gemeente ondersteunt dit project ook alleen zijn de werkzaamheden van het huurteam hier niet gratis. Dit project wordt in Utrecht als succesvol ervaren omdat er in 2013 442 kamers zijn gecontroleerd en er een totale huurprijsverlaging van €375.425 is gerealiseerd. Per 1 januari 2015 stelt de gemeente jaarlijks een bedrag van € 250.000 beschikbaar om uitvoering te geven aan het huurteam Utrecht.

VIDIUS behartiger studentenbelangen

VIDIUS studentenunie is omstreeks 2011 ontstaan uit een fusie tussen drie organisaties. Volgens Harm de Jong, mede omdat deze organisaties eigenlijk op sterven na dood waren en er geen organisatie meer was die de algemene studentenbelangen goed vertegenwoordigde. Harm de Jong geeft aan dat Vidius zich de afgelopen tijd gefocust heeft op een tweetal zaken. 'We kunnen wel 35 dingen gaan doen, maar het is beter als we er twee kiezen en daar op focussen', aldus De Jong. De eerste is goed studeren (voldoende studieplekken en meedenken over de herziening van de masters), en ten tweede goed wonen voor studenten (betaalbare huisvesting, levendigheid de Uithof). Andere zaken spelen ook in de stad, zoals de bezuinigingen op de studentensportverenigingen, maar daar zit de sportraad bovenop. En met het culturele klimaat in de stad houdt Vidius zich niet bezig. 'Utrecht is daarin goed voorzien. Cultuur is in deze overwegend linkse stad goed geregeld. Er zijn genoeg kroegjes in de binnenstad. Het enige wat wij weleens horen is dat er geen echte clubs zijn, zoals in Amsterdam. Tivoli is meer vergelijkbaar met Paradiso in de hoofdstad.'

Andere Utrechtse initiatieven:

Studenteninitiatief Stichting Move. In deze Utrechtse stichting werken studie- en studentenverenigingen samen met buurtkinderen om de buurt leuker te maken. Zij krijgen het eigenaarschap en de verantwoordelijkheid voor het bedenken en uitvoeren van een eigen plan. De studenten vormen de projectleiding, kinderen nemen de creatieve leiding en een maatschappelijke partner ondersteunt het project soms met mensen of financieel. De maatschappelijke partners zijn bijvoorbeeld welzijnsorganisaties, gemeenten of lokale ondernemers. Stichting Move zorgt voor de training van de studenten en brengt de drie actoren bij elkaar. In deze drie actoren zit volgens Jacco

³⁰ Interview Harm de Jong en Bron: DUB, Utrechter wil liever geen studentenwoning in de achtertuin, 30 april 2014

van Mersbergen, directeur Stichting Move, de kracht van het project "Wij bedenken niet wat er gebeurt, dat doen ze zelf. Wij faciliteren en ondersteunen deels. Daarbij zijn we ook afhankelijk naar hoe zij het oppakken, het zijn geen professionals die je kunt afrekenen op resultaat." Sinds 2008 zijn 91 projecten uitgevoerd waar ruim 2800 studenten en kinderen aan hebben deelgenomen. Sinds januari 2013 heeft de stichting haar werkzaamheden uitgebreid naar studentensteden Rotterdam, Amsterdam, Delft en Leiden (de laatste nog in oprichting). Op dit moment realiseert Move in Utrecht ongeveer 18 (kortlopende) projecten per jaar. De projecten zijn gericht op wijken die aandacht nodig hebben (hoeven niet altijd het stempel van probleemwijk te dragen). In Utrecht is de organisatie gehuisvest op de Uithof, in Rotterdam op de campus van Erasmus en in Amsterdam bij CREA (cultureel studentencentrum van de Universiteit van Amsterdam en de Hogeschool van Amsterdam). De huisvesting wordt Move goedkoop aangeboden door de universiteiten, daarnaast wordt de stichting in Utrecht en Rotterdam ook financieel door de universiteiten gesteund.

The Office. De Universiteit van Utrecht wil met het aanbieden van gratis kantoorruimte voor sociaal ondernemers, ondernemerschap onder studenten en pas afgestudeerden stimuleren. In november 2012 opende het Office haar deuren. Maatschappelijk betrokken organisaties die in The Office gevestigd zijn, zijn bijvoorbeeld: Enactus (studentenplatform voor sociaal ondernemerschap), SOON, Stichting Move (zie hierboven), SpringLab en What the Fiets. Harm de Jong vindt dit een leuk initiatief maar geeft aan dat het in de praktijk summier uitpakt en dat de organisaties qua uitstraling wellicht in de binnenstad beter tot hun recht komen. Arjen van Vliet geeft aan dat de zichtbaarheid wellicht beter kan maar dat niet alles op het Domplein plaats kan vinden en dat het de bedoeling is dat er steeds meer activiteiten opkomen. Die kunnen de werkomgeving die het Utrecht Science Park nu heeft verlevendigen.

Orientation Day: in één dag doorlopen de buitenlandse studenten (1400) een programma waarbij zij hun bankzaken regelen, een kamer regelen en vervolgens inschrijven bij de gemeente. Vervolgens is er een informatiemarkt waar o.a. sportverenigingen, uitzendbureaus en gemeente zich presenteren.

Aken: beter een goede buur dan een verre vriend

Karel de Grote, de Dom, Öcher Printen, September Special, goedkoop en goed eten, uitgaansgebied aan de Pontstrasse maar ook de technische universiteit RWTH Aachen kenmerken de Duitse stad die grenst aan het Limburgse Vaals. Aken telt ongeveer 250.000 inwoners en herbergt vier hoger onderwijsinstellingen. De twee grootste hoger onderwijsinstellingen zijn de RWTH Aachen, gespecialiseerd in o.a. werktuigbouwkunde, auto- en productietechniek en de Fachhochschule Aachen. Aan deze opleidingsinstituten studeren ruim 50.000 mensen waarvan een deel in de stad woont. Thomas Hissel en Boris Mehlkopf (gemeente Aken) geven aan hoe de samenwerking met de kennisinstellingen is vormgegeven en vertellen over het culturele leven en kamernood in de stad.

De samenwerking tussen de gemeente Aken en het hoger onderwijsinstelling RWTH Aachen begon in 1996 met een 11 punten actielijst. Deze is in de loop der tijd verder uitgewerkt. Sinds 2005 vindt er tevens bilateraal overleg plaats tussen de gemeente Aken en de Fach Hochschule. Eén keer in het semester vindt bilateraal overleg plaats over zaken die beide partijen aangaan zoals een aantrekkelijk stad met goed woningaanbod en een gevarieerd cultureel programma-aanbod.

Dit zijn bilaterale overleggen. Dit wil men vanuit de gemeente graag verbreed zien. Het zou goed zijn om kerndoelen te formuleren en capaciteit te delen zodat alle partijen gezamenlijk één visie kunnen uitdragen. Men hoopt voor de nabije toekomst een alliantie te creëren waarin men gezamenlijke doelen formuleert met bijbehorend uitvoerend beleid. Momenteel wordt aan deze alliantie en visie gewerkt en men hoopt in het voorjaar van 2015 gezamenlijk een nieuw plan hiervoor te presenteren.

Braindrain

Goede samenwerking tussen de gemeente en de onderwijsinstellingen is van belang omdat de stad geen 'braingain' kent. Er komen ieder jaar ongeveer 9.000 nieuwe studenten naar de stad maar evenzoveel mensen verlaten de stad ook weer. Om te werken bijvoorbeeld in Hamburg, Berlijn, München, Stuttgart, Londen, Parijs en andere grotere steden. Als kleinere stad uit NordRhein Westfalen kan deze moeilijk concurreren met de grotere (wereld)steden en het aanbod en aantrekkelijkheid wat zij te bieden hebben legt Thomas Hissel, afdelingsleider Wissenschaft und Europa van de gemeente Aken, uit.

Ook is het voor de stad (vanuit een bepaald oogpunt) een nadeel dat ze hoogwaardig technisch personeel opleiden. Veel ingenieurs en werktuigbouwkundigen vinden na het afstuderen direct een baan bij bijvoorbeeld grote automobiel fabrikanten uit Baden-Wurtemberg die pas afgestudeerden een jaarloon kunnen bieden tussen de 60.000 en 80.000 euro. Dat kunnen de Akense of regionale ondernemingen vaak moeilijk betalen,' aldus Thomas Hissel.

Om de stad en omgeving aantrekkelijker te maken en concurrerend te houden investeert de RWTH Aachen samen met andere partners de komende jaren flink in de ontwikkeling van twee grote campussen. De campus in Melaten en de campus West. Hier is 800.000 vierkante meter ruimte voor onderzoek en onderwijs. Bij de campus Melaten, die aan de rand van de stad ligt wordt geen woningbouw gecreëerd. Er moet wel plek komen voor sport en restauratie. De gemeente zou wel graag zien dat er in campus West geïnvesteerd wordt in woonruimte. Deze campus ligt ook dichterbij de binnenstad en woonruimte zorgt voor levendigheid in het gebied.

Eén van de instrumenten die de stad inzet om te proberen om pas afgestudeerden of studerende voor de regio te behouden is de Nacht der Unternehmen. Waar rond de 1.800 studenten en pas afgestudeerden van Zuyd Hogeschool, de Fach Hochschule en de RWTH bij een stand kennis kunnen maken met een onderneming en de studenten ook in de nacht de werkplaats van een bedrijf bezoeken. De stad vindt het een geslaagd project omdat ieder jaar weer bedrijven zich tegen een vergoeding hiervoor inschrijven en studenten op deze manier soms een stageplek, arbeidsplaats of plek vinden waar zij hun afstudeeropdracht kunnen voltooien. Een ander project dat recent gestart is vanuit de RWTH Aachen is het Job Shadowing project. De student loopt een dag mee met iemand uit het bedrijfsleven en krijgt een indruk van de werkzaamheden en de taken. Voor 1000 euro per jaar kan een bedrijf zich hiervoor inschrijven bij de universiteit.

Een ander initiatief is www.karriere.ac. Een regionale vacaturesite waar bedrijven uit de regio hun vacatures kunnen plaatsen. Deze site heeft het echter moeilijk volgens Thomas Hissel. Het aanbod op deze site is iets te klein. De concurrentie met andere, grotere vacaturesites zoals Monsterboard of StepStone is groot. De werkgever interesseert het vaak niet waar de werknemer vandaan komt. Die adverteert op een website waar zijn bereik zo groot mogelijk is. 'Om dit project echt te laten slagen heb je mensen, ondernemers met een hart voor de regio nodig,' verduidelijkt Thomas Hissel.

Studentenhuisvesting

De woningnood in Aken is de laatste jaren toegenomen vooral door enkele overheidsmaatregelen zoals de zogenaamde Doppelpen Arbiturgänge en het afschaffen van de dienstplicht (of sociale dienstplicht) waardoor meer mensen tegelijkertijd gingen studeren (twee jaargangen afgestudeerd i.p.v. één). In 2011 waren er nog 40.000 studeren in Aken en in het najaar van 2013 waren dat er 50.000 aldus Boris Mehlkopf van Stadt Aachen. De 10.000 extra studenten wonen niet allemaal in Aken (veel wonen ook in omliggende regio) maar dit heeft voor extra druk op de woningmarkt gezorgd.

De stad is hierdoor met andere partners een campagne gestart. De Extra-Raum campagne. Het doel van deze marketing strategie was tweeledig. Ten eerste wilde men investeerders erop wijzen dat er mogelijkheden waren om te bouwen in de omgeving en ten tweede wilde men mensen die woonruimtes over hadden erop attenderen dat de deze woningen (of kamers) konden verhuren. De campagne heeft ervoor gezorgd dat de investeerders sneller bij de gemeentelijke (en andere) verantwoordelijke terecht kwamen en heeft hierbij als een succesvolle bruggenbouwer gediend. Aan de campagne is ook een website gekoppeld waar mensen woningen kunnen aanbieden. De website loopt ook, maar ook hierbij geldt net als bij karriere.ac dat er ook concurrentie is van andere websites.

Communicatie

De stad en de onderwijsinstellingen hebben geen gezamenlijke website. Wel zijn er vanuit de marketing afdeling van de gemeente twee verschillende portalen waarop studenten hun informatie kunnen vinden namelijk aachen-studis.de en aachen-emotion.de. Waarbij de doelgroep voor de laatste website breder is dan studenten. Niet iedereen is louter positief over bijvoorbeeld de aparte portal voor studenten. Veel informatie die interessant is voor studenten is dat ook voor andere doelgroepen aldus Thomas Hissel en dat betekent dat het onderhoud ook altijd veel werk kost om

het op meerder plekken zichtbaar te maken. De tendens is vaak dat men voor elk project een aparte website wil maar dat is volgens hem niet altijd een goede ontwikkeling. 'De informatie over wonen, uitgaan en vrijetijdsbesteding, is voor meer mensen interessant.' Ook is het voor hem de vraag of veel studenten de site in het begin gevonden hebben deze heette toen I Oecher. Maar mensen die nieuw waren wisten volgens Hissel niet dat ze daar hun informatie konden vinden.

Clubsterben. De laatste tijd staat de (alternatieve) clubscene in Aken onder druk en de Pontstraat kampt al een aantal jaar met een verslechterd imago.³¹ Tijd om de culturele noodklokken te luiden. Binnen een korte tijd hebben een aantal clubs moeten sluiten vanwege mismanagement, geluidsoverlast of andere oorzaken waardoor er gesproken werd over het 'Clubsterben' in de stad. Er is vervolgens een Taskforce opgericht waarin de verschillende belanghebbende en betrokkenen plaatshebben. Er wordt in deze groep dan ook gezocht naar alternatieve, geschikte ruimte voor nieuwe clubs of evenementen. Als men kijkt naar de jaarlijkse evenementenkalender is vast te stellen dat de September Special, CHIO en de Karlpreis voor Aken heel belangrijk zijn, maar niet altijd de doelgroep studenten aanspreekt. Er is potentieel om jonge, nieuwe events te op te zetten.

Newcomers Days is sinds 2013 een tweedaags evenement (was eerst een eendaags evenement) waarin de eerstejaars en mensen die voor hun werk in Aken zijn komen wonen een korte introductie krijgen over de stad en wat er te beleven is met betrekking tot sport, theater, cultuur, subcultuur etc. Het programma op de vrijdag richt zich meer op de nieuwe studenten met een afsluitend feest waar verschillende acts optreden. De zaterdag richt zich op de andere nieuwkomers.

³¹ Klenkes.de Das Clubsterben in Aachen geht weiter...

Wageningen: de groene motor

Wageningen is de kleinste studentenstad in Nederland. De stad telt ruim 37.000 inwoners. Aan de onderwijsinstellingen studeren ruim 9.000 studenten.³² De Wageningse universiteit en aanverwante instellingen zoals onderzoeksinstituten tellen ongeveer 6500 medewerkers. De universiteit is dan ook de grootste werkgever van de stad. In Wageningen draagt de kennissector circa 388 miljoen euro bij aan de stad. Dat is een economische bijdrage van 37,5 procent.³³ De voorheen Landbouwniversiteit (uit 1876) richt zich op onderwijs en onderzoek naar o.a. voeding en voedselproductie en de leefomgeving. Wageningen UR staat voor Wageningen University & Researchcentrum en is de bundeling van gespecialiseerde onderzoeksinstituten met Wageningen University. De studentcontactpersoon, Robert-Jan Berendsen, licht toe wat zijn taken zijn in de stad voor de student en bespreekt andere projecten uit de stad. Liesbeth van der Linden en Astrid van den Heuvel (Wageningen UR) besteden o.a. aandacht aan de dienstverlening voor internationals.

Op verzoek van de gemeenteraad heeft de gemeente Wageningen ongeveer vijf jaar geleden een studentcontactpersoon benoemd. Dit was noodzakelijk omdat de studenten niet wisten bij welke persoon men bij de gemeente een vraag kon stellen. De studentcontactpersoon voorkomt dat de student oneindig lang rondjes draait binnen de gemeentelijke organisatie. Voor deze functie zijn geen middelen vrijgemaakt. Er is gezocht naar een jong persoon die dit als één van zijn neventaken vervuld. Zeventig à tachtig procent van de vragen zijn voor Publiekszaken bedoeld (welke documenten heb ik nodig voor een aanvraag, veelal afkomstig van buitenlandse studenten). Andere vragen betreffen vragen voor de afdeling Ruimtelijke Ordening in verband met onderzoek en verzoeken waar de gemeente geen antwoord op kan geven zoals vragen voor de belastingdienst of vragen over studentenwoningen. Deze mensen worden doorverwezen naar de juiste organisaties. Het is niet geëvalueerd of de studenten tevreden zijn met de studentcontactpersoon. Er is geen formatie voor en dit past ook niet binnen het budget van de gemeente.

Er is geen gezamenlijke notitie van de gemeente en Wageningen UR over student en stad maar ontwikkelingen op het gebied van de campus, mobiliteit en huisvesting staan op de politieke agenda.

Bereikbaarheid

Qua bereikbaarheid merkt Berendsen op dat het voor Wageningen nadelig is dat de stad geen eigen NS-station heeft. Eens in de zoveel tijd wordt uitgezocht of een monorail, trein of anderszins een betere verbinding mogelijk is. Maar uit onderzoek blijkt dat dit te duur is. Momenteel schiet de capaciteit van de directe busverbinding tussen Station Ede-Wageningen, de campus en de stad Wageningen in de spitsuren nog tekort (6x per uur). Dit wordt in 2015 verhoogd naar 8x per uur. Tevens wordt er dit najaar een busbaan over het campusterrein aangelegd om de bereikbaarheid voor de studenten en de medewerkers te verbeteren. Het project wordt gefinancierd door de provincie, de gemeente Wageningen en Wageningen UR.

³² Bron DUO via ABF Research (Landelijke monitor studentenhuisvesting 2014). In het universiteitsblad Resource wordt op 10 september 2014 gemeld dat er in het nieuwe studiejaar 2014-2015 bijna 10.000 studenten studeren en men verwacht begin volgend jaar de 10.000ste student (Gelderlander, 27 augustus 2014)

³³ TNO, Kences, Kennis als economische motor, 2009

Naast mobiliteit zijn uiteraard tevens de ontwikkeling van de campus in Wageningen en Studentenhuisvesting thema's die op de politieke agenda staan in Wageningen. Want de gemeente en de Wageningen UR verwachte de komende jaren nog een sterke groei van het aantal studenten en hiermee de huisvestingsbehoefte.³⁴ Wageningen University telde in 2007 nog 4.800 studenten maar vooral de opleiding voeding en gezondheid, biologie en bedrijfs- en consumentenwetenschappen groeien hard.³⁵ Volgens de website van de universiteit komt dit onder andere doordat zij kleinschalig en gespecialiseerd zijn, internationale karakter, goede faciliteiten op een moderne campus en goede persoonlijke begeleiding. De docent-student ratio is 1:7. De compacte campus biedt plek aan bedrijven, studieplekken, onderwijsfaciliteiten, cultuur, eten, drinken en natuur.³⁶

Na hun studie kunnen de studenten wellicht bij werkgevers die in de regio Food Valley aanwezig zijn, aan de slag. Het is voor de stad en de Wageningen UR bijvoorbeeld van groot belang dat onlangs (najaar 2013) het Friesland Campina Innovation Centre hier haar deuren opende. Alleen al dit centrum biedt 450 werknemers een baan, dat is inclusief 350 onderzoekers.³⁷

Studentenhuisvesting

In hun woonbeleid wil de gemeente vooral studentenhuisvesting in de binnenstad van Wageningen stimuleren. In panden boven winkels wonen, aldus Robert-Jan Berendsen, contactpersoon Studenten, dan ook veelal studenten, ook zijn de studentenverenigingen gehuisvest in de binnenstad. In het verleden heeft de gemeente met het oog op het behouden van de leefbaarheid in het centrum huisvesting op de campus tegengehouden. Maar dat is nu toegestaan om er ook voor te zorgen dat de campus verlevendigd en men wil ook kleine detailhandel toestaan op het campus terrein.

In Wageningen is Idealis dé studentenhuisvester (ook is woonruimte te huur via de universiteit (via iNFacilities) of de HousingDesk). Idealis verhuurt ruim 4.500 eenheden in Wageningen en omgeving. Een groot deel van de studentenpopulatie is gehuisvest in de zogenaamde 'sterflats' die Idealis beheerd. In elke van deze flats in een bar aanwezig waar de bewoners een biertje kunnen drinken in de avonduren. Deze zogenaamde 'flatkroegen' worden door vrijwilligers beheerd. Dit beperkt de overlast in de openbare ruimte.

Stuurgroep 'Veilig Uitgaan'. De Stuurgroep Veilig Uitgaan is in 2001 opgericht met als doel het aantal klachten naar aanleiding van horecaoverlast (in het centrum) te laten afnemen. Door overleg wil de stuurgroep onderling begrip kweken onder de deelnemers van de stuurgroep en afspraken maken over de toekomst. De betrokken partijen zijn horecaondernemers, de gemeente, buurtbewoners, politieregio, welzijnsorganisatie en de kerk in het centrum van de stad. De stuurgroep wordt als een

³⁴ Gelderlander, 10 juli 2014, Nog meer studentenkamers nodig in Wageningen

³⁵ Gelderlander, 28 januari 2014, WUR verwacht in 2020 bijna 2 keer zoveel studenten (15.000 tegen 8.000 nu)

³⁶ wageningenur.nl

³⁷ Frieslandcampina.com

succes bestempeld omdat sinds de start van de stuurgroep het aantal klachten (horecaoverlast, meestal geluidsoverlast vanuit de horecazaak) meer dan gehalveerd is.

International Club Association. De International Club werd opgericht in 1958 door Wageningen University en de Gemeente Wageningen. De club heeft als doel om een plek te creëren waar mensen van alle nationaliteiten (Nederlands en internationaal) samen kunnen komen voor sociale en culturele activiteiten. De International Club Association is een non-profit organisatie die volledig gerund wordt door vrijwilligers. De club is bedoeld voor studenten, medewerkers van de WUR en de Hogeschool Van Hall Larenstein maar andere geïnteresseerden kunnen ook lid worden. De ICA wordt niet gefinancierd door de Wageningen UR, wel ondersteunt de universiteit tal van andere (internationale) studentenorganisaties zoals de International Student Organisation Wageningen (ISOW) die ook cursussen voor en door studenten aanbieden zoals dans- of taalcursussen. ISOW en het International and Erasmus Student Network beschikken over kantoorruimte voor de besturen en maken verder gebruik van faciliteiten in de stad zoals het theater, kroegen en wijkcentra.

Een groot aantal van de studenten en medewerkers in Wageningen is afkomstig uit het buitenland (ruim 100 nationaliteiten). De begeleiding van internationale medewerkers t.a.v. immigratie procedures etc. wordt gedaan door de afdeling International Advice & Support van Wageningen UR. Deze dienstverlening is recentelijk uitgebreid naar dienstverlening voor externe bedrijven, onder de naam Expat Center. Dit is een samenwerkingsverband met de gemeente en de IND en Wageningen UR. Het Expat Centre verzorgt de begeleiding van binnenkomende internationale werknemers, van zowel Wageningen UR als externe bedrijven in de regio. De internationale studenten worden begeleid van toelating naar binnenkomst door de afdeling Student Service Centre en het team International.

Op verzoek van Wageningen UR biedt de gemeente hun websites tweetalig aan. Zo is ook recent een APP "Uit in Wageningen" geïntroduceerd met een Engelse optie en de Wageningen UR heeft een website met algemene informatie voor internationale studenten en medewerkers t.a.v. de activiteiten binnen Wageningen UR en in de regio.

Politiek. Er is in de gemeente Wageningen geen studentenadviesorgaan. Wel zitten studenten en ook oud-studenten in de gemeenteraad. Hierdoor is het aannemelijk dat de belangen van de studenten en de universiteit tevens in de gemeenteraad behartigd worden of bekend zijn.

Cycling in Wageningen. Opvallend is de website Cycling in Wageningen, een initiatief van de gemeente Wageningen, ontwikkeld door Mobycon in overleg met de mobiliteitsoplosser-, en Wageningen UR waarop (o.a.) complexe verkeerssituaties aan de hand van foto's en Engelstalige beschrijvingen uitgelegd worden.

Leiden: de ontdekkingsreiziger

Met Leidse hofjes, een historische binnenstad en veel musea trekt Leiden jaarlijks veel toeristische bezoekers. Maar de stad biedt ook plek aan de oudste universiteit van Nederland, Universiteit Leiden en aan het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) en huisvest een bekende studentenvereniging zoals Minerva. John Kroes (Universiteit Leiden) en Han Nijssen (gemeente Leiden) brengen in kaart hoe de samenwerking tussen twee grote instituten in de stad verloopt en tot stand gekomen is. Christiaan de Vries, voorzitter studentenvereniging Minerva, licht de band tussen de studenten en de stad toe.

Leiden behoort momenteel tot één van de grote steden in Nederland waar de meeste hoogopgeleiden wonen.³⁸ De universiteit werd al in 1575 gesticht en maakt dus al bijna 440 jaar deel uit van het DNA van de stad. Maar dit betekent niet dat het gemeentehuis en de universiteit al jaren innig met elkaar vervlochten zijn.

De intensiviteit van de samenwerking tussen de Universiteit Leiden en de gemeente Leiden wisselde in het verleden vaker en was afhankelijk van de bestuurders aan weerszijden, aldus John Kroes, Liaison officer namens de Universiteit Leiden.³⁹ In het verleden waren de gemeente en de onderwijsinstellingen meestal losse eilanden die toevallig in dezelfde stad opereerden. Momenteel krijgt men meer begrip voor elkaar en beseffen ze dat ze elkaar nodig hebben en betreft men bij projecten andere relevante partners zoals het Leids Universitair Medisch Centrum, hogeschool of de bedrijven in het Bio Science Park. 'Ondernemers in de stad hebben nu ook vaker het idee dat er lijnen moeten lopen vanuit de universiteit naar de stad,' aldus John Kroes.

Het idee om gezamenlijk aan de stad te werken kreeg in 2004 gemeentelijk vorm door de ontwikkelingsvisie Leiden, stad van Ontdekkingen. Deze visie werd door iedereen breed gedragen. 'Het ging in die tijd goed met de stad maar men wilde zaken accelereren die nog beter konden,' aldus Han Nijssen. 'Deze ontwikkelingen en samenwerking gaat soms wat op en neer maar iedereen beseft dat de Universiteit Leiden en het LUMC van groot belang zijn voor de stad en als zij uit de stad zouden vertrekken (al gaat dat niet gebeuren) zou dat desastreuus zijn voor Leiden. In eerste instantie dacht men "wij zijn tot elkaar veroordeeld", maar we kunnen meer voor elkaar betekenen. Met als voorbeeld het Bio Science Park waar wij uiteraard ontzettend trots op zijn,' aldus Han Nijssen.

De aandacht bij Leiden voor de studenten en de kenniswerkers komt vooral door het besef dat het voor de economie van een stad van belang is om de (internationale) kenniswerker zolang mogelijk vast te houden. Ook is er momenteel landelijk een concurrentiestrijd gaande tussen de universiteiten (kennisinstellingen) onderling om het aantal studenten dat ze trekken, (want een universiteit krijgt mede per student een bepaalde vergoeding van het Rijk) geeft Kroes aan. 'Hierbij heeft de universiteit de stad nodig om de student duidelijk te maken dat de randvoorwaarden en de

³⁸ CBS, CBS/CLO juli 2014

³⁹ Pieter van Woensel werd bijvoorbeeld met ingang van december 2007 (tot mei 2014) wethouder in Leiden van Wethouder Ruimtelijke Ordening, Binnenstad, Publiekszaken. In Groningen was deze politicus eerder betrokken bij de oprichting van de regionale politieke partij Student en Stad.

enscenering goed zijn waardoor de student uiteindelijk de keuze maakt om naar Leiden te gaan,' licht John Kroes toe.

Dat begint volgens John Kroes al bij de organisatie van de Open Dagen. Dan laten in Leiden naast de universiteit ook de gemeente, centrummanagement en horecaondernemers zich zien om te tonen wat voor aantrekkelijke zaken de stad te bieden heeft. Studenten van Leidse studentenverenigingen organiseren stadswandelingen door Leiden en laten de nieuwkomers kennismaken met het studenten-, verenigingsleven en het wonen in een studentenhuus.

Leiden Marketing

Een twintigtal stadspartners heeft in 2007 Leiden Marketing als netwerkorganisatie opgericht. Partners zijn onder andere de Universiteit Leiden, Leids Universitair Medisch Centrum, Plaatselijke Kamer van Verenigingen (overkoepelende studentenorganisatie), ondernemers, gemeente, Bio Science Park e.a. Want iedereen had behoefte aan meer samenwerking. Concrete zaken die in deze tijd gerealiseerd zijn, zijn de opening van het Visitors Center Leiden (2009) en het binnenhalen van grote evenementen als het Glazen Huis (2011) en het Kennisfestival (2011). In het VCL is ook sinds 2010 het Expat Centre gevestigd, om internationale kenniswerkers wegwijs te maken. Niet alle formaliteiten kunnen hier geregeld worden.⁴⁰ Maar op een steenworp afstand in Den Haag is een uitgebreid internationaal centrum voor de internationale kenniswerker gevestigd (THIC).

Leiden Marketing is in 2012 uitgebreid geëvalueerd. Belangrijke punten in de evaluatie waren dat de gemeente in de toekomst als opdrachtgever gaat optreden maar de uitvoering overlaat aan Leiden Marketing. Ook diende er keuzes gemaakt te worden ten aanzien van de gewenste doelgroep(en) en de gewenste marketingactiviteiten voor de middellange termijn. Ook leidde het twintigtal partners er in het begin niet toe dat een horizontale marketing programmering van de grond kwam. De afzonderlijke partijen gaven hier nog te autonoom invulling aan. 'Ik zat soms wel met 18 verschillende partners om de tafel, waardoor het op een Poolse landsdag leek en dat was niet echt handig,' vertelt John Kroes (tevens voormalig directeur van Leiden Marketing) met gevoel voor understatement.

Studentenhuusvesting

Momenteel is plusminus 15 procent van de binnenstadbewoners student merkt Han Nijssen op. En aan de Leidse Schans wordt gebouwd aan grootschalige studentenhuusvesting. Hier worden circa 1900 studentenwoningen gebouwd, waarvan 200 starterwoningen gerealiseerd met voorzieningen. Dit terrein is in ontwikkeling en de ambiance ontbreekt nog. De gemeente probeert hierin te faciliteren maar geeft ook aan dat zij straks ondernemers nodig hebben die in dat gat willen duiken.

Belang studentenverenigingen voor Leiden

Han Nijssen geeft aan dat er in het begin van het programma kennisstad (2012) bij hem persoonlijk het beeld circuleerde dat Studentenverenigingen in zichzelf gekeerd zijn. Hij geeft aan dat in ieder

⁴⁰ Dit heeft ook te maken met eisen die de IND stelt aan het minimaal aantal inschrijvingen die zij stellen voordat ze hun diensten in een stad aanbieden.

geval zijn beeld hierover gewijzigd is. Er zit heel veel organisatievermogen en talent bij deze clubs en Leiden krijgt dit volgens hem 'zo in de schoot geworpen.' Ook omdat de studenten er belang bij hebben om iets te organiseren. Christiaan de Vries, voorzitter van studenten sociëteit Minerva, onderstreept dit en vertelt 'als iets er niet is in de stad, het dan door de studenten zelf wordt opgepakt.' Hij merkt verder op dat de verdeling tussen Leidse bewoners en studenten groter is dan je zou willen. 'Maar dit is van alle tijden is en naar mijn idee wordt er aan de interactie tussen studenten en andere bewoners goed gewerkt .' Bijvoorbeeld via benefietavonden waarbij de opbrengst naar een Leids goed doel gaat en activiteiten tijdens het 3 oktoberfeest en doordat leden van het bestuur ook zitting hebben in een wijkvereniging van de binnenstad, bestuur 3 oktobervereniging of bestuur Oranjevereniging.

In Leiden organiseren studenten zaken op met betrekking tot vrijwilligerswerk, op cultureel gebied of op maatschappelijk gebied. De in 1978 opgerichte VeerStichting organiseert jaarlijks een tweedaags symposium in Leiden. Het deelnemersveld bestaat uit 250 studenten van alle Nederlandse en Vlaamse universiteiten en 250 'vormgevers' uit het zakenleven, de politiek, de wetenschap, belangenorganisaties en de sport- en kunstwereld om de interactie tussen verschillende generaties (studenten en de zogeheten 'vormgevers van de maatschappij') te bevorderen. Dit najaar is Mark Rutte één van de sprekers en sprekers zijn afkomstig uit de hele wereld. En afgelopen zomer bestond Minerva 200 jaar. Dit jaar werd dit door Minerva grootst gevierd met het 40ste Lustrum waardoor ook veel oud-leden tijdens het twee weken durende programma de stad bezochten. Verder organiseerde de Stichting Museumnacht Leiden, samengesteld uit leden van de studentenvereniging Quintus in 2014 voor de zesde keer een Museumnacht. Dertien studenten van Quintus zijn verantwoordelijk voor onder andere de publiciteit, sponsorwerving en programmering, in samenwerking met de deelnemende musea. Het evenement trok bijna 5000 betalende bezoekers en dit resulteerden in ruim 20.285 museumbezoeken. En een evenement zoals Serious Request⁴¹ in 2011 is volgens John Kroes niet te doen zonder belangrijke inmenging van de partners in de stad, ondernemers, gemeente, onderwijsinstellingen en studenten.

Leiden Kennisstad. In 2012 heeft de gemeente het programma Kennisstad vastgesteld. Met als doel om de Leidse bedrijven en kennisinstellingen te laten floreren en tegelijkertijd de kennis ten goede te laten komen van de inwoners van de Leidse regio. Vanuit het programma Kennisstad stimuleert en faciliteert de gemeente innovatie. De gemeente wil sturen op synergie tussen partijen, platforms creëren en een financiële bijdrage leveren aan innovatieve projecten en zorgen voor een optimale bereikbaarheid van de regio. In een onderzoek 'Waardeschepping met Kennis" is, in opdracht van de Universiteit Leiden, het LUMC en de gemeente, in kaart gebracht waar de kansen op het gebied van economische kennisvalorisatie liggen. De belangrijke valorisatie keuzes (en accenten in het programma) zijn met elkaar afgestemd. Een voorbeeld van samenwerking is de Zorgacademie. Hierin hebben het ROC, de hogeschool en het LUMC hun zorgopleidingen gebundeld, waarmee doorlopende leerlijnen op alle niveaus ontstaan. In de onlangs opgerichte Leidse Proeftuin voor Zorg

⁴¹ Goede doelenactie van 3FM waarbij een drietal deejays vanuit een Glazen Huis muziek draaien waarbij zij zoveel mogelijk geld voor een goed doel proberen op te halen.

en Welzijn werken verschillende kennisinstellingen ook samen om nieuwe vormen van zorg en ondersteuning te bedenken en in de praktijk met de Leidenaren uit te testen.⁴²

Nacht van Kunst en Kennis. Tijdens deze nacht belichten kunstenaars en wetenschappers oplossingen voor maatschappelijke problemen die in toekomst mogelijk zouden kunnen zijn. Er zijn in overal in de binnenstad activiteiten, zoals lezingen, muziek, literatuur, dans, talkshows, experimenten, eten en drankjes.

Poppodium Gebroeders de Nobel. In Leiden opent eind 2014 een nieuw poppodium haar deuren in de binnenstad, Gebroeders de Nobel (voormalig Leids Vrijetijds Centrum). Een door de gemeente gesubsidieerde instelling gaat het poppodium runnen. Han Nijssen geeft aan dat ze het poppodium ook in een bunker hadden kunnen stoppen maar hij onderstreept het belang van de levendigheid van de binnenstad en de buurt. De gemeente betaalt hieraan mee omdat het poppodium een voorziening verleent waar de stad iets aan heeft.

Behoud kenniswerkers

Sommige ontwikkelingen ontstaan organisch en zijn erg afhankelijk van toevalligheden. Zoals de oprichting van het Bio Science Park in Leiden. Een ondernemer die een ruimte, plek zocht. 'Cliché wellicht,' aldus Han Nijssen, 'maar je hebt mensen met een vooruitziende blik en lef nodig.' Op dit terrein start in het najaar van 2014 de bouw van een proeffabriek, Biotech Training Facility, een trainingsfaciliteit voor werknemers in de biofarmaceutische industrie en de eerste trainingen worden in september 2015 verzorgd. Dit trekt ook weer kenniswerkers en is een gunstige economische ontwikkeling voor de regio. Momenteel werken in de Leidse regio volgens schatting ongeveer 3000 internationale kenniswerkers waarvan iets minder dan de helft actief is op het Bio Science Park.⁴³ Op het Leids Bio Science Park werken ongeveer 15.000 mensen in verschillende sectoren. Het LUMC is de grootste werkgever op deze campus.⁴⁴

⁴² BOA, BeleidsOnderzoek en Analyse. Feitenblad: Leiden Kennisstad 2012/2013, afdeling Strategie en Onderzoek, gemeente Leiden, notitie: Stand van zaken programma Kennisstad maart 2014 en rapport Blaauwberg (2013) Waardeschepping met Kennis, Clusterfactoren en Valorisatie in Leiden, Deel I, Betoog en Beleid, 18 februari 2013.

⁴³ Blaauwberg (2013) Waardeschepping met Kennis, Clusterfactoren en Valorisatie in Leiden, Deel I, Betoog en Beleid, 18 februari 2013

⁴⁴ BOA feitenblad: Leiden Kennisstad 2012/2013, afdeling Strategie en Onderzoek

Groningen: het populairste meisje van de klas

De gasbel, het Groninger Museum, Eurosonic voor de muzikiefhebbers en de bekende slogan: 'er gaat niets boven Groningen'. Letterlijk en figuurlijk niet. Groningen huisvest circa 55.000 jongeren, 18 t/m 27 jaar, op een totaal van ruim 195.000 stadgers, een jonge stad. Van deze 55.000 jongeren zijn circa 35.000 student en van groot belang voor de economie en de groei van de stad. Studenten zorgen voor een bruisende binnenstad, voor draagvlak onder voorzieningen in de binnenstad en in de wijken zoals winkels, horeca en openbaar vervoer.⁴⁵ Michiel de Boer, Frederic van Kleef en Ritwik Swain (gemeente Groningen) gaan in op het culturele leven in de stad, huisvesting en initiatieven om de leefbaarheid in de buurten te versterken.

Cultuur: Ebbingekwartier en Suikerunieterrein

Bij de jaarlijkse Nationale Studenten Enquête scoort Groningen bij de vraag hoe tevreden studenten zijn over het culturele aanbod in de stad in de hoogste regionen.⁴⁶ Uit de Atlas van Gemeenten blijkt ook dat Groningen over een divers en uitgebreid cultureel aanbod beschikt en duldt de stad alleen Amsterdam voor zich.⁴⁷ 'De stad fungeert dan ook als een cultureel kernpunt voor het Noorden. De stad dankt de hoge waardering van het culturele aanbod van de studenten aan de vele festiviteiten en evenementen die er plaats vinden zoals Noorderzon, Eurosonic/Noorderslag, Noorderlicht, Dance-events (Dance en Hardstyle in the Park), Nazomeren festival etc.', aldus Frederic van Kleef, concernadviseur Strategie, van de gemeente Groningen. Hij geeft aan dat de stad de ambitie heeft om nog meer evenementen mogelijk te maken. Ook organiseert de Groningse nachtburgemeester, Chris Garrit, volgens Van Kleef veel in de stad.

Enkele van die activiteiten vinden plaats op het Ebbingekwartier. Dit terrein was aanvankelijk bedoeld voor woningbouw maar de komende jaren ligt dat stil en wordt de ruimte tijdelijk anders ingevuld. Op het open terrein is een stadsstrand, een speelweide en een evenemententerrein. Ook is er ruimte voor winkels, bedrijven en culturele instellingen. Het is een proces van jaren en wordt van onderop aangestuurd. Een ander gebied waar de gemeente tijdelijk invulling aan wil bieden is het Suikerunieterrein. Dit terrein is de komende jaren niet nodig voor wonen of werken, en daarom kiest de gemeente voor een tijdelijke exploitatie. Een gedeelte van het terrein wordt verhuurd aan een tijdelijke beheerder (groep initiatiefnemers) die de doelen van een maatschappelijke onderneming uitdraagt. Michiel de Boer, beleidsadviseur gemeente Groningen, geeft aan dat de invulling van het terrein een lastige opgave is. De realisatie is lastig en er zijn obstakels, zoals financiële. 'Het gouden ei is nog niet gevonden, een gemeente moet ook altijd uitkijken dat ze door bestaande initiatieven niet van staatssteun wordt beticht.' Momenteel is er op het terrein een Wolkenfabriek geopend, een restaurant dat draait op vrijwilligers.

⁴⁵ Gemeente Groningen, Jongerenhuisvesting en overlast, 31 oktober 2013, RO13.3956197.

⁴⁶ NSE 2014: vraag: 'Geef aan hoe tevreden je bent over: Het cultureel aanbod van je studiestad (bioscopen, theaters, evenementen e.d.)'

⁴⁷ Gerard Marlet, Joost Poort, Roderik Ponds e.a. Atlas voor Gemeenten. De cultuurkaart van Nederland, Methodologische verantwoording. Utrecht 2012

Cultureel Studentencentrum USVA

Om studenten in contact te brengen met kunst en cultuur is USVA sinds 1969 het cultureel studentencentrum van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). De stichting bestaat uit een dagelijks en algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door studenten die in de bestuursfunctie een jaar lang ervaring opdoen. Het cursusaanbod ligt op het gebied van dans, body en mind, film en fotografie, mode en vormgeving, muziek, theater etc. De cursussen worden tegen verschillende tarieven aangeboden aan RUG-studenten, HG-studenten, RUG-medewerkers, Phd-Alumni en overige mensen.⁴⁸ De USVA bereikt jaarlijks ongeveer 1.620 studenten en 180 niet-studenten met haar cursussen.⁴⁹ Naast de financiële steun van de RUG, ontvangt de USVA ook subsidie van de gemeente en verstrekt USVA subsidie aan studenten die culturele projecten op poten willen zetten.

Gebruik culturele voorzieningen studenten

Uit onderzoek in Groningen blijkt dat de student als consument van het diverse cultuuraanbod in de stad relatief ondervertegenwoordigd is. Frederic van Kleef geeft aan dat het bij de gemeente niet precies bekend is hoe dat komt. Het is waarschijnlijk om te stellen dat het aanbod zich soms onvoldoende richt op studenten als doelgroep of dat studenten andere prioriteiten hebben zoals hun studie, uitgaan of hun bijbaan. Komend najaar wordt door diverse studentorganisaties voor het eerst een (tweedaags) evenement, Experience Groningen, georganiseerd voor internationale studenten om hun wegwijs te maken en te informeren over de stedelijke voorzieningen in de stad. Het evenement moet er o.a. aan bijdragen dat de internationale student makkelijker een stageplek bij het regionale bedrijfsleven vindt, dit gaat nu vaak nog moeizaam. Het is de bedoeling dat de internationals aan het eind van een dag een hapje eten bij Stadgers thuis. Momenteel kunnen mensen zich hiervoor aanmelden.⁵⁰

Bij de viering van het 400-jarig bestaan van de RUG in 2014 was er naast aandacht voor wetenschap ook ruimte voor sport, feest en cultuur. De festiviteiten trokken het afgelopen voorjaar gezamenlijk ongeveer 150.000 bezoekers. Tijdens het jubileumfeest werd via crowdfunding geld opgehaald voor onderzoek via een Gift for Infinity, waarmee onderzoek naar actief ouder worden bekostigd wordt.⁵¹ Zo zijn er meerdere onderzoeksprojecten waar de RUG via crowdfunding financiering voor zoekt.

Geen sluitingstijden horecagelegenheden

Een belangrijkste tip voor de gemeente Maastricht is volgens Michiel de Boer het opheffen van de sluitingstijden van horecagelegenheden. Groningen kent geen sluitingstijden voor

⁴⁸ Cursusaanbod met handhaving van verschillende tarieven voor verschillende doelgroepen gebeurt bijvoorbeeld ook bij CREA (UVA Amsterdam) en Griffioen (VU Amsterdam).

⁴⁹ www.usva.nl, SC: uitgaande van 27.279 ingeschreven studenten aan de RUG in 2013 is dat 5,9 % van het totaal aantal RUG studenten. Het theater trekt jaarlijks ongeveer 7000 bezoekers.

⁵⁰ Leven in de Stad, Internationale studenten leren Stad en Stadgers kennen via nieuwe Experience Groningen, 13 oktober 2014

⁵¹ www.rugsteunt.nl

horecagelegenheden, niet in het centrum en ook niet daarbuiten. Dit komt overeen met een andere populaire studentenstad Utrecht. Utrecht kent ook geen sluitingstijden voor de horeca en in Nijmegen hanteert men venstertijden voor de horeca waarbij tussen 04.00 en 08.00 in de ochtend geen nieuwe bezoekers toegelaten mogen worden.

15% norm en studentenhuisvesting in Groningen

Een onderwerp dat niet kan ontbreken in dit verslag is de norm die Groningen hanteert ten aanzien het beleid voor particuliere kamerverhuur om (geluids)overlast van kamerverhuurpanden tegen te gaan. Het zogenaamde quotum. Het gemeentelijk beleid op het gebied van kamerverhuur is het afgelopen decennium regelmatig gewijzigd. Sinds 2008 geldt echter dat er voor kamerverhuur ingevoerd is dat er voor 15% van de straat een onttrekkingsvergunning voor kamerverhuur afgegeven kan worden. Dit wil niet zeggen dat maar 15% van de bewoners in de straat student mag zijn. Het gaat om het aantal uitgegeven vergunningen voor particuliere kamerverhuur. Voor de binnenstad geldt dit quotum niet, drie lange straten zijn in stukken geknipt en voor een wijk (Selwerd) geldt een uitzondering (vanwege de wijkvernieuwing).⁵² Ook is de 15 procent norm in sommige straten overschreden omdat de situatie dateert uit de tijd voor de nieuwe regels ingevoerd werden en de ontstane situatie niet teruggedraaid kan worden.⁵³

Anders dan in steden zoals Utrecht, Tilburg en Leiden wordt in Groningen niet geïnvesteerd in één grote campus op één of twee plekken. De gemeente is van mening dat studenten overal in de stad moeten kunnen wonen en men beschouwt de stad als campus en probeert de balans in straten te bewaren met flankerend beleid en met de 15% norm. Onder het mom van Bouw Jong (ook wel Campus Groningen genoemd) worden verspreid over de stad sinds 2011 tot eind 2014 naar verwachting circa 2.000 wooneenheden opgeleverd. Hieronder vallen permanente en tijdelijke eenheden. Beoogd was om in dit project genaamd Bouw Jong (Campus Groningen) voor 2015, 4.500 nieuwe wooneenheden te creëren maar vanwege de crisis en rijksbezuinigingen zijn een aantal van deze projecten in de wacht gezet.

De invoering van het quotum is niet zaligmakend en maakt geen eind aan woonproblematiek. Sinds eind 2012 staat in de Groningse politiek namelijk de woningsplitsing in de belangstelling. Sinds de aanpassing van het bouwbesluit in 2012⁵⁴ waren het aantal splitsingen in de stad aan het toenemen en een groot deel van die splitsingen vonden plaats in straten die vanwege de 15% norm op slot stonden (met omzetten worden er nieuwe studentenkamers gecreëerd, met splitsen wordt één

⁵² <http://www.leveninstad.nl/>, 14 juli 2014, Huiseigenaren in Groningen zijn verplicht een onttrekkingsvergunning aan te vragen voor het kamergewijs verhuren van panden met vier of meer kamers en drie of meer bewoners. Tenminste, als het gaat om 'onzelfstandige verhuur', waarbij de bewoners onder meer sanitaire voorzieningen delen. Als de verhuur gepaard gaat met ernstige overlast, dan kan de gemeente de vergunning weer intrekken. In Selwerd wordt deze onttrekkingsvergunning dus tijdelijk niet verleend.

⁵³ Gemeente Groningen, Jongerenhuisvesting en overlast, 31 oktober 2013. R013.3956197

⁵⁴ Bouwbesluit: Een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) zoals bedoeld in artikel 1 van de Woningwet, waarin de minimale eisen en technische voorschriften voor het bouwen (zowel voor nieuwbouw en verbouw als voor de staat van bestaande bouwwerken) zijn vastgelegd.

woning opgesplitst in meerdere zelfstandige wooneenheden). Het aan banden leggen van splitsen wordt nu gereguleerd met een facetbestemmingsplan (paraplubestemmingsplan) voor de gehele stad, maar exclusief de binnenstad en met afwijkingsbevoegdheden.⁵⁵

In bovenstaande alinea's wordt niet het hele woonbeleid in Groningen uitgelegd maar er wordt opgemerkt dat het toezien op regelingen een complexe zaak betreft en dat mazen in de wet weer tot nieuwe regels kunnen leiden. Michiel de Boer geeft aan dat je het met het beleid nooit helemaal goed kunt doen. Dit is in zijn ogen nu de minst slechte oplossing. 'Dit is niet zaligmakend, het beleid in Utrecht is niet zaligmakend, er bestaat niet een ultiem iets. De meningen lopen uiteen van zwart naar wit. De één wil alles vrijgeven en de ander wil alles voor studentenhuysvesting op slot gooien en een grote campus laten bouwen.' Hij geeft ook aan dat de nieuwe huysvestingwet die in januari 2015 ingaat weer voor beleidswijzigingen kan zorgen en er staat in het coalitieakkoord dat er meer maatwerk op straatniveau moet plaatsvinden omdat de ene straat wellicht meer kan hebben dan een andere straat.

Leven in de stad

Bij het vaststellen van het beleid voor particuliere kamerverhuur is ook flankerend beleid vastgesteld om overlast te voorkomen. Eén van die ondersteunende beleidselementen is de bewustwordingscampagne 'Leven in de Stad' (grotendeels Nederlandstalig, klein gedeelte Engelstalig). Met de campagne wordt iedereen aangesproken op zijn verantwoordelijkheden, wordt aangegeven wat men kan ondernemen bij overlast en ze probeert ook wederzijds begrip te kweken. Sinds het begin van 2013 wordt er minder geld uitgegeven aan de grootschalige campagne 'Leven in de Stad' maar zet de gemeente meer geld in voor microcampagnes in de buurten en wijken die gericht zijn op stadgers en studenten. Burgers kunnen 500 euro subsidie aanvragen als zij een activiteit organiseren waar studenten en stadgers elkaar daadwerkelijk ontmoeten.⁵⁶ Dit jaar zijn er door de gemeente 12 aanvragen gehonoreerd waarbij er ook een aantal initiatieven voor het tweede keer zijn georganiseerd en kennelijk een succes waren.

Studentagenten

De politie heeft in overleg met de gemeente sinds 2006 twee studentcontactfunctionarissen aangesteld. Zij bezoeken studentenpanden bij overlastmeldingen en onderhouden contact met de studentenverenigingen. Zij geven verder voorlichting aan studenten over diverse thema's, zoals inbraakpreventie, diefstal in de horeca, heling en fietsendiefstal. Tevens vindt er sinds begin 2013 wekelijks een incidentenoverleg plaats tussen de gemeente (inspecteurs kamerverhuur, het Meldpunt Zorg en Overlast en de politie). Tijdens dit overleg worden eventuele vervolgacties bepaald zoals huysbezoek, buurtbemiddeling of in het uiterste geval intrekken van een vergunning (indien dit juridisch mogelijk is). In Maastricht is Paul Vermin de wijkagent studenten die het contact met de studenten onderhoudt.

⁵⁵ Zie voor meer informatie Monitor Jongerenhuysvesting eerste half jaar 2014, gemeente Groningen, kenmerk 4381040

⁵⁶ Gemeente Groningen, Jongerenhuysvesting en overlast, 31 oktober 2013. R013.3956197 en www.levenindestad.nl.

Plaatsen fietsklemmen

De gemeente plaats op verzoek van bewoners fietsklemmen. Volgens Michiel de Boer is dit een goedkope maatregel met veel effect. Vanaf 2015 is het budget hiervoor echter grotendeels wegbezuinigd waardoor er geen nieuwe aanvragen meer in behandeling worden genomen. Momenteel wordt de wachtlijst weggewerkt. Maar natuurlijk is lang nog niet iedereen tevreden over de huidige situatie. De ChristenUnie riep in juni 2014 Groningers bijvoorbeeld op om nog door te geven op welke plaatsen fietsklemmen geplaatst zouden moeten worden.

Project Studenteninzet

Sinds ruim vijf jaar helpen studenten professionals en vrijwilligers in de wijk. Samen organiseren ze activiteiten voor kinderen en jongeren. De studenten ontvangen voor hun inzet woonruimte in de wijk. Het gaat o.a. om de wijken De Hoogte, Indische Buurt, Selwerd. Studenten besteden 400 uur per jaar aan de wijk, verdeeld over 4 dagdelen in de week. Momenteel gaat het om 10 hbo-studenten die zich richten op kinderactiviteiten. De meeste studenten volgen een kindgerichte opleiding. Bijkomend voordeel is dat zij werkervaring op kunnen doen gerelateerd aan hun studie, een positieve bijdrage leveren aan de buurt en meer bewust raken van samenleven met buurtbewoners.⁵⁷

Meldpunt Overlast en Zorg

Ondanks alle bovengenoemde maatregelen merkt de gemeente dat het aantal meldingen rondom studentenoverlast toeneemt. Sinds 2008 is het aantal meldingen van overlast gestegen van 2905 tot 4967 (stijging 2062, 71%) waarvan het aantal meldingen studentenoverlast gestegen is van 323 tot 682 (stijging 359, 111%).⁵⁸ Dit hoeft volgens de gemeente niet te betekenen dat de overlast ook daadwerkelijk is toegenomen. Wellicht weet men het meldpunt beter te vinden, en men kan nu ook via e-mail meldingen doen en één enkele bewoner kan heel vaak melding maken. Eind vorig jaar is besloten om in de toekomst niet meer apart te publiceren over studentenoverlast. Mensen kunnen het nog wel melden maar het wordt als burenoverlast weergegeven. Dit omdat de politieke fracties het onnodig stigmatiserend vonden om apart over één bevolkingsgroep te communiceren.⁵⁹

⁵⁷ Gemeente Groningen, studenteninzet in de wijk, <http://gemeente.groningen.nl/kinderen/studenteninzet-in-de-wijk>

⁵⁸ Gemeente Groningen, Jongerenhuisvesting en overlast, 31 oktober 2013. R013.3956197. Het percentage studentenoverlast steeg van 2008 tot 2012 van 11 naar 14 procent (als aandeel van het totaal aantal meldingen van overlast)

⁵⁹ Gemeente Groningen, Jongerenhuisvesting en overlast, 31 oktober 2013. R013.3956197 en RTV Noord: Groninger gemeenteraad: 'Student is geen lastpak!'

Andere initiatieven

BOOT initiatief Hogeschool Amsterdam

De gemeente Groningen is momenteel in overleg met de Hanzehogeschool of het initiatief BOOT (Buurtwinkel voor Onderwijs Onderzoek en Talentontwikkeling) dat in Amsterdam succesvol is (uitgevoerd door de Hogeschool van Amsterdam, HvA) ook in Groningen kan worden ingevoerd. Het project BOOT in Amsterdam helpt de student met vinden van een stage, afstudeeropdracht of praktijkopdracht voor zijn minor en koppelt opdrachtgevers aan de studenten. BOOT is bedoeld voor alle HvA-studenten. Er zijn momenteel vier wijkkantoren waar per jaar 500 studenten hun diensten aan ruim 1000 bewoners en 110 organisaties aanbieden via o.a. spreekuren of pedagogische ondersteuning in een gezin. Per week worden de buurtwinkels 500 keer bezocht en voor de HvA levert dit 7000 ECTS en 2000 uren talentontwikkeling in een grootstedelijke context op.⁶⁰

Behoud kenniswerkers

Op initiatief van de voormalige burgemeester van Groningen, Jacques Wallage, is in 2005 een start gemaakt om een betere samenwerking met kennisinstellingen te bewerkstelligen. In 2005 is een samenwerkingsverband gesloten tussen de Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, het Universitair Medisch Centrum Groningen en de gemeente Groningen. Het is de bedoeling om gezamenlijk te investeren in innovatie en de kennisinfrastructuur. Frederic van Kleef geeft aan dat het eerst een proces was van vertrouwen opbouwen en elkaar te leren kennen. In den beginne werd er een start gemaakt met de een gezamenlijke campagne, City of Talents. Om met de afdeling Marketing Groningen naar buiten te promoten dat Groningen niet alleen een studentenstad is maar ook een stad waar plaats is voor onderzoek, innovatie en ondernemerschap. In juni 2009 is het Akkoord van Groningen geactualiseerd, dit leidde tot het zogenaamde Akkoord van Groningen 2.0. Toen werd afgesproken om zich duidelijk te richten op het stimuleren van twee kennispijlers Energie en Healthy Ageing (gezond ouder worden). Projecten die hierin ontwikkeld zijn of worden zijn de Energy Academy Europe, waarin (bestaand en nieuw) onderwijs en onderzoek van de Hanzehogeschool en de RUG op het gebied van energie en energietransitie aangeboden wordt. Hiermee wil men een topinstituut op energiegebied creëren.

Steunpunt aanpak bemiddelingskosten

De Groninger Studentenbond (GSK) gaat samen met twee andere partijen een steunpunt opzetten om bemiddelingskosten aan te pakken en wordt hierbij (financieel) gesteund door de gemeente Groningen. Het steunpunt gaat studenten gratis helpen om onterecht betaalde kosten terug te vorderen van bemiddelingsbureaus en brengt in kaart welke bureaus regelmatig onterechte kosten rekenen.⁶¹

⁶⁰ [Http://www.boot.hva.nl/over-boot/](http://www.boot.hva.nl/over-boot/)

⁶¹ Groninger Studentenbond, Studentenorganisaties pakken bemiddelingskosten aan.

Eindhoven: een slimme meid is op haar toekomst voorbereid

Dutch Design Week, Philips, PSV, licht spektakel Glow sterke merken van Eindhoven. Maar het is ook een studentenstad. Waar dagelijks ruim 29.000 studenten de weg vinden naar de TU/e, Fontys Hogeschool, Design Academy Eindhoven en andere onderwijsinstellingen.⁶² In 2008 kreeg het concept Eindhoven studentenstad een impuls door studentenactiviteiten financieel te ondersteunen en hierdoor het imago te verbeteren. Joep Huiskamp, stafmedewerker van het college van bestuur van TU/e, en Saskia van Doormalen, ex-voorzitter studentenvereniging Demos vertellen over de ontwikkeling van het projectplan Eindhoven Studentenstad en de positie en activiteiten van studentenorganisaties.

De Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) vierde in 2006 haar vijftigjarig jubileum. Tijdens de feestelijkheden werd nadrukkelijk de stad opgezocht door de TU/e en de studentenorganisaties. Dit smaakte naar meer en op initiatief van de toenmalige wethouder werd nieuw studentenbeleid geformuleerd.

Eindhoven Studentenstad

Afgestemde beleidsnotities 'Eindhoven Studentenstad' van de zijde van de TU/e en de gemeente waren het resultaat van discussies met belanghebbenden (onder wie studenten) waarbij ook andere partijen zoals Fontys Hogeschool en Design Academy Eindhoven aansloten. Uit de brainstormsessies die vooraf gingen aan het project bleek dat de stad een matig tot slecht imago had onder de studenten en er een gebrek was aan trots. Door zich te richten op drie kernthema's gefocust op ten eerste ondersteuning van meer activiteiten voor en door studenten (thuis voelen door activiteiten), ten tweede een online platform (shift040) opzetten (thuis voelen door communicatie) en ten derde debatten organiseren over huisvesting in nauwe samenwerking met Vestide (grote huisvester Studenten Eindhoven) (thuis voelen door huisvesting)⁶³ was het de bedoeling om Eindhoven te profileren en positioneren als studentenstad. De gemeente stelde voor 'Eindhoven Studentenstad' het eerste jaar maximaal twee ton beschikbaar waarbij het initiatief voor de invulling ervan bij de studenten neergelegd werd. De TU/e droeg het eerste jaar ook 200.000 euro bij aan het programma. Het tweede jaar werd maximaal 1 ton per partner opzij gezet. Joep Huiskamp, stafmedewerker van het College van Bestuur van de TU/e, geeft aan dit bedrag in de jaren daarna sterk is afgenomen. Momenteel is er gezamenlijk jaarlijks ongeveer 30.000 euro te besteden aan activiteiten door studenten waarbij de maximale bijdrage per event 2.000 euro bedraagt. Een werkgroep waarin een vertegenwoordiger zit van de TU/e, gemeente, Fontys, onafhankelijke voorzitter en vertegenwoordigers van studenten beoordelen de aanvragen. Joep Huiskamp geeft aan dat het wat hem betreft de bedoeling is om ondersteuning van studentactiviteiten nieuw leven in te blazen en gezamenlijk weer wat meer na zich toe te trekken. 'Zorgen dat de laagdrempeligheid, flexibiliteit en budget terugkomt,' aldus Joep Huiskamp, 'Maar het is aan de bestuurders om hierover te beslissen.'

⁶² NSE 2014 data afkomstig van Duo WoonMonitor

⁶³ Update Eindhoven Studentenstad, maart 2012

Een paar jaar geleden is in Eindhoven een eigen city marketing bureau opgericht, Eindhoven365. Het was de bedoeling dat studenten bij deze organisatie hun subsidieaanvraag indienden. Maar volgens Huiskamp duurt de beoordeling van een aanvraag soms te lang en hanteert Eindhoven365 andere criteria om een evenement te beoordelen (techniek, design, kennis, urban scene e.a.) waardoor sommige initiatieven zoals de organisatie van een Aziëweek door studenten buiten de boot vallen. Tijdens een bijeenkomst over Eindhoven Studentenstad beaamde een aantal studenten onlangs dat trage gemeentelijke besluitvorming en bureaucratie de studentenverenigingen soms parten speelt bij het aanvragen van financiële ondersteuning voor een evenement.⁶⁴ 'Voor ons is het stimuleren van activiteiten een middel om energie van studenten te ontketenen. Ze doen het voor niks, ontplooiën zich, beginnen soms wat laat, maar met veel energie en dan komt er ontzettend veel creativiteit los. Het geeft uitstraling aan de stad en levendigheid. Je haalt er meer uit dan je erin stopt. Het is een belangrijk aspect dat dit van onderop wordt vormgegeven, en dat het dicht bij de studenten zit zodat ze er snel van horen. Het nadeel daarvan is, dat als het niet geïnstitutionaliseerd is, dat er geen continuïteit gewaarborgd is,' aldus Joep Huiskamp.

De laatste opmerking geldt bijvoorbeeld voor de website Shift040. Opgericht met financiële ondersteuning van Eindhoven Studentenstad: een online studentenplatform voor studenten over activiteiten, nieuws, huisvesting etc. In december 2012 viel het doek echter definitief voor Shift040 nadat de subsidie was stopgezet en geen studenten de site wilden overnemen. De website was niet het breed gedragen studentencollectief geworden waarop bij de lancering in 2008 was gehoopt. Shift040 is mede gestopt door het gebrek aan bestuurlijke continuïteit. De initiatiefnemer van Shift040 meldde toentertijd in het universiteitsblad Cursor dat het lastig was om de organisatorische tak overeind te houden (niet om enthousiaste partners en verslaggevers te vinden). Ook speelde de toegenomen studiedruk, verminderde financiële mogelijkheden voor studenten om activiteiten buiten hun studie te ondernemen en de opkomst van social media een rol. Er is nog geprobeerd om de website onder te brengen in het curriculum van de communicatieopleiding van Fontys Hogeschool maar deze vond het uiteindelijk niet in haar onderwijsprogramma passen.⁶⁵

In december 2011 kwam volgens plan een eind aan de afgesproken drie jaar van het programma Eindhoven Studentenstad en was het de bedoeling dat de onderwijsinstellingen ieder op de ingeslagen weg doorgingen. Buiten de ondersteunde activiteiten was het een winst dat er in 2010 een aparte wethouder voor studentenzaken werd benoemd. Ook gaat het met de doelstelling om meer studenten te trekken heel voorspoedig. De TU/e is de afgelopen jaren gegroeid. Dit komt echter naast het verbeterde imago van Eindhoven door Joep Huiskamp doordat technische studies van belang worden geacht, het onderwijsaanbod van de TU/e is verbreed (er is meer aandacht om techniek in een context te plaatsen), dit laat zien dat techniek toepasbaar is in de maatschappij en dat trekt meer vrouwelijke studenten. Een ingenieur heeft een goed carrièreperspectief en het diploma zorgt voor een stevige basis om op allerhande plekken in de wereld te werken.

⁶⁴ Suchtelen van, S. (2014) "Verenigingen stuiten bij gemeente op stroperigheid". Cursor.

⁶⁵ Cursor, 12 juni en 13 december 2012

High Tech Campus, Strijp S en TU/e

Het behoud van kenniswerkers wijkt in een omgeving met een technische universiteit af van een universiteit met een alfa en gamma aanbod (geesteswetenschappen, gedrag- en maatschappijwetenschappen). Technische kennis is (gemakkelijker) te valoriseren. Door het bedrijfsleven worden een honderdtal beurzen gefinancierd voor promotieplaatsen bijvoorbeeld voor technisch ontwerpers in opleiding. Omdat het bedrijfsleven aangeeft dat ze behoefte hebben aan meer (internationale) ingenieurs. De beurzen zijn specifiek gericht op buitenlands talent en na de studie treden ze een afgesproken tijd in dienst bij dit bedrijf (o.a. Philips, ASML).

Ook zijn op de High Tech Campus in Eindhoven ruim 8.000 onderzoekers aan het werk en is Strijp-S belangrijk voor de Design tak en als nieuwe woonwijk in Eindhoven. Joep Huiskamp geeft aan dat steeds meer onderzoekslaboratoria van het bedrijfsleven inkrimpen en dat zij investeren in onderzoek bij een universiteit. Een gunstige ontwikkeling voor de TU/e.

De campus van de TU/e, aan de achterzijde van de centrale station, wordt momenteel vernieuwd en doorontwikkeld. Volgens planning dient het gebied in 2020 heringericht te zijn. Op het terrein is ruimte ingepland voor uiteraard onderzoek en onderwijs van de TU/e, locaties Fontys Hogeschool, woningen, bedrijven en instituten van derden.

De stad als lab

Een voorbeeld van onderzoek met de stad als lab is momenteel een proef in samenwerking met de gemeente, TU/e en Philips op het Stratumseind, de uitgaansstraat in Eindhoven. De straat moet kwalitatief worden verbeterd op het gebied van veiligheid maar ook economische levensvatbaarheid. Het Intelligent Lighting Institute van de TU start een vier jaar durend wetenschappelijk onderzoek 'De-escalate' naar de invloed van licht op het gedrag van mensen. De gemeente is tegelijkertijd een project gestart waarbij samengewerkt wordt met ondernemers, politie, brouwerijen, vastgoedeigenaren en de bewoners om een veilig, gezellig en rendabel horecagebeid te creëren.

Studentenprojecten en verenigingen

Dat studentenprojecten soms vluchtig zijn en niet consistent blijkt uit de website shift040, het feit dat de Fontys en de TU/e dit najaar weer apart hun introductieweek organiseerden, en dat bij Demos het (oude) programma Eindhoven Studentenstad niet bekend was. Maar er zijn ook blijvertjes zoals Lucid, de studievereniging van Industrial Design die ieder jaar tijdens de Dutch Design Week een activiteit (dit jaar Please Do Touch) organiseren. En Muziek op de Dommel dat vijf jaar geleden ontstond toen Quadrivium (studentenmuziekvereniging) haar 45-jarig jubileum vierde en dat dit jaar op het terrein van de TU/e plaatsvond.

In Eindhoven zijn veel studentenorganisaties actief. Dit zorgt voor gevarieerde, actieve en betrokken organisaties. Maar de versnippering leidt ook tot kleine verenigingen, zeker omdat de participatiegraad soms laag is. Saskia van Doormalen, voorzitter studentenvereniging Demos 2013-2014, geeft aan dat zij ook veel concurrentie ondervinden van de vele studieverenigingen die de TU rijk is. De studenten borrelen bij deze clubs op het TU terrein en vertrekken later op de avond naar Stratumseind.

Een actie die Demos dit jaar voor het eerst georganiseerd heeft met een vrijwilligersorganisatie Eindhovencares was Donate a Toy. Een student kon een cadeau doneren en dit werd bij de voedselbank in een pakket meegegeven. Eindhovencares is een onderdeel van Nederland Cares die flexibel vrijwilligerswerk aanbieden om ook mensen met een drukke agenda kennis te laten maken met vrijwilligerswerk.

Demos en de Algemene Studentenvereniging SSRE zijn momenteel nog gehuisvest in de Bunker. Volgens Joep Huiskamp in zijn notitie in 2008 een symbool voor het teveel in zichzelf gekeerde Eindhovense studentenleven. De verenigingen verlaten echter binnenkort de Bunker. Deze wordt gesloopt en de twee verenigingen zoeken momenteel een nieuwe plek in de stad. De locaties hiervan zijn momenteel nog niet bekend. Een andere club, het Eindhoven Studenten Corps, heeft wel al een nieuwe locatie gevonden en zij zijn momenteel gehuisvest in de binnenstad. Saskia van Doormalen vult aan dat het verenigingsleven door de (waarschijnlijk komst) van het nieuwe leenstelsel onder druk staat. Dit jaar is voor de tweede keer in de geschiedenis van de club sprake van een (gedeeltelijk) parttime bestuur. Het is moeilijk om studenten te vinden die zich voltijd aan de vereniging willen wijden. Dit was ook het geval toen de langstudeerdersboete de studenten boven het hoog hing.

Lering woonproject Woensel West

Ook in Eindhoven wordt geprobeerd om de kennis, kunde en kracht van studenten in wijken aan te wenden. Woningcorporatie Trudo is in Woensel West een inplaatsingsproject gestart door vrijkomende woningen alleen nog maar te verhuren aan mensen die iets voor de wijk willen doen. Bijvoorbeeld door het geven van taalles, sport, cultuur, muziek, computerles, ouderenhulp, jongerenbegeleiding, advies aan startende ondernemers, kluscursus etc.⁶⁶ In eerste instantie is het project gestart met 20 studenten van de TU/e en Fontys maar de onderwijsinstellingen hebben er nu nauwelijks bemoeienis meer mee. Het project praat zich rond onder jongeren en bewoners. Maar ondertussen is in overleg met de bewonerscommissie besloten om bij inplaatsing voorrang te geven aan jonge bewoners die ouder zijn dan 25 jaar om zo meer balans te krijgen in de samenstelling in de wijk. Ook past de levensfase van studenten niet altijd bij het doen van gestructureerd vrijwilligerswerk. Ouderen hebben soms iets meer discipline en verantwoordelijkheidsgevoel dan de jongere vrijwilligers en kunnen zich makkelijker verbinden met de oudere bewoners. Ook is de kans groter dat zij zich duurzamer aan de wijk willen verbinden. De instroom is nu dus niet alleen gericht op studenten maar het gaat om de motivatie om mee te willen doen in het project. Ook is het een nadeel dat mensen die voorheen actief waren in de wijk dreigen af te haken omdat zij geen huurvoordeel krijgen voor hun maatschappelijke bijdrage in de wijk.⁶⁷

⁶⁶ <http://www.trudo.nl/wonen/Huurwoning/Inplaatsing>

⁶⁷ Platform Corpovenista project student en stadsbuurt: projectevaluatie Inplaatsing Woensel West Eindhoven

Nijmegen: Doornroosje, spint garen bij cultuur

De Vierdaagsefeesten, de Waag, de Waal, poppodium Doornroosje typeren Nijmegen. In de stad wonen ruim 168.000 inwoners en ongeveer 17.000 hiervan zijn student. Dagelijks vinden ruim 40.000 studenten hun weg naar onder andere de Radboud Universiteit, Radboud Universitair Medisch Centrum en de Nijmeegse locatie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).⁶⁸ In 1923 werd de Katholieke Universiteit Nijmegen opgericht nu bekend als de Radboud Universiteit. Nijmegen is ook de startplaats van de Batavierenrace, een studentenestafette, een grootst studentensportevenement dat jaarlijks plaatsvindt. Ariane Vervoorn (RU) en Bas Böhm (gemeente Nijmegen) bespreken respectievelijk de uitvoering van culturele activiteiten op de campus en de verkamering in Nijmegen.

Cultuur op de Campus

Cultuur op de Campus is de culturele organisatie van de Radboud Universiteit Nijmegen. Cultuur op de Campus is een koepelnaam voor het werk van de Studenten Programmerings Commissie (SPC) en Team Cultuur (3 professionals) van de universiteit. De SPC wordt ieder jaar gevormd door 25 studenten (driekwart studeert Algemene Cultuurwetenschappen) die een studiebeurs krijgen om middels culturele programmering en productie de campus te verlevendigen en tegelijkertijd ervaring op te doen in het culturele veld. Hierdoor ontwikkelen zij (en de kunstenaars) hun talenten door de verzorging van de programmering, pr, licht- en geluidstechniek etc. SPC bestaat uit een bestuur van 6 studenten die ongeveer vier dagen per week aan het programma werken en de andere leden zitten in verschillende commissies waar ze 1,5 dag per week aan besteden.

De programmering van de SPC wordt gefinancierd door het Nijmeegs Universiteitsfonds (SNUF). De programmering op de campus is in eerste instantie bedoeld voor studenten maar is in principe altijd toegankelijk voor iedereen, dus ook voor medewerkers van de RU. Ariane Vervoorn, culturaanrichter/teamcoördinator bij Cultuur op de Campus, geeft echter aan dat er vermoedelijk niet veel mensen van buiten komen. De PR richt zich op het publiek op de campus. Op dit terrein is een theater (de Rode Laars, 50 pers.), filmzaal (100 pers.), CultuurCafé (muziek/performance 200 pers.) en zijn exposities mogelijk op verschillende locaties in de faculteiten. Cultuur op de Campus organiseert film, muziek, cabaret, beeldende kunst, literatuur, theater en festivals.

Zoals gezegd vindt de programmering meestal op de campus plaats maar soms ook daarbuiten. Zoals bij het Cultuurfeest dat tijdens de introductieweek in samenwerking met LUX (cultuurhuis voor film, theater, debat en muziek) georganiseerd wordt. Ook Check, een koepelorganisatie van studenten voor maatschappelijk betrokken en culturele verenigingen, is bij de organisatie van het Cultuurfeest betrokken. Gezamenlijk wordt een programma neergezet: een mix van studentenorkest, dramaclub, amateurkunst en professionele kunst, om studenten te laten zien wat Nijmegen voor ze in petto heeft. Voor enkele grote projecten zoals het Cultuurfeest, Diesfestival en het culturele programma rondom de opening van het Academisch jaar is het team Cultuur verantwoordelijk. Een andere activiteit die buiten de campus plaatsvindt, is een programma van CodC tijdens de Kunstnacht in Nijmegen. Dit jaar een installatie met soundscapes. Ook dit gebeurt samen met de SPC, zij weten het beste wat studenten willen zien. In Nijmegen organiseerde de Studenten Programmerings Commissie

⁶⁸ CBS (inwoneraantal) en NSE 2014 data afkomstig van Duo WoonMonitor

in 2011-2012 een honderdtal activiteiten (theater, dans, muziek, literatuur, exposities etc.) die gezamenlijk ruim 7.300 bezoekers trokken. Team Cultuur (niet de SPC) organiseerde in dat jaar de Diesviering, Cultuurfeest en Kunstnacht. Deze drie grote activiteiten trokken gezamenlijk 5.900 bezoekers (totaal 13.200 bezoekers CodC). Deze activiteiten kunnen bijdragen aan het beeld dat een student van het culturele leven in een stad heeft.

Cursusaanbod Cultuur op de Campus

Momenteel is dit najaar, op verzoek van de Nijmeegse studentenraad, een proef met cultureel cursusaanbod voor studenten gestart. Op de campus zijn er geen faciliteiten en mankracht om dit vorm te geven, daarom is er vanuit team Cultuur contact gezocht met De Lindenberg, Huis voor de Kunsten in Nijmegen. Er is er een cursusaanbod voor studenten gecreëerd en zij krijgen 20 korting op het cursusaanbod. Het is een afspraak die met gesloten beurzen is gemaakt, er is mankracht en PR ingestoken. Cultuur op de Campus kan op deze manier cursussen aanbieden en De Lindenberg kan meer cursisten bereiken.

Platform Kamerbreed

Maar het is niet alleen cultuur wat de klok slaat in Nijmegen. In de Volkskrant werd het bij de start van het nieuwe studiejaar breed uitgemeten: 'Student neemt hele straten over'. Een artikel over verloedering van sommige wijken. De herenhuizen in de 19de-eeuwse wijken rond het centrum van Nijmegen zitten vol studenten. Goed voor de studenten want voor hen is de kamernood vrijwel voorbij, aldus de krant. Maar andere bewoners klagen over herrie en troep.⁶⁹ Bewoners richtten samen met diverse wijkraden en bewonersorganisaties in het najaar van 2013 het Platform Kamerbreed op. Het platform strijdt tegen de oprukkende verkamering van Nijmegen en roept om nieuw beleid.

'Monumentale panden zijn in deze tijd vaak te duur voor particulieren en worden opgekocht door vastgoedeigenaren om kamerverhuur mogelijk te maken,' aldus Bas Böhm, Senior Beleidsadviseur Bureau Wonen gemeente Nijmegen. In principe verleent de gemeente Nijmegen haar medewerking hieraan en geeft zij een vergunning af voor het omzetten van een zelfstandige woning in onzelfstandige woningen. Tenminste als het aan juridische eisen voldoet. Sinds januari 2013 is er aan het verlenen van een omzettingsvergunning ook een leefbaarheidstoets toegevoegd nadat het idee ontstond dat er meer overlast meldingen gedaan werden door kamerbewoning. Als een wijkmanager signaleert dat er sprake is van een kwetsbare leefbaarheidssituatie (en/of vergunningverlening mogelijk kan leiden tot een kwetsbare leefbaarheidssituatie) dan vindt er een uitgebreide leefbaarheidstoets plaats. In 2013 heeft deze toets drie keer plaatsgevonden waarbij de vergunning uiteindelijk in alle drie de gevallen verstrekt werd. De leefbaarheidstoets kijkt naar de staat van het onderhoud van het pand, aantal omzettingsvergunningen binnen een straal van 50 meter, het klachtenpatroon uit de buurt (aantal en type klachten) en nog een zevental andere indicatoren.⁷⁰

⁶⁹ Rengers M. en Schuyffel N. (2014) Student neemt hele straten over. De Volkskrant. 21 augustus pp. 9.

⁷⁰ Gemeente Nijmegen. Bureau Wonen. Kamerbewoning in Nijmegen, Discussienotitie voor de gemeenteraad, maart 2014.

De Nijmeegse gemeenteraad buigt zich komend najaar over het beleid m.b.t. verkamering. Momenteel is een omzettingsvergunning in principe vereist bij de omzetting van zelfstandige woonruimte naar vijf of meer onzelfstandige woonruimten (of voor bewoning van vijf of meer personen). In de toekomst wordt het waarschijnlijk dat een omzettingsvergunning verplicht gesteld wordt bij omzetting naar 3 onzelfstandige wooneenheden (3 of meer personen). En vanwege de grote vraag naar goedkope woningen is het plan om in de toekomst voor de verkamering van deze woningen geen vergunningen meer af te geven (goedkoper dan € 172.000 euro). Om deze woningvoorraad te beschermen.

Bas Böhm merkt op dat er momenteel aan gewerkt wordt om de meldingen van de overlast binnen de gemeente beter te stroomlijnen. Nu komen meldingen op verschillende plekken bij de gemeente of politie binnen en is het lastig om deze overlast in kaart te krijgen. (Soms gaat het over afval, soms wordt geklaagd over geluidsoverlast maar hierbij is niet geregistreerd dat het daarbij gaat om kamerverhuur etc.) Om te handhaven voor het omzettingsbeleid is goede dossiervorming noodzakelijk. Men moet inzichtelijk krijgen hoeveel en welke klachten er zijn. Momenteel is er bij de gemeente de indruk dat op stedelijk niveau de overlast mee valt maar dat er buurten zijn waar wel sprake is van overlast. 'En met die overlast in de buurten, daar zal je iets mee moeten,' aldus Bas Böhm.

Ook speelt de discussie m.b.t. deregulering van de overheid een rol. In hoeverre is ook de pandeigenaar aanspreekpunt voor klachten en verantwoordelijk voor de overlast? In het kader van bewustwording is een keurmerk bijvoorbeeld goed. Maar in hoeverre kun je eigenaren verplichten om zich bij een keurmerk aan te sluiten? 'Zolang er een tekort is op de markt, zullen er ook mensen zijn die hier niet voor kiezen,' geeft Bas Böhm aan.

Na het artikel in de Volkskrant over de verloedering in de volkstuinten volgde er ook een repliek in dezelfde krant van CDA-gemeenteraadslid Judith Rotink waarin zij aangaf dat het gegeven de weinige klachten die de gemeente ontvangt wel meevalt met de problematiek. Zij geeft aan dat kamerquota het probleem niet oplossen, de oplossing zit hem volgens haar in het contact met de burens, participatie in de wijk en als het echt niet gaat handhaving door de gemeente. De burens, de verhuurders en de handhavers mogen de overlastgevers hierop aanspreken.⁷¹ De politica wil ervoor waken studenten als paria weg te zetten. 'Laten we trots zijn op Nijmegen als studentenstad en studenten de ruimte geven om te studeren, te wonen en bij te dragen aan onze stad.'⁷²

Andere initiatieven

Ikvrrijwillig.nl een website die de Nijmeegse student wegwijs maakt in het aanbod van vrijwilligerswerk. Op de site wordt een aanbod van verschillende vrijwilligersvacatures gepresenteerd

⁷¹ De kamerbewoners zijn niet alleen studenten. Bijna een derde van de kamermarkt wordt door andere doelgroepen bewoond: net-afgestudeerden of (werkende) jongeren, tijdelijke arbeidsmigranten uit een Midden of Oost Europees land of mensen die beschermd of begeleid wonen (Gemeente Nijmegen. Bureau Wonen. Kamerbewoning in Nijmegen, Discussienotitie voor de gemeenteraad, maart 2014).

⁷² Rotink, J. (2014) "Herrieschoppers? Nijmegen moet studenten juist koesteren'. de Volkskrant.

bijvoorbeeld bij de Kindertelefoon, School's Cool, De Lindenberg, Radboud Universiteit. Het is een initiatief van Check, Nijmegencares.nl en het Oranjefonds.

Ennuweg.nl een campagne die de gemeente Nijmegen van november 2013 t/m april 2014 in samenwerking met de politie en brandweer gestart is, specifiek gericht op studenten. De campagne bestond uit een combinatie van online communicatie (website/Facebook) en zogenaamde quickscans bij studenten thuis. De campagne en de quickscans moet de student bewuster maken van de risico's op inbraak en het bevorderen van de brandveiligheid in een studentenhuus. Uit de quickscans m.b.t. inbraakpreventie bleek dat jongeren onzorgvuldig zijn in het registreren van eigendommen waardoor aangiftes niet compleet kunnen worden ingevuld en opsporing lastig is. Daarom wordt dit najaar in Nijmegen tijdens de campagne voor straatroofpreventie extra aandacht besteed aan het registreren van waardevolle spullen zoals smartphones. In een later stadium wil de gemeente bekijken of ENNUWEG doorontwikkeld kan worden tot een platform voor veiligheid voor studenten. D.w.z. online informatie aanbieden combineren met aanspreken van studenten op risico's (in studentenhuus gericht op de brandveiligheid en inbraakpreventie) of op straat bij het uitgaan (straatroof).

Pimp je voortuin was een campagne (bedacht in samenwerking met studenten) om verloedering van voortuinen tegen te gaan. De aanleiding was een discussiestuk over de 'verloedering van voortuinen' van de Stadspartij Nijmegen in met name voortuinen van kamerverhuurbedrijven in het centrum en de 19^e eeuwse schil. Tijdens deze campagne werd uitgelegd hoe en wanneer het afval wordt opgehaald en studenten werden uitgedaagd om opruimacties te bedenken. De campagne werd gestart in november 2011 en afgesloten voor de zomer van 2014. Lessen die geleerd zijn uit dit project is dat het gekozen gebied waar men verloedering tegen wilden gaan qua oppervlakte te groot was. Daarom was voor een buitenstaander het resultaat niet goed zichtbaar en bleken er niet veel juridische middelen te zijn om overlast goed aan te pakken. 'Je kunt mensen aanspreken, maar instrumenten om te handhaven op fietsen die door elkaar staan of afval op eigen terrein zijn klein,' aldus Ewart van der Putten, projectleider Wijkaanpak, gemeente Nijmegen. Er wordt momenteel nagedacht over een vervolg op het project waarbij dan de wens bestaat om wellicht bij de herinrichting van een straat (bijv. i.v.m. nieuwe verkeerssituatie) ook de verloedering tegen te gaan. 'Je kunt dan in een klein gedeelte resultaat laten zien en zo hopelijk ook goodwill kweken bij andere huiseigenaren om ze bij het project te betrekken,' aldus van der Putten.

Fysieke ontmoetingsplek expats. Momenteel voeren de afdelingen Economische Zaken / Citymarketing en de International office van de RU een verkenning uit naar een fysieke ontmoetingsplek voor expats waarbij op locatie ook informatie wordt versterkt. Het project zit in de idee fase.

Dit verslag kwam tot stand met dank aan:

Salomé Aussen, projectleider Rotterdam Carrièrestad, gemeente Rotterdam
Tim van Bavel, voorzitter I*ESN Tilburg 2014-2015
Ellen van Beckhoven, adviseur Wonen, gemeente Utrecht
Robert-Jan Berendsen, Personeel- en Organisatieadviseur en studentcontactpersoon, gemeente Wageningen
Jan Michiel de Boer, beleidsadviseur, gemeente Groningen
Bas Böhm, senior beleidsadviseur, bureau Wonen, gemeente Nijmegen
Lawrence Bolte, ex-voorzitter Tilburgse Studentenraad
Dennis Cleef, mede-eigenaar Livable
Saskia van Doormalen, ex-voorzitter studentenvereniging DEMOS, Eindhoven
Marjo Gallé, beleidsmedewerker onderwijs en internationalisering, Erasmus Universiteit Rotterdam
Astrid van den Heuvel, Policy advisor International Campus Wageningen
Thomas Hissel, Abteilungsleiter Wissenschaft und Europa
Joep Huiskamp, stafmedewerker College van Bestuur, TU/e
Harm de Jong, ex-voorzitter Vidius, Utrecht
Frederic van Kleef, concernadviseur Strategie, gemeente Groningen
John Kroes, Liaison Officer, Universiteit Leiden
Liesbeth Leijssen, directeur Student Services, Universiteit van Tilburg
Liesbeth van der Linden, studentenbeleid, Wageningen UR
Boris Mehlkopf, Wirtschaftsförderung / Europäische Angelegenheiten, Hochschulbeauftragter
Jacco van Mersbergen, directeur Stichting Move, Utrecht
Pranita Murli, Bestuurlijke Zaken / Institutional Development Office Erasmus Universiteit Rotterdam
Han Nijssen, beleidsstrateeg / programmamanager Leiden Kennisstad, gemeente Leiden
Ewart van der Putten, projectleider Wijkaanpak, gemeente Nijmegen
Pieter Siebers, Strateeg Kennis en Hoger Onderwijs, gemeente Tilburg
Ritwik Swain, stagiair gemeente Groningen
Ariane Vervoorn, cultuuraanjager/teamcoördinator Cultuur op de Campus, Radboud Universiteit
Arjen van Vliet, afdelingshoofd Studentbegeleiding, Universiteit Utrecht
Christiaan de Vries, praeses Minerva, 2014-2015

Bronvermelding

Beleidsstukken en notities

- Convenant Veilig Uitgaan in Wageningen. Wageningen. 12.0045323. Versie 1.0-2012
- Eindhoven Studentenstad, Joep Huiskamp, TU/e, concept beleidsnotitie versie 31 januari 2008
- Gemeente Eindhoven, Notitie studentenstad Eindhoven. Raadsnummer 08.R2825.001, 28 oktober 2008
- Gemeente Eindhoven, Update Eindhoven Studentenstad, maart 2012
- Gemeente Leiden. BOA, BeleidsOnderzoek en Analyse. Feitenblad: Leiden Kennisstad 2012/2013, afdeling Strategie en Onderzoek
- Gemeente Leiden. Stad van ontdekkingen. De Europese sleutel tot ontdekkingen, De wereldwijde sleutel tot ontdekkingen. December 2013.
- Gemeente Leiden. Stand van zaken programma Kennisstad maart 2014. Z/14/0947/058223
- Gemeente Groningen, Jongerenhuisvesting en overlast, 31 oktober 2013, RO13.3956197
- Gemeente Groningen, Monitor Jongerenhuisvesting eerste half jaar 2014, kenmerk 4381040
- Gemeente Groningen, Notitie Bouw Jong!
- Gemeente Nijmegen. Bureau Wonen. Kamerbewoning in Nijmegen, Discussienotitie voor de gemeenteraad, maart 2014.
- Gemeente Nijmegen, Informatie Project "Pimp je Voortuin". 3 oktober 2012.
- Gemeente Rotterdam. Ontwikkelingbedrijf. Eindrapportage Student City 2006-2009
- Gemeente Rotterdam. Analyse Rotterdam Carrière stad.
- Gemeente Utrecht, Stadsontwikkeling, Wonen. (2011) Splitsen reguleren? Notitie over de (on)mogelijkheden om woningsplitsing te reguleren, gecombineerd met aanvullingen over omzetten.
- Gemeente Utrecht, Jaarrapportage huurteam Utrecht 2013, Urbannerdam, 13 maart 2014
- Gemeente Utrecht, afdeling Onderzoek (2013). Uitstroom campuscontracten. Het effect van campuscontracten op de huisvesting van (ex-)studenten.
- Gemeente Utrecht, afdeling Onderzoek (2013). Binding van studenten hoger onderwijs aan de stad Utrecht.
- Gemeente Utrecht, Actieplan Studentenhuisvesting Utrecht (ASU). Stand van zaken najaar 2013.
- Gemeente Tilburg. Pieter Siebers. Hoger Onderwijs & Studenten in Tilburg. November 2013.
- Gemeente Tilburg. Tilburg Studentenstad 2010.
- Gemeente Tilburg. Tussenevaluatie Nota Tilburg Studentenstad. Mts 247. 21 november 2011
- Landelijk Actieplan Studentenhuisvesting 2011 tot 2016, 17 november 2011
- TU/e (2013), Van universiteitscampus naar Science Park, Samenvatting Masterplan TU/e Science Park.

Overige bronnen:

- Aalst, I. van, O.A.L.C. Atzema, R.A. Boschma & F.G. van Oort (2006), Creatieve klasse en economische groei in stedelijk Nederland. In: B. Hofstede & S. Raes (red.), Creatief Vermogen. Den Haag: Elsevier Overheid. pp. 123-155.
- BOOT initiatief HvA, (<http://www.hva.nl/boot/over-boot>). URL bezocht op 27 augustus 2014.

- Chiong Meza, C. (2012), De Nederlandse Universiteiten 2012. Feiten en Cijfers 6.
- Blaauwberg (2013) Waardeschepping met Kennis, Clusterfactoren en Valorisatie in Leiden, Deel I, Betoog en Beleid, 18 februari 2013.
- Bolte, L en Broekhuizen, R (2014) "Geeft studenten een centrale plaats in de stad" (<https://www.facebook.com/pages/Studentenraad-Tilburg/116039795248788#!/116039795248788/photos/a.245750012277765.1073741830.116039795248788/245750002277766/?type=1&theater>), Brabants Dagblad. URL bezocht op 15 oktober 2014.
- CBS, PBL, Wageningen UR (2014). Hoogopgeleiden, 2013 (indicator 2100, versie 05, 18 juli 2014). www.compendiumvoordeleefomgeving.nl. CBS, Den Haag; Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag/Bilthoven en Wageningen UR, Wageningen.
- De Gelderlander (2014) "10.000^e Wageningse student in zicht" (<http://www.gelderlander.nl/regio/de-vallei/10-000e-wageningse-student-in-zicht-1.4504679>), De Gelderlander. URL bezocht op 16 september 2014.
- De Gelderlander (2014) "Nog meer studentenkamers nodig in Wageningen" (<http://www.gelderlander.nl/regio/de-vallei/nog-meer-studentenkamers-nodig-in-wageningen-1.4443146>), De Gelderlander. URL bezocht op 16 september 2014.
- De Gelderlander (2014) "WUR verwacht in 2020 bijna 2 keer zoveel studenten" (<http://www.gelderlander.nl/regio/de-vallei/wur-verwacht-in-2020-bijna-2-keer-zoveel-studenten-1.4194028>), De Gelderlander. URL bezocht op 16 september 2014.
- De Leidse Proeftuin voor Zorg en Welzijn. (http://portal.leiden.nl/nl/kennis_werken/innovatie/leidse_proeftuin). URL bezocht op 15 oktober 2014.
- Dreissen, F. (2014) De kunst van het verleiden. Dagblad de Limburger/ Limburgs Dagblad. 1 oktober 2014.
- Erasmus Universiteit Rotterdam (Kloosterman L, Putten van B en Ramsche T.). Imago-onderzoek Rotterdam onder studenten. In opdracht van Concerncommunicatie gemeente Rotterdam. Februari 2013.
- Faasse, P., Meulen van der, B. en Heerekop, P. (2014) Vizier vooruit. 4 toekomstscenario's voor Nederlandse universiteiten. Rathenau Instituut in samenwerking met VSNU
- Fermie, J. (2014) "Utrechter wil liever geen studentenwoning in achtertuin" (<http://www.dub.uu.nl/artikel/achtergrond/utrecht-wil-liever-geen-studentenwoning-achtertuin.html>), DUB. URL bezocht op 4 september 2014.
- Fontys Academy (2013) "The House of Creative Concepts strijkt neer in gebouw 84 Tilburgse Spoorzone" (<http://www.fontysaci.nl/nieuws/the-house-of-creative-concepts-strijkt-neer-in-gebouw-84-tilburg>), Fontys Academy for Creative Industries. URL bezocht op 4 september 2014.
- FrieslandCampina. (<http://www.frieslandcampina.com/nederlands/innovation/innovation-centre-wageningen.aspx>). URL bezocht op 16 september 2014.
- Groninger Studentenbond (2014). Studentenorganisaties pakken bemiddelingskosten aan. (<http://www.groningerstudentenbond.nl/content/studentenorganisaties-pakken-bemiddelingskosten-aan>). URL bezocht op 13 oktober 2014.
- Leiden Marketing. Ontdek Leiden 2020. Juni 2013
- Leiden Marketing. Marketingplan 2014
- Leven in de Stad (2014) "Voorlopig nog geen particuliere kamerverhuur in Selwerd" (<http://www.leveninstad.nl/nieuws/2014/7/184/nieuws-van-juli-2014/Voorlopig-nog-geen-particuliere-kamerverhuur-in-Selwerd>). URL bezocht op 14 oktober 2014.
- Leven in de Stad (2014) "Internationale studenten leren Stad en Stadgers kennen via nieuwe Experience Groningen" (<http://www.leveninstad.nl/nieuws/2014/10/196/nieuws-van>

- oktober-2014/Internationale-studenten-leren-Stad-en-Stadgers-kennen-via-nieuwe-Experience-Groningen). URL bezocht op 14 oktober 2014.
- Gerard Marlet, Joost Poort, Roderik Ponds e.a. Atlas voor Gemeenten. De cultuurkaart van Nederland, Methodologische verantwoording. Utrecht 2012
 - Gemeente Groningen, studenteninzet in de wijk, <http://gemeente.groningen.nl/kinderen/studenteninzet-in-de-wijk>. URL bezocht op 1 oktober 2014.
 - Mauriaux, R. (2013) "Das Clubsterben in Aachen geht weiter..." (<http://www.klenkes.de/kultur/konzerte/54220.das-clubsterben-in-aachen-geht-weiter.html>), Klenkes. URL bezocht op 14 augustus 2014.
 - Meerstadt, N. (2014) "Minder eerstejaars op kamers" (<http://resource.wageningenur.nl/nl/show/Minder-eerstejaars-op-kamers.htm>), Resource. URL bezocht op 3 september 2014.
 - Mudde, L. (2010) "De stad begint zich te ergeren aan studenten" (<http://www.vngmagazine.nl/archief/57/de-stad-begint-zich-te-ergeren-aan-studenten>). VNG Magazine. URL bezocht op 10 september 2014.
 - Nationale Student Enquête 2014. <http://www.studiekeuze123.nl/steden/>. Data afkomstig van Duo WoonMonitor. URL bezocht op 6 augustus 2014.
 - Platform Corpovenista project student en stadsbuurt: projectevaluatie Inplaatsing Woensel West Eindhoven.
 - Rengers M. en Schuyffel N. (2014) Student neemt hele straten over. de Volkskrant. 21 augustus pp. 9.
 - Rijksuniversiteit Groningen. (<http://www.rugsteunt.nl/>). URL bezocht op 1 oktober 2014.
 - Rotink, J. (2014) "Herrieschoppers? Nijmegen moet studenten juist koesteren" (<http://www.volkskrant.nl/opinie/herrieschoppers-nijmegen-moet-studenten-juist-koesteren-a3724970/>). de Volkskrant. URL bezocht op 27 augustus 2014.
 - RTV Noord (2014) "Groninger gemeenteraad: 'Student is geen lastpak'" (<http://www.rtvnoord.nl/artikel/artikel.asp?p=128239>), RTV Noord. URL bezocht op 27 augustus 2014.
 - Sikkema, A. (2014) "Breukink: 'We kunnen de groei niet meer betalen'" (<https://resource.wageningenur.nl/nl/show/Breukink-We-kunnen-de-groei-niet-meer-betalen.htm>). Resource. URL bezocht op 11 september 2014.
 - www.studentbuddies.nl/nl/projects. URL bezocht op 1 oktober 2014.
 - Suchtelen van, S. (2014) "Verenigingen stuiten bij gemeente op stroperigheid" (<http://www.cursor.tue.nl/nieuwsartikel/artikel/verenigingen-stuiten-bij-gemeente-op-stroperigheid/>). Cursor. URL bezocht op 21 oktober 2014.
 - Tilburg Studentenstad. 8 verhalen over hoger onderwijs en studenten uit Tilburg.
 - TNO/Kences. Kennis als economische motor, onderzoek naar het ruimtelijk-economisch effect van hoger onderwijs. 30 oktober 2009. TNO-034-DTM-2009-02905
 - USVA Groningen (<http://www.usva.nl/organisatie/over-usva/>). URL bezocht op 15 oktober 2014.
 - Ven, M van de, (2012) "Doek valt voor shift 040" (<http://www.cursor.tue.nl/nieuwsartikel/artikel/doek-valt-voor-shift040/>), Cursor, URL bezocht op 4 augustus 2014.
 - Ven, M van de, (2012) "Shift 040 in de etalage na stoppen subsidie" (<http://web.tue.nl/cursor/internet/jaargang54/cursor19/nieuws/index.php?page=x47>), Cursor, URL bezocht op 4 augustus 2014.
 - Venhorst, V. e.a. Steden en Kennisinstellingen. Nicis Institute. April 2011
 - VSNU (2014) "aantal ingeschreven student, naar universiteit per 1 oktober 2013" (http://www.vsnu.nl/f_c_students_downloads.html). URL bezocht op 6 augustus 2014.

- Wageningen Universiteit (2014). (<http://www.wageningenur.nl/nl/Onderwijs-Opleidingen/Studiekeizers-master/Waarom-Wageningen-University.htm>) . URL bezocht op 16 september 2014.
- Woningcorporatie Trudo. Woonproject Woensel West. <http://www.trudo.nl/wonen/Huurwoning/Inplaatsing>. URL bezocht op 4 augustus 2014